

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

Управління інноваційними процесами та дифузією їх результатів підприємств будівельного комплексу (на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ»)

Виконав: студент 2-го курсу, групи МЗД-21мз
спеціальності 073 – «Менеджмент»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Матюк М.Ю.

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.т.н., доц. каф. ММЕ

Несен Л.М.

(прізвище та ініціали)

« 7 » червня 2023 р.

Опонент: к.е.н., проф. каф. ЕПВМ

Лесько О.Й.

(прізвище та ініціали)

« 8 » червня 2023 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ММЕ

д.е.н., проф. Карачина Н.П.

(прізвище та ініціали)

« » _____ 2023 р.

Вінниця ВНТУ – 2023 рік

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра менеджменту, маркетингу та економіки
 Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
 Галузь знань – 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність – 073 – «Менеджмент»
 Освітньо-професійна програма – Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри ММЕ
 д.е.н., професор Карачина Н.П.

« » 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ СТУДЕНТУ

Матюк Марині Юріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Управління інноваційними процесами та дифузією їх результатів підприємств будівельного комплексу (на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ»)

керівник роботи Несен Леонід Миколайович, к.т.н., доцент
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «20» березня 2023 року №68.

2. Строк подання студентом роботи: 8 червня 2023 р.

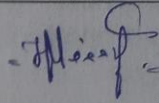
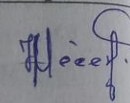
3. Вихідні дані до роботи: підручники і посібники, публікації з питань управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів на підприємстві, дані статистичної та фінансової звітностей ПП «СІЧ», матеріали офіційних сайтів.

4. Зміст теоретичні основи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів; дослідження інноваційної діяльності та дифузії її результатів підприємствами будівельного комплексу (на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ»); напрями вдосконалення інноваційної діяльності та дифузії її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ».

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці: завдання та результати інноваційної діяльності суб'єкта господарювання, PEST-аналіз підприємств промисловості будівельних матеріалів, основні фінансово-економічні показники ПП «СІЧ», показники ефективності матеріальних витрат ПП «СІЧ», співвідношення зростання первісної вартості основних фондів підприємства та чистого прибутку; рисунки: модель управління інноваційною діяльністю, динаміка абсолютних показників ефективності діяльності ПП «СІЧ», динаміка показників рентабельності діяльності ПП «СІЧ», співвідношення зростання

первісної вартості основних фондів підприємства та чистого прибутку.

6. Консультанти розділів роботи:

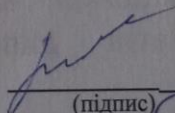
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1. Спеціальна частина	Несен Л. М. доцент кафедри ММЕ		

7. Дата видачі завдання «22» березня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

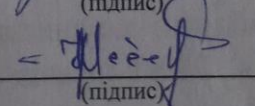
№ з/п	Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Прим.
1	Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	січень	
2	Виконання спеціальної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	лютий- березень	
3	Виконання спеціальної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	лютий- березень	
4	Виконання спеціальної частини МКР. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	березень- квітень	
5	Нормоконтроль. Попередній захист МКР	травень- червень	
6	Рецензування МКР	червень	
7	Захист МКР		

Студент

(підпис)

Матюк М. Ю.

Керівник роботи

(підпис)

Несен Л. М.

АНОТАЦІЯ

УДК 339.138:332

Матюк М. Ю. Управління інноваційними процесами та дифузією їх результатів підприємств будівельного комплексу (на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – менеджмент, освітня програма – менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2023. 123 с.

На укр. мові. Бібліогр.: 98 назв; рис.: 18; табл. 33.

В магістерській кваліфікаційній роботі розглядаються основні напрями підвищення ефективності управління інноваційних процесами та дифузією їх результатів підприємств будівельного комплексу. Проведено дослідження розвитку підприємств будівельного комплексу, здійснено економічне оцінювання фінансових результатів діяльності ПП «СІЧ» та досліджено стан інноваційних процесів на цьому підприємстві. На прикладі ПП «СІЧ» запропоновано низку організаційних та економічних заходів щодо підвищення ефективності інноваційних процесів на підприємстві та дифузії їх результатів.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інновація, дифузія, обладнання, товарний бетон

ABSTRACT

Matiukh M. Yu. Management of innovative processes and the diffusion of their results in enterprises of the construction complex (on the example of the diversified private enterprise "SICH"). Master's thesis in specialty 073 - management. Vinnitsa: VNTU, 2023. – 123 p.

In Ukrainian language. Bibliographer: 98 titles; fig.: 18; tabl. 33.

The master's qualification work examines the main directions of increasing the efficiency of management of innovative processes and the diffusion of their results in enterprises of the construction complex. A study of the development of enterprises of the construction complex was carried out, an economic evaluation of the financial results of the activity of PE "SICH" was carried out, and the state of innovation processes at this enterprise was investigated. A series of organizational and economic measures to improve the efficiency of innovative processes at the enterprise and the diffusion of their results are proposed on the example of the "SICH" PE.

Key words: innovative activity, innovation, diffusion, equipment, commercial concrete

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА ДИФУЗІЄЮ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ	7
1.1 Економічна сутність інноваційної діяльності та особливості дифузії її результатів	7
1.2 Управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів	18
1.3 Методичні основи оцінки інноваційної діяльності та дифузії її результатів	27
Висновки до розділу 1	40
2 АНАЛІЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИФУЗІЇ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ (НА ПРИКЛАДІ ДИВЕРСИФІКОВАНОГО ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «СІЧ»)	42
2.1 Оцінка розвитку будівельного комплексу України	42
2.2 Загальна характеристика приватного підприємства «СІЧ» та результатів його фінансово-господарської діяльності	59
2.3 Аналіз інноваційної діяльності та дифузії її результатів на приватному підприємстві «СІЧ»	80
Висновки до розділу 2	89
3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИФУЗІЇ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИВЕРСИФІКОВАНИМ ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «СІЧ»	91

3.1 Заходи щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»	91
3.2 Обґрунтування основних напрямків підвищення ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів підприємством	99
3.3 Економічне обґрунтування основних заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»	105
Висновки до розділу 3	109
ВИСНОВКИ	110
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	115
ДОДАТКИ	125
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень	126
Додаток Б (обов'язковий) Фінансова звітність підприємства ПП «СІЧ» за 2019-2021 роки	127
Додаток В (обов'язковий) Ілюстративний матеріал	152

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні підприємство є однією із найважливіших ланок усієї економічної системи країни, основною базою для задоволення потреб суспільства та держави. Успішне функціонування вітчизняних підприємств на сучасному рівні розвитку економіки України безпосередньо залежить від ефективної інноваційної діяльності. В умовах становлення інноваційної моделі розвитку економіки орієнтація технічного розвитку підприємства на кінцеві результати діяльності є одним з найбільш важливих завдань управління. Впровадження інновацій можна назвати необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості продукції та зростання виробничих можливостей підприємства. Тому постійне покращення якості з використанням інноваційних технологій повинно стати пріоритетним напрямом розвитку підприємств.

Теоретичним і практичним питанням управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів присвячені до слідження таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Оліна Б., Стівенсона В., Ламбена Ж., Портера М., Аптекаря С. С., Берсуцького Я. Г., Градова А. П., Заруби В. Я., Круглова М. І., Лисенка Ю. Г., Петренка В. Л., Іванова Ю. Б., Фатхутди.

Необхідно відзначити, що на сьогодні не існує однозначного підходу щодо структури та складу систем показників, які пропонуються в межах відповідних методів оцінювання, не завжди чітко окреслені умови застосування тих чи інших методів.

Мета і завдання роботи. Метою магістерської кваліфікаційної роботи є вивчення сутності, методичних засад управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузією її результатів, а також розробка заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузією її результатів.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні аспекти управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузією її результатів на прикладі ПП «СІЧ».

Основними завданнями магістерської кваліфікаційної роботи є такі:

- розглянути економічну сутність інноваційної діяльності та особливості дифузії її результатів;
- провести дослідження основних засад управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів;
- розкрити методичні засади оцінки інноваційної діяльності та дифузії її результатів;
- проаналізувати стан розвитку будівельного комплексу України;
- провести аналізування приватного підприємства «СІЧ» та результатів його фінансово-господарської діяльності;
- оцінити стан інноваційної діяльності та дифузії її результатів на приватному підприємству «СІЧ»;
- розкрити заходи щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»;
- обґрунтувати основні напрямків підвищення ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів підприємством;
- здійснити економічне обґрунтування основних заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ».

Методи дослідження: теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу – для дослідження загальних понять управління інноваційною діяльністю підприємства; емпіричні – для визначення понять «інноваційна діяльність» та «дифузія інновацій»; системного і комплексного підходу – для обґрунтування теоретичних та методологічних підходів до проведення економічного дослідження стану підприємства; статистичного аналізу – для розробки методичного підходу до оцінювання фінансового стану підприємства; статистичні та графічні – для аналізу стану і тенденцій динаміки результатів діяльності підприємства.

Новизна одержаних результатів:

удосконалено:

- понятійно-термінологічний апарат категорії «інноваційна діяльність», що на відміну від існуючих визначень, передбачає трактування з позиції уточнення сутності якісних та кількісних змін на підприємстві на основі впровадження нових прогресивних розробок різного роду складності та спрямованості на всіх етапах ланцюга формування цінності: нових технологій, видів продуктів і послуг, рішень виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру й інших результатів інтелектуальної діяльності.

набули подальшого розвитку:

- способи організації інноваційної діяльності, що на відміну від існуючих, передбачають диференціацію використовуваних стратегій в залежності від суб'єкта використання зазначених способів інноваційної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці напрямів покращення системи управління інвестиційною привабливістю підприємства та їх конкретизації у вигляді сукупності заходів щодо удосконалення системи управління інвестиційною привабливістю підприємства. Розроблені заходи та їх економічне обґрунтування можуть бути використані на ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод», а також інших підприємствах машинобудівної галузі.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Результати магістерської кваліфікаційної роботи опубліковані у 1 матеріалах ЛП Науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету Вінниця [98].

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА ДИФУЗІЄЮ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1 Економічна сутність інноваційної діяльності та особливості дифузії її результатів

Розвиток економічного життя в державі опирається на спроможність підприємств виготовляти та продавати такі товари, які можуть якнайкраще задовольнити запити споживачів. Відтак, підприємства змушені постійно вдосконалювати свої виробництва на основі впровадження інновацій. Використання інновацій на усіх стадіях виробництва продукції чинить особливий вплив на виробництво, оскільки їх використання дозволяє максимально можливий прогресивний вплив на виробництво.

Кожне підприємство, прагнучи до комерційно вигідних проектів та рішень вдається до пошуку інноваційних ідей, які з часом перетворюються у товар або рішення щодо його вдосконалення. Таким чином, виникає системне прагнення підприємств до інтенсифікації інноваційного розвитку як безперечної альтернативи підвищення ефективності виробництва, розширення підприємств, виходу із кризи та ін. Такі виняткові можливості від використання інновацій пояснюються тим, що інноваційна діяльність поєднує усі види наукової діяльності, проектно-конструкторські, технологічні, дослідні розробки, діяльність щодо освоєння інновацій у виробництві і в їх споживачів – реалізацію інновацій [1, с. 15].

Впровадження інновацій є тривалим у часі процесом і відповідає розвитку сучасної теорії інновацій – від класичної до соціально-психологічної концепції. У розвитку теорії інновацій на сьогоднішній момент виділяють такі етапи: класична теорія інновацій; теорія великих циклів; неокласична теорія; теорія прискорення або теорія інноваційного підприємництва; теорія технологічних укладів; соціально-психологічна теорія. Відповідно до кожної розвиненої теорії науковцями пропонуються тлумачення сутності інновації відповідно до її засад (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Трактування категорії «інноваційна діяльність» згідно етапів розвитку теорії інновацій

Теорія інновацій	Пояснення сутності інноваційної діяльності
Класична теорія інновацій	Поняття пояснюється через стрибкоподібні якісні перетворення виробничого процесу
Теорія великих циклів	Важливим аспектом в трактуванні виступає увага на циклічності, зокрема наголошується на тому, що постійно відбуваються змагання між старими технологічними та товарами і новими, які регулярно розробляються та виходять на ринок. Таким чином, постійно відбувається не лише випуск нового, але і стаються руйнування старих товарів, їх випуску, виведення з обіходу технологій
Неокласична теорія	Виступає як фактор економічного зростання або підвищення ефективності використання основних факторів виробництва, при цьому параметри науково-технічного прогресу розглядаються як екзогенні (задані поза системою), в той же час не аналізуються причини виникнення передумов, що забезпечують розробку і впровадження нововведень як основи економічного зростання
Теорія прискорення або теорія інноваційного підприємництва	Передбачає, що у поширенні інноваційної діяльності важливу роль грає держава як інститут підтримання інноваційного розвитку виробництв. Тобто теорія підкреслює важливість нерозривного зв'язку інноваційної та підприємницької родів діяльності.
Теорія технологічних укладів	В основі інноваційної діяльності покладено нерозривний зв'язок науково-дослідних, дослідницько-конструкторських робіт, маркетингової діяльності, що здійснюються завжди в певній послідовності. Інноваційна діяльність відбувається шляхом об'єднання так і їхній маркетинговий супровід техніко-технологічних процесів в галузях-постачальниках і галузях-споживачах.
Соціально-психологічна теорія	Пов'язана з пріоритетом людських відносин в управлінні інноваційної діяльністю. Основне місце посідають проблеми ролі особистості, поведінки, мотивації, рівень освіти, аналіз соціально-психологічних і організаційно-соціологічних чинників [2, с. 150]

Аналіз різноманітних течій засвідчив складність та багатогранність поняття «інноваційної діяльності», що вимагає більш точного її розгляду відповідно до

сучасних поглядів науковців та тих економічних умов за яких працюють підприємства сьогодні (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Визначення категорії «інноваційна діяльність» науковцями

Джерело	Визначення
1	2
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інноваційна діяльність – випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища [3].
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [4]
Господарський кодекс України	Інноваційна діяльність у сфері господарювання – діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [5].
А.Я. Кузнєцова, Н.Я. Зінько	Інноваційна діяльність – це діяльність щодо забезпечення здійснення всього інноваційного процесу [6, с. 25].
О.В. Чумак	Інноваційна діяльність – це діяльність, в результаті якої народжується щось нове (новація), яке відзначається неповторністю та оригінальністю і якого до того не існувало в природі, суспільстві [7].
О.М. Файчук	Інноваційна діяльність виступає способом впливу на конкурентоспроможність продукту, зокрема зміни його структури товару, технології виробництва, способу використання тощо. Основної метою таких дій є підвищення якісних характеристик товару – зовнішнього вигляду, якості компонентів, підвищення продуктивності праці, вдосконалення ергономічності [8, с. 67].

Продовження табл. 1.2

1	2
О.О. Поліщук	Автор пояснює категорію через систематичний процес розробки, генерування інновацій, подальшу імплементацію успішно розроблених та схвалених результатів досліджень та нововведень задля впровадження у масове виробництво нових продуктів. Наслідком інноваційної діяльності за таких умов стає новий або покращений товар, що продається на ринку, що активно продається і має перспективи щодо подальшого вдосконалення та забезпечення довгого життєвого циклу товару [9, с. 170].
Т.О. Скрипко	Процес, спрямований на реалізацію результатів завершення наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також супутні наукові дослідження і розробки [10, с. 47].
Захаркін О.О	Інноваційна діяльність виступає глибоко формалізованим системним процесом щодо постаткового вивчення ситуації на ринку, подальше освоєння її та подальше здійснення низки науково-дослідних робіт з метою створення інновації, її впровадження у виробництво, виведення на ринок задля забезпечення перспектив отримання прибутку в майбутньому [11, с. 276].
Т.В. Майорова	Інноваційна діяльність пояснюється як сукупність робіт, спрямованих на розробку нових продуктів, або продуктів з новими характеристиками, що має на меті подальшу комерціалізацію цього продукту шляхом його поставки на ринок [12, с. 49].

Сукупність представлених наукових позиції щодо трактування категорії «інноваційна діяльність» доцільно представити на рис. 1.1.

Дослідження сутності інноваційної діяльності сучасними вченими довело, що саме інноваційна діяльність ними розглядається як визначальний фактор підвищення ефективності діяльності підприємства або його окремої ланки на основі застосування принципово нових прогресивних ідей, способів, технологій,

що створюють умови для переходу до випуску високотехнологічної продукції на основі прогресивних організаційних та управлінських рішень.

Таким чином, можна стверджувати, що інноваційній діяльності притаманні такі характеристики:

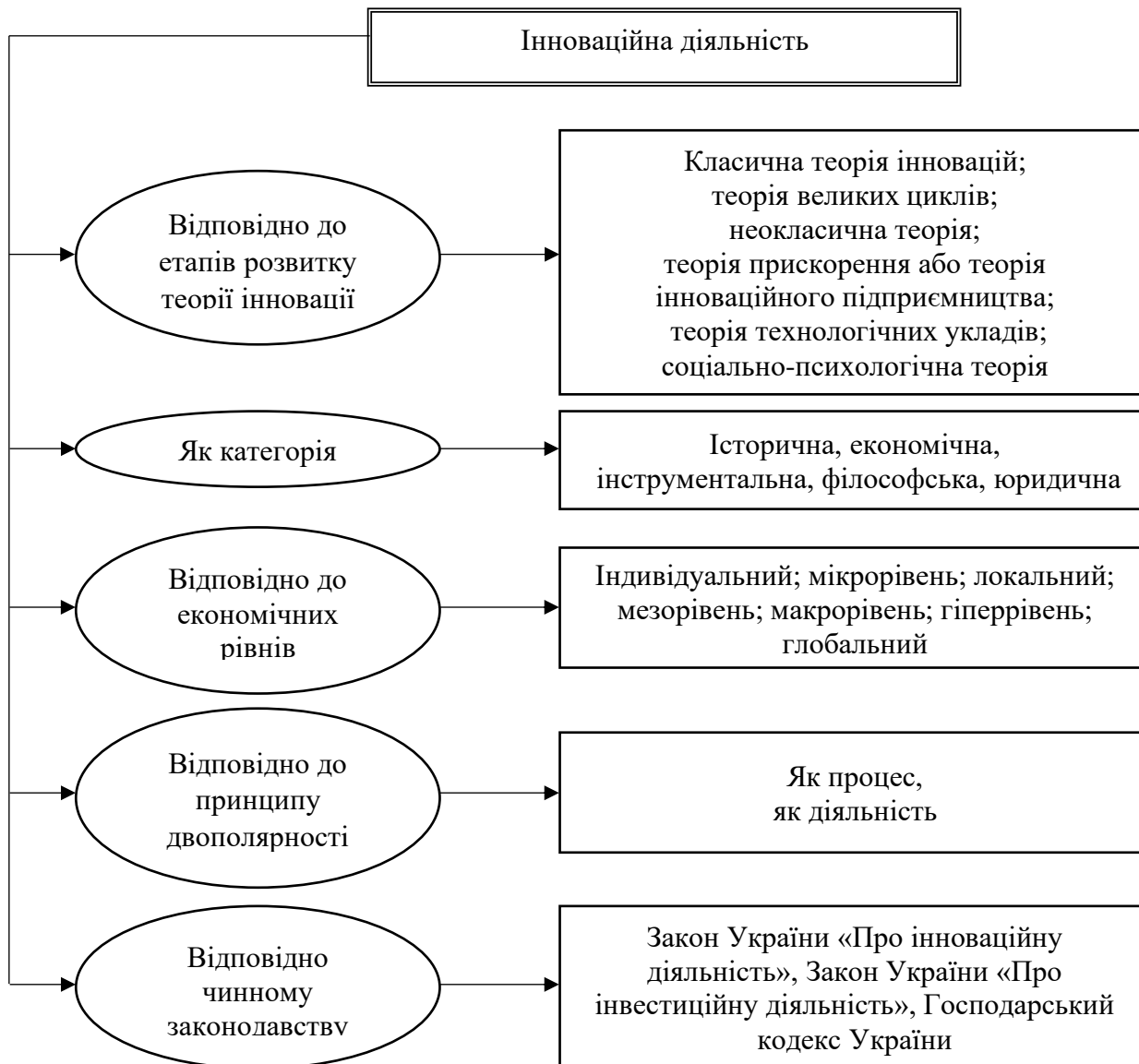

Рисунок 1.1 – Підходи до визначення сутності «інноваційна діяльність» [13, с. 152]

1. Сутність та складом конкретних дій, що виконуються згідно визначеної технології чи процедури, яка відрізняє один вид діяльності іншого. Сутність дій у сфері маркетингу та бухгалтерського обліку кардинально відрізняються за обсягами, змістом, виконавцями, часом здійснення робіт і т.п.

2. Інноваційна діяльність виступає частиною більш загального процесу. Операційний функціонал винахідника-конструктора є лише однією ланкою, що відображає інноваційну діяльність на підприємстві.
3. Інноваційній діяльності притаманний загальний характер, оскільки крім новатора, необхідною є діяльність інших суб'єктів інноваційного процесу, які здійснюють діяльність на інших стадіях життєвого циклу інновації.

Широта категорії «інвестиційна діяльність» зумовлює низку чинників впливу на неї. Сукупність таких чинників здійснюють як позитивний, так і негативний вплив на інноваційну діяльність підприємства (табл. 1.3)

Таблиця 1.3 – Позитивні та негативні чинники впливу на інноваційну діяльність [14, с. 250]

Група чинників	Чинник, що стримує інноваційну діяльність	Чинник, що сприяє розвитку інноваційної діяльності
Техніко-економічні	Недостатня кількість фінансування, зумавлена обмеженою кількістю власних ресурсів підприємства, та складністю умов і процедур отримання зовнішнього фінансування. Моральна та фізична застарілість обладнання багатьох підприємств, що не дозволяє здійснювати значну науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи. Складність прогнозування ситуації на технологічних ринках, що постійно змінюється під впливом багатьох умов, а відтак і важкість у прогнозуванні попиту на продукцію	Володіння підприємствами певними матеріальними ресурсами та основними фондами, використання певної господарської та інженерної інфраструктури, скорочення життєвого циклу товарів створює постійний попит на технологічні новинки, можливість використання певних переваг від програм стимулювання технічного розвитку підприємств та галузей, що прийняті в державі
Організаційно-управлінські	Використання застарілих методів управління, що передбачають сталі управлінські структури із їх високою централізацією, консервативними поглядами на підпорядкування, ієрархією рівнів управління. Суттєво перешкоджають також складний формалізований рух інформації, установча замкненість. Складним напрямом робіт є організація роботи на ринку, зокрема орієнтація на вже відомі ринки, використання переваг лише вертикальної інтеграції, ігнорування перспектив міжнародного співробітництва	Використання окремими суб'єктами господарювання сучасних організаційних структур, переваг одночасного використання вертикальної та горизонтальної інтеграції, використання демократичних підходів у роботі з персоналом, використання переваг командної роботи в організації інноваційної діяльності
Юридичні	Множинність трактування ни зки положень пов'язаних із питаннями інноваційної діяльності та охорони її результатів	Існування низки нормативно-правових можливостей охорони прав інтелектуальної власності
Соціально-психологічні	Працівники завжди побоюються змін що можуть спричинити втрату заробітку, соціального статусу, перспектив розвитку	Використання праці персоналу, який готовий до змін та розвитку

Таким чином, інноваційну діяльність можна визначити як особливий вид підприємництва, що ґрунтується на використанні нових знань, одержання технологічно нових або поліпшених продуктів (процесів) з метою одержання прибутку.

Інноваційна діяльність поєднує в собі комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових і комерційних заходів, які у сукупності приводять до створення інновацій та їх поступової дифузії. Інноваційна діяльність може виражатися в таких формах, як:

- підготовка й організація виробництва, які включають придбання виробничого устаткування й інструменту, зміни в них, а також у стандартах, процедурах, методах виробництва і контролю якості виготовлення нового продукту чи застосування нового технологічного процесу;

- передвиробничі розроблення, що передбачають модифікацію продукту і технологічного процесу, перепідготовку кадрів;

- маркетинг нових продуктів, що включає види діяльності, які пов'язані з виведенням на ринок нової продукції [15, с. 59];

- придбання патентів, ліцензій, розкриття ноу-хау, торговельних марок, моделей, конструкцій і послуг технологічного змісту;

- придбання упередженої технології – машин і устаткування, за своїм технологічним змістом пов'язаних зі введенням на підприємстві продуктових чи процесних інновацій;

- виробниче проектування, що включає підготовку планів і креслень для визначення виробничих процедур, технічних специфікацій. Всі форми інноваційної діяльності приводять до зміцнення конкурентних позицій за такими критеріями, як якість продукції, споживчі властивості продукції, вартість продукції та інше [16, с. 76].

Проте, в основі забезпечення ефективності економічного росту інновації мають не лише бути розроблені, але і бути впровадженими на ринок, тобто для сучасного підприємства необхідною є саме дифузія інновацій. Дифузія інновацій,

а простіше їх проникнення на ринок, зумовлюється низкою об'єктивних економічних факторів:

1. загострення конкуренції та намагання одержати на ринку конкурентні переваги задля максимізації прибутку;
2. необхідність утримання ринкових позицій;
3. зростання або зміни попиту споживачів;
4. забезпечення престижу підприємства та оперативне вирішення проблем, що можуть виникнути на підприємстві;
5. вивчення наукових новинок та їх впровадження у виробничий процес [17, с. 167].

Можливість вирішити таке широке коло управлінських завдань вимагає більш глибокого вивчення змісту дифузії інновацій. Загальним підходом до тлумачення дифузії інновацій (diffusion of innovation) є розуміння категорії як «процесу адаптації нововведень різними людьми, залежно від їх схильності до сприйняття нового продукту [18, с. 106]». Дифузія - це процес передачі нововведення по комунікаційним каналам між членами соціальної системи в часі. Нововведеннями можуть виступати ідеї, технології тощо, які є новими для суб'єкта господарювання. Відтак, дифузія інновації - це розповсюдження вже одного разу освоєної й впровадженої інновації у нових умовах [19].

Значна кількість науковців пояснюють інновацію, як кінцевий результат (у матеріальній чи нематеріальній формах) інноваційної діяльності, втім це завжди так, тому доцільно дослідити трактування цього поняття різними авторами (табл. 1.4).

Проведені дослідження показують, що поняття дифузії інновацій визначається не завжди однозначно, оскільки ґрунтується на кількох взаємопов'язаних характеристиках

1. Соціальний характер – дифузія інновацій розглядається як акт спілкування між двома і більше особами, який ґрунтується на взаємному обміні і передачі інформації, коли інновація через певні канали поширюється серед членів соціальної системи;

Таблиця 1.4 – Трактування поняття “дифузія інновацій” різними авторами

Автори	Визначення	Характер означення
Богданенко Є.	Дифузія інновації – це способи, завдяки яким технологічні інновації поширюються ринковими і неринковими каналами з місця першої появи до різних країн і регіонів, а також до різних секторів економіки та підприємств [20, с. 21]	Просторовий, управлінський
Гегерstrand Т.	Дифузія інновацій – основний чинник соціального ефекту, географічний процес, швидкість якого залежить не від географічної відстані, а від передавальної можливості міст, через які вона реалізується, та від того, наскільки сильні та ефективні там зв'язки між людьми [21]	Просторовий
Косінська Е.	Дифузія інновацій (у міжнародному масштабі) – це процес поширення нового товару серед споживачів на закордонних ринках [22, с. 196–197]	Просторовий
Масляк П. О., Олійник Я. Б., Степаненко А. В.	Дифузія нововведень – концепція, яка описує закономірності поширення культурних, соціальних, економічних та інших явищ (наприклад, новин, ідей, інформації), спочатку сконцентрованих в одному або декількох місцях-джерелах [23]	Просторовий, часовий
Скопін А. Ю.	Дифузія нововведень – процес поширення економічних, соціальних, культурних та інших нововведень у геопросторі, що має певні причини, закономірності та послідовність [24, с. 235]	Просторовий
Анісімов Ю., Борисенко І.	Дифузія інновацій – це процес поширення нововведень у суспільстві, закономірності поширення нових продуктів, технологій та ідей серед потенційних споживачів (користувачів) з моменту їхньої появи [25, с. 67]	Соціальний, часовий
Баран С. Д., Денніс К. Д.	Дифузія інновацій – це теорія, що пояснює, як інновації вводяться і як вони будуть прийняті в різних спільнотах [26, с. 198]	Соціальний
Перес Р., Мюллер Е., Махаджан В.	Дифузія інновацій – це процес надходження на ринок нових продуктів і послуг, що здійснюється за допомогою соціальних впливів, які включають всі взаємозалежності між споживачами, що впливають на різних учасників ринку з або без їхнього знання про це [27, с. 92]	Соціальний
Шамота Г. М.	Дифузія інновацій – це процес передавання нововведення по комунікаційних каналах між членами соціальної системи в часі. Нововведеннями можуть бути ідеї, технології тощо, які є новими для суб'єкта господарювання. Це означає, що дифузія інновації – це розповсюдження вже одного разу освоєної й впровадженної інновації у нових умовах [28, с. 294].	Соціальний, технічний, часовий
Пилипенко А. А., Пилипенко С. М., Отенко В. І.	Поширення інновацій – це інформаційний процес, форми і способи якого залежать від потужності комунікаційних каналів, особливостей сприйняття інформації суб'єктами, що хазяюють, їхніх здібностей до практичного використання цієї інформації тощо [29, с. 151]	Технічний
Власова А. М., Краснокутська Н. В.	Поширення нововведення – це процес втілення та поширення нових видів продуктів, послуг, виробничих процесів, ідей, методів роботи, усього нового щодо організації або її оточення [30, с. 77]	Управлінський
Краснокутська Н. В.	Дифузія інновацій – це інформаційний процес, форма і швидкість якого залежать від комунікаційних каналів, спроможності суб'єктів господарювання сприймати цю інформацію та практично використовувати [31, с. 73]	Управлінський

Оскільки категорія «дифузії інновацій» є відносно новою для української наукової думки можна відстежити різні підходи до її трактування, втім науковцями окреслено низку спільних характеристик поняття:

1. Соціальний характер – умовою забезпечення передачі інформації про інновацію є спілкування двох і більше осіб, в основі якого лежить передача інформації за допомогою певних засобів (уснов, графічно, з використанням електронних носіїв);

2. Управлінський характер – особливістю дифузії інновацій є здатність керівників підприємства усвідомлювати важливість використання інновацій та в подальшому здійснювати їх активне впровадження у основну діяльність підприємства;

3. Технічний характер – за сучасних умов науково-технічного прогресу генерація інновацій неможлива без використання технічних засобів, вони використовуються при науково-дослідних роботах, передачі інформації, запровадженні у виробництво, безпосередньо самому виробництві та подальшій реалізації товару;

4. Просторовий характер – відсутність технічних, географічних та культурних кордонів, а також кордонів руху капіталу створює можливість руху та поширення нових ідей, знань, інформації у різних формах підприємницького простору;

5. Часовий характер – кожне передавання інформації завжди потребує часу, а запровадження інновації додатково потребує часових втрат з огляду на необхідність організації виробництва продукту, виведення його на ринок, ознайомлення споживачів та генерацію в подальшому прибутку.

Узагальнимо виявлені аспекти трактування поняття “дифузія інновацій” (рис. 1.2) [32, с. 137-138]. Відповідно до класичної моделі дифузії інновацій таких її учасників - особу — як суб’єкта прийняття рішення про початок використання нової технології; канали зв’язку — як інструмент передачі інформації про інновацію; прийняття інновації — як первинний результат дифузії [33, с. 107]. Втім, існує й інший підхід, що враховує зовнішнє середовище дифузії інновацій, відповідно до якого елементами дифузії інновацій є інновація, погода, канали зв’язку та соціальна система:

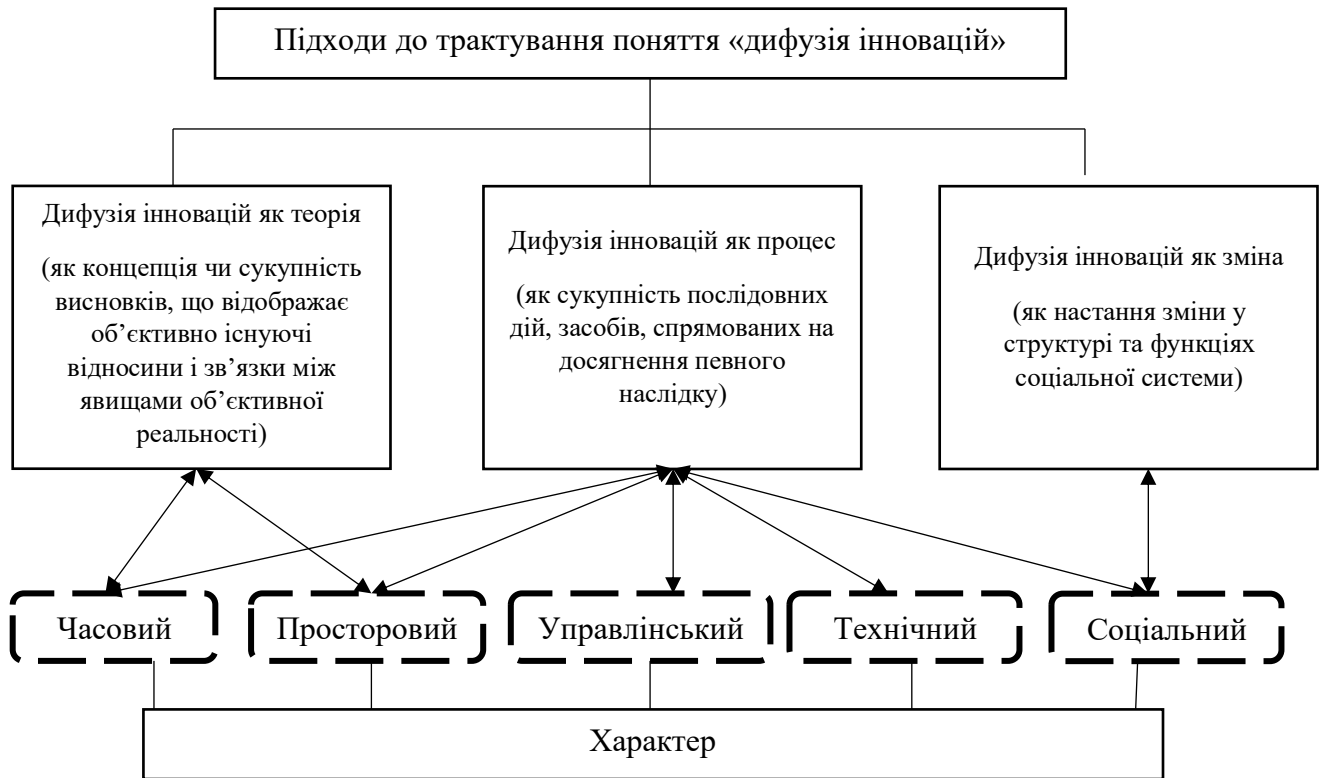

Рисунок 1.2 – Взаємозв'язок підходів до трактування поняття “дифузія інновацій” та його характеристик

1. Інновація - це тема, інформація, концепція, яка сприймається як щось нове для особистості. Це щось суб'єктивне для користувача, оскільки для одних це може означати щось нове, для інших - навпаки. Якщо це сприймається як щось нове, це означає розширення джерела знань з боку цього користувача.
2. Погода – елемент, який слід враховувати в рамках теорії, оскільки саме так звана швидкість усиновлення вимірюється як відносна швидкість, поки певний відсоток населення не прийме нововведення. Швидкість прийняття інновації також залежить від соціальної системи, різні соціальні системи мають різну швидкість прийняття однієї і тієї ж інновації.
3. Канали зв'язку – засоби, за допомогою якого інноваційна ідея ділиться між окремими людьми. Найшвидшими засобами, які можуть прискорити цей процес, є засоби масової інформації.
4. Соціальна система – сукупність індивідів, які якимось чином пов'язані в певному місці. Членами соціальної системи можуть бути особи або групи, організації або підсистеми [34].

Відповідно позитивним наслідком дифузії інновацій є прийняття інновації, втім варто зазначити що таке прийняття відбувається розосереджено у часі різними учасниками ринку. Оскільки здійснення інноваційної діяльності та впровадження інновацій не завжди дає бажаний результат. Ось, тому підприємству необхідно розпочати використовувати технології дифузії інновацій у виробництві та маркетинговій діяльності щоб підготувати ринок до регулярних нововведень, які часто стають абсолютно новим споживчим і комунікативним досвідом для споживачів.

Відтак, детальний аналіз категорій «інноваційна діяльність» та «дифузія інновацій» дозволив стверджувати про те, що інноваційна діяльність є специфічною діяльністю підприємства, що характеризується впровадженням інновацій (дифузія) різного рівня складності, що мають на меті спричинити якісні та кількісні зміни на підприємстві на основі впровадження нових прогресивних розробок різного роду складності та спрямованості на всіх етапах ланцюга формування цінності: нових технологій, видів продуктів і послуг, рішень виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру й інших результатів інтелектуальної діяльності.

1.2 Управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів

Управління інноваційною діяльністю дифузія інновацій на підприємстві формують певну систему. Система управління інноваційною діяльністю та дифузією інновацій включає два основних елементи – це суб'єкт і об'єкт управління, які взаємодіють через механізм управління, а так як це відкрита система, то відповідно має вхід і вихід.

На вході в систему знаходиться інформація про зовнішнє середовище, насамперед про його зміни, тому що інновації – це раціональна відповідна реакція на зміни, що відбуваються на ринку та особливо на нові потреби; інформація про ресурси та можливості підприємства відповісти на ці зміни, а також інформація безпосередньо про об'єкт управління як зворотний зв'язок. Дана інформація

надходить суб'єктам управління, якими є три категорії: керівництво підприємства й відповідних відділів торговельного підприємства, задіяних у процесі інноваційної діяльності; безпосередньо фахівці підприємства й запрошені з боку виконавці розробки, впровадження й оцінки інновацій. Суб'єктами інноваційної діяльності є фізичні та юридичні особи України та іноземних держав, особи без громадянства, а також об'єднання цих осіб, які безпосередньо здійснюють інноваційну діяльність в Україні або ж вкладають кошти в реалізацію інноваційних проектів на її території [3].

Об'єктом управління інноваційної діяльності та дифузії інновацій на підприємстві можуть бути безпосередньо інновації, інноваційні процеси, реалізовані на конкретному підприємстві, а також економічні відносини, що виникають між учасниками інноваційної діяльності й ринку інновацій [35, с. 124].

Під час здійснення інноваційної діяльності перед підприємством постають сукупність, необхідних для виконання завдань, які у випадку ефективного впровадження інноваційної діяльності трансформуються у відповідні результати інноваційної діяльності (табл. 1.5). [36, с. 276].

Таблиця 1.5 – Завдання та результати інноваційної діяльності суб'єкта господарювання

Завдання інноваційної діяльності	Результати інноваційної діяльності
Розроблення системи заходів для прискорення розвитку НТП і підвищення його соціально-економічної ефективності	Зміцнення позицій окремих суб'єктів, які займаються нововведенням, в результаті відновлення збутового потенціалу, максимізації прибутку
Наукові дослідження та створення нових видів продукції, вдосконалення устаткування, технологічних процесів	Збільшення можливості задоволення потреб суспільства за рахунок відновлення товарного асортименту
Удосконалення економічних важелів і стимулів розвитку інноваційної діяльності	Сприяння перерозподілу капіталу в результаті збільшення форм вкладення в найбільш перспективні види виробництва
Планування та фінансування досліджень	Посилення конкуренції у всіх галузях економіки

Механізм управління інноваційною діяльністю – це сукупність функцій, методів, цілей, принципів, інструментів і прийомів, структурні елементів підприємства як системи й певна послідовність дій, за допомогою яких

здійснюється управління інноваційною діяльністю підприємства. Основними складовими цього механізму є цілі, завдання, функції, методи, принципи, інструментарій, стратегія як послідовність досягнення поставлених цілей, а також задіяні бізнес-процеси й функціональні підсистеми.

Управління інноваційною діяльністю та дифузиею інновацій підприємства виконує низку функцій (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 – Функції управління інноваційною діяльністю та дифузиею інновацій підприємства [37, с. 125]

В якості основної мети управління інноваційною діяльністю варто розглядати необхідність забезпечення постійної ефективної роботи підприємства, що може бути здійснена лише на основі виробництва сучасної інноваційної продукції, що може посісти гідне місце на ринку і створити передумови для отримання прибутків в наступних періодах. А безпосередньо цілі самої інноваційної діяльності можуть бути різними від задоволення нової потреби покупця до скорочення витрат і часу в процесі здійснення якого-небудь торговельного процесу. Але при цьому незалежно від мети інноваційної діяльності метою управління повинна бути досягнута ефективність [38, с. 124].

Прикладна реалізація описаних на рис. 1.3 функцій має здійснюватися через якісне і кількісне виконання кожної функції і бізнес-процесу створення інновації (табл. 1.6) [39, с. 48-50].

Таблиця 1.6 – Результати функціонування об'єкту управління інноваційною діяльністю підприємства

Задачі функціонування об'єкту	Функції бізнес-процесів	Результати функціонування № бізнес-процесів
1	2	3
Генерація ідей інновації	<ul style="list-style-type: none"> – збір інформації про цільові ринки та дострокові тенденції їх розвитку; з внутрішніх джерел – робітників, що спілкуються зі споживачами; від клієнтів, конкурентів, постачальників, рекламних агентів і таке інше; – збір інформації про потенційні можливості організації щодо розробки та освоєння продукції, визначення ступеню і розміру ризиків 	Варіанти ідей інновації
Вибір ідей	<ul style="list-style-type: none"> – визначення можливостей і практичної реалізації ідей; – з'ясування ступеня технологічної спільності нових і традиційних виробів; – відповідність інновації стратегії розвитку 	Відібрана ідея
Розробка задуму твору і його перевірка	<ul style="list-style-type: none"> – розвернуте представлення перетворення ідеї у вигляді образу виробу; – письмовий опис передбачених вигод, що може отримати споживач при використанні пропонуемого виробу; – оцінка відповідності задуму вимогам споживачів 	<ul style="list-style-type: none"> – опис задуму твору; – формулювання переваг пропонуемого товару; – оцінка відповідності задуму вимогам споживачів

Продовження табл. 1.6

1	2	3
Розробка стратегії маркетингу щодо просування інновації на ринок	<ul style="list-style-type: none"> – визначення цільового ринку на задоволення потреб якого буде зорієнтована інноваційна діяльність підприємства; – встановлення комплексу маркетингових заходів, що мають сприяти позитивному ставленню споживачів до нового товару; – формування позиції, яку має зайняти новий продукт в певному сегменті; – визначення обсягу реалізованого попиту; – розрахунок цін і прибутку на декілька років вперед 	<ul style="list-style-type: none"> – цільовий ринок для якого розробляється товар; – ціна товару; – обсяг реалізації товару; – прибуток від реалізації пропонує мого виробу
Оцінка можливостей досягнення підприємством показників, визначених стратегій маркетингу	<ul style="list-style-type: none"> – дослідження техніко-технологічних можливостей підприємства щодо здатності виготовляти певну інноваційну продукцію; – моніторинг матеріально-технічної бази підприємства щодо спроможності виготовляти певну продукцію згідно з перспективами подальшого виробництва; – аналіз життєвого циклу товару; – дослідження перспектив на ринку стосовно можливостей продати інноваційний товар; – ґрунтовна ідентифікація фінансового стану (оцінка обсягів і джерел інвестицій) 	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка маркетингових технологічних, кадрових можливостей підприємства; – оцінка матеріально-технічного і фінансового забезпечення підприємства; – загальна оцінка відповідності можливостей підприємства
Розроблення інновації	<ul style="list-style-type: none"> – перетворення задуму у конкретно створений виріб; – визначення набору вигід, які отримує споживач при використанні виробу 	Оцінка виробу вимогам споживачів
Випробування інновацій в ринкових умовах	<ul style="list-style-type: none"> – встановлення можливих проблем в реальних ринкових умовах і визначення необхідності її подальшої комерціалізації; – накопичення досвіду в галузі маркетингу даного продукту і самої маркетингової програми; – оцінка самого продукту, стратегії його позиціонування, реклами, ціни і бюджету; – визначення реакції споживачів і торгових посередників на появу, споживання і перепродажу; – уточнення прогнозів обсягів збуту і прибутку 	<ul style="list-style-type: none"> – можливі проблеми при використанні виробу в реальних ринкових умовах; – позиція вибору на ринку; – прогнози збуту, прибутку, цін
Розгортання комерційного виробництва інновації	<ul style="list-style-type: none"> – визначення моменту виходу з інновацією на ринок; – встановлення сфери випуску нового продукту; – визначення споживачів нового продукту та встановлення відповідності продукту цільовим сегментом 	<ul style="list-style-type: none"> – момент виходу інновації на ринок; – межі ринку

Управління інноваційною діяльністю та дифузією інновацій підприємства має функціонувати відповідно до таких принципів:

1. адаптивності – управління підприємством має здійснюватися так щоб забезпечувався певний паритет внутрішніх та зовнішніх можливостей розвитку, тобто мотиви до інноваційної діяльності, що існують в середині підприємства мають підтримуватися мотивами, що існують в зовнішньому середовищі;
2. динамічності – швидка змінюваність економічних та ринкових умов створює ситуація для якої кожне підприємство має по новому переналаштовувати свої стимули до інноваційної діяльності, які суттєво відрізняються у власників, кредиторів, менеджерів, фахівців, працівників;
3. самоорганізації – інноваційна діяльність на підприємстві має здійснюватися менеджментом підприємства самостійно, зокрема підприємство має забезпечувати достатність та своєчасність використання інформаційних, матеріальних, технічних та фінансових ресурсів. Більше того вони мають вільно рухатися для забезпечення свободи наукової думки та креативних можливостей прожачу нового товару на ринку;
4. саморегуляції – коригування системи управління виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов виробництва, що здійснені в результаті інноваційної діяльності та дифузії інновацій;
5. саморозвитку – самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства (відповідно до його місії та прийнятої мотивації діяльності)[40, с. 44];
6. альтернативності – один із варіантів економічної політики, поведінки економічних суб'єктів, який необхідно вибрати на основі порівняння з іншими [41, с. 39].

Сукупність зазначених характеристик управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузією інновацій на ньому дозволяє стверджувати, що управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузією інновацій є процесом, для якого притаманні такі етапи:

1. визначення і оцінка фактичного рівня основних параметрів і показників здійснення інноваційної діяльності і дифузії інновацій на підприємстві;
2. визначення пріоритетів розвитку та можливостей удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузиею інновацій;
3. виявлення проблемних ситуацій та вибір шляхів їх вирішення;
4. реалізація заходів, які зумовлюють позитивний розвиток управління інноваційною діяльністю та дифузиею інновацій на підприємстві [42, с. 87].

Поєднання усіх елементів управління інноваційною діяльністю та дифузиею інновацій на підприємстві можна відобразити з використанням певної моделі, де стратегічні та структурні засоби розглядаються як управлінські інструменти для підвищення ефективності інноваційної діяльності (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Модель управління інноваційною діяльністю [43, с. 128]

Таким чином, управління інноваційною діяльністю та дифузійною інновацій є складовою загального управління підприємством, що складається з методів, форм управління, спрямованих на створення та освоєння різноманітних інновацій з метою отримання конкурентних переваг і зміцнення ринкових позицій підприємства [44, с. 14].

Принципово важливим аспектом в управлінні інноваційною діяльністю та дифузійною її результатів є те, що їй притаманні кілька ознак, що відрізняють інноваційну діяльність від виробничої діяльності:

1. невизначеність шляхів досягнення мети;
2. велика кількість наявних ризиків та постійна можливість виникнення нових;
3. неможливість детального планування й орієнтації на варіантні прогностичні оцінки;
4. потреба переробки значних масивів науково-технічної інформації у прийнятті управлінських рішень;
5. необхідність подолання опору у сфері як сформованих економічних відносин, так і інтересів учасників інноваційних процесів.

Втім, спільною рисою управління інноваційною діяльністю і управління виробничою діяльністю полягає в тому, що обидві не можуть існувати без інвестицій, і саме тому активна економічна роль управління підприємством найбільш яскраво проявляється під час організації його інноваційної діяльності [45, с. 113].

Основними факторами впливу на систему управління інноваційною діяльністю підприємства є [46, с. 130]:

1. рівень забезпечення матеріальними і фінансовими ресурсами;
2. соціально-психологічний клімат;
3. стиль керівництва (взаємодія керівництва та персоналу);
4. кадровий потенціал системи (структура та рівень кваліфікації персоналу, організаторські здібності, дисциплінованість, творча активність);
5. системи оцінки результатів праці та стимулювання (мотивація персоналу);

6. рівень гнучкості та мобільності системи управління інноваційною діяльністю (швидке реагування на зміни);
7. комунікаційні процеси та інформаційна база системи (інформаційне забезпечення, структура інформаційної системи, порушення інформаційних потоків, перекручування інформації);
8. рівень виконання управлінських рішень (помилки і прорахунки).

Ефективність управління стратегічним розвитком має забезпечуватися на основі чіткого розуміння поставлених цілей. Зокрема кожна підприємство, яке прагне впроваджувати інновації має чітко розуміти що воно хоче – освоєння нових більш економних технологій, диверсифікація використовуваних ресурсів, вдосконалення конструктивних якостей товару, збільшення присутності на ринку, ребрендинг тощо. Відтак, цілі інноваційної діяльності різних підприємств можуть бути абсолютно різними, навіть цілі інноваційної діяльності різних підрозділів одного підприємства також будуть відмінними. Саме тому, врахування моменту таких потенційно можливих суперечностей також має бути здійсненим тими особами, що відповідальні за втілення інноваційних проектів на підприємстві [47, с. 106].

Обов'язковим аспектом в управлінні інноваційною діяльністю та дифузії її результатів є врахування як стратегічних, так і оперативних аспектів. Стратегічні аспекти в управлінні передбачають орієнтацію на виявлення перспектив подальшої реалізації розробленої продукції, оперативні в свою чергу спрямовані на генерацію ідей, їх розробку та прикладне дослідно-конструкторське забезпечення, систематичні та поступові процеси впровадження виробництва дослідних зразків продукції, а з часом - масове виробництво.

Стратегічне управління інноваційною діяльністю та дифузії її результатів націлене на реалізацію масштабних інноваційних проектів та визначає основні напрями в науково-технічній і виробничій діяльності підприємства у сферах розроблення і впровадження нової продукції, залучення у виробничу діяльність нових ресурсів і технологій, освоєння нових методів організації виробництва, використання нових видів сировини та джерел енергетичних ресурсів. Ефективне

виконання таких робіт вимагає розробки планів і програм інноваційної діяльності; здійснення наукового обґрунтування проектів створення нових продуктів; розробки ефективних підходів до управління впровадженням інновацій; керування ресурсним забезпеченням інноваційних програм та проектів. Плани і програми інноваційної діяльності складають на основі ретельного вивчення таких чинників зовнішнього середовища, як економічні, науково-технологічні, демографічні, екологічні, рівень конкуренції в галузі тощо [48, с. 47].

Особливістю управління інноваційною діяльністю є забезпечення якісного прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику. Однак здебільшого успішному виконанню цього завдання заважає створення необхідної організаційної структури, що особливо притаманно великим підприємствам. Тому великим підприємствам потрібно звернути увагу на гнучкість і адаптивність малих фірм від умов, які постійно змінюються. Можна підвищити ефективність управління інноваційною діяльністю шляхом створення спеціальних підрозділів або структурних одиниць на постійній або тимчасовій основі. Адаптація організаційної структури великого підприємства до специфіки інноваційної діяльності лише підвищить її ефективність та результативність [49, с. 237].

Управління інноваційним розвитком суб'єкта господарювання має бути орієнтоване на досягнення поставлених цілей – завоювання більшої частки ринку, збільшення прибутку в поточному періоді чи в перспективі, забезпечення високих темпів стійкого економічного розвитку і т.п. [50, с. 106]. В умовах конкурентного середовища, навіть в умовах, коли цілі інших підприємств можуть з ними не співпадати (і, як правило, не співпадають) це протиріччя цілей слід належним чином враховувати, а також намічені цілі узгоджувати з можливостями їхнього досягнення.

1.3 Методичні основи оцінки інноваційної діяльності та дифузії її результатів

Основним результатом від використання інноваційної діяльності є можливість отримання економічних ефектів, які і визначають привабливість

інноваційної діяльності для підприємств. Інноваційна діяльність, з огляду на свою широту, володіє складним апаратом економічного оцінювання. Оцінка включає систему показників, які відображають відношення результатів і витрат кожного учасника інновації. Вихідними даними для їх визначення є ринкова потреба в інновації (обсяг її продажу протягом розрахункового періоду), прогнозна ціна інновації (з урахуванням видатків, рівня інфляції, позичкового відсотка, рівня прибутковості) і величина реальних грошових потоків, що визначається сумою поточних витрат, інвестицій, виручкою від продажу тощо.

Традиційно, загальним підходом щодо оцінювання економічної ефективності інноваційної діяльності є порівняння ефекту від застосування нововведень і витрат на їх розроблення, виробництво та їх споживання. Розмір ефекту від реалізації інновацій їх очікуваною ефективністю [51, с. 125].

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства передбачає використання різноманітних джерел інформації: дані спеціальних спостережень, статистичні дані, облікові реєстри, фінансову та поточну звітність. Проте під час формування аналітичної інформації виникає низка складнощів з її отриманням. Органи статистики не обробляють і, відповідно, не вимагають від підприємств усієї інформації про інноваційну діяльність. Статистичні органи володіють лише інформацією про те, скільки було витрачено грошових коштів на різні види інноваційної діяльності, який був обсяг виробленої та реалізованої продукції [52, с. 99]. Тому провести порівняння поетапного впровадження аналогічних інновацій інших підприємств досить складно, а часто і взагалі неможливо. Ще однією складністю у формуванні аналітичної інформації є її запізнілий стан. Складання річних звітів поточного року відбувається дещо пізніше після формування планів на наступний рік. Таким чином, проведення аналізу даних за поточний рік втрачає актуальність у період динамічної та інтенсивної інноваційної діяльності.

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності є складним процесом для підприємств, що ще більше ускладнюється за умов швидкого науково-технічного прогресу. Інноваційна діяльність володіє такими виключними особливостями, які суттєво впливають на визначення рівня її ефективності [53, с. 95]:

1. При здійсненні оцінки ефективності впровадженої інновації оцінюючи ефективність інновацій, необхідно враховувати не тільки загальний дохід (корисний результат), який можна отримати за весь період корисного використання нововведень, але і його приріст порівняно з аналогами. Порівняльна оцінка ефективності нововведення сприяє вибору найоптимальнішого варіанту з числа можливих і визначенню його впливу на економічні показники господарської діяльності підприємства.

2. Оцінюючи ефективність інновацій, необхідно провести розподіл, як трансформуються нововведення, адже на початку створення ідея завжди є чимось новим, а на виході перетворюється або в інновацію, або в удосконалений продукт. Такий розподіл пов'язаний з тим, що характеристики вдосконаленого продукту вже здебільшого відомі, натомість інновації окреслені нечіткими характеристиками.

3. Методи оцінки ефективності інновацій ґрунтуються на системі оціночних показників, ураховуючи інтереси держави, виробників, споживачів, інвесторів, відображаючи необхідні показники для кожного з них з урахуванням ролі кожного з елементів у процесі проведення інноваційної діяльності.

4. Методи оцінки ефективності інновацій повинні містити показники, які відображають інтегральний (загальний) ефект від створення, виробництва й експлуатації нововведень. Такий підхід дає змогу дати узагальнюючу (комплексну) оцінку ефективності нововведення і провести розподіл здобутків кожного елемента під час упровадження інновацій.

5. Для інноваційної діяльності доцільно застосовувати не тільки методи дисконтування, але і методи компаундингу та ануїтету. У такому разі виникає можливість розраховувати економічний ефект за кожним роком корисного використання нововведень і більшою мірою пов'язати показники ефективності з реальними господарськими процесами, які будуть відбуватися в економіці. Такий варіант дає можливість оцінити економічну ефективність на кожному етапі впровадження інновацій і, як наслідок, скласти прогнозний показник ефективності.

Для здійснення об'єктивної та комплексної оцінки інноваційної діяльності доцільно визначитися із сутністю категорії «ефективність», дослідити її зміст та

підходи до визначення, виокремити особливості вияву ефективності саме інноваційної діяльності. Економічний словник дає таке визначення: ефективність – це досягнення визначених показників результативності процесу, проекту чи операції з використанням мінімально можливих витрат. Адаптуючи таке визначення до особливостей інноваційної діяльності, в яких додаткові витрати не погіршують, а, навпаки, здебільшого удосконалюють та покращують процес упровадження інновацій, можна зазначити, що ефективність інноваційної діяльності – це комплексна характеристика, яка відображає показник результату впровадження інновацій у співвідношенні до витрачених ресурсів; спроможність досягати поставлених цілей і здатність до стійкої життєдіяльності в конкурентному ринковому середовищі [54, с. 33-34].

Ефективність діяльності підприємства може бути оцінена з використанням економічних та фінансових показників. В умовах ринкових відносин не може бути уніфікованої системи показників. Крім того, до системи показників ставляться деякі вимоги. Ці показники повинні:

1. охоплювати процеси на всіх стадіях життєвого циклу товару;
2. формуватися на перспективу, мінімум на 3–5 років, на основі ретроспективного аналізу діяльності організації;
3. використовувати відомості стосовно конкурентоспроможності конкретних товарів на конкретних ринках за конкретний період;
4. бути виражені абсолютними, відносними і питомими величинами (наприклад, прибуток, рентабельність товару і виробництва, питома ціна товару);
6. бути пов'язаними з усіма розділами плану діяльності підприємства;
6. відображати всі аспекти фінансової діяльності організації (доходи, витрати, страхування, ліквідність цінних паперів і коштів, податки та ін.);
7. дозволяти здійснювати планування остаточних показників діяльності на основі різноманітних розрахунків, із визначенням міри ризику і стійкості фінансової діяльності, з використанням достатнього та якісного обсягу інформації [55, с. 379].

Для промислового виробника як суб'єкта господарювання найважливішою метою впровадження інновацій є підвищення економічної ефективності його функціонування. Тому будь-яку інноваційну діяльність у виробництві, її результати насамперед варто оцінювати з позицій економічної доцільності. Відповідно до сучасної методології визначення економічної ефективності різних заходів треба здійснювати в межах проектного аналізу, тобто для оцінки економічних результатів інноваційної діяльності промислового виробника необхідно аналізувати відповідні інноваційні проекти [56, с. 13].

Дослідженню ефективності інноваційної діяльності присвячено багато праць науковців та практиків, втім зміст їх доробку дозволяє зробити висновок про те, що ефективність інноваційної діяльності визначають на основі таких підходів:

1. оцінка економічної ефективності інновації стосовно підприємства, тобто визначення ступеня конкурентоспроможності, фінансової стабільності та прибутку, які можуть бути згенеровані цією інновацією;

2. оцінка ефективністю управління інноваційним розвитком з точки зору його неперервності та досягнення кінцевої мети інновації, що відповідають вимогам ринку;

3. врахування фактору часу, відповідність результату часовим проміжкам.

Проаналізувавши низку робіт [57; 58, С. 104; 59, с. 325; 60, С. 10; 61, с. 84] можна сформулювати сучасна загальну систему показників оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності, яка підтримується багатьма науковцями і є доцільною для використання в теперішніх реаліях:

1. Норма прибутку – це коефіцієнт, який розраховується як відношення середньорічного прибутку від інновації до одноразового первісного капіталу, який витрачено для реалізації цієї інновації.

2. Період окупності – це показник, який відображає термін повертання коштів через отриманий від інновацій прибуток. Чим він менший, тим ефективнішим вважається проект.

3. Чистий приведений дохід – розраховується як теперішня вартість грошових потоків за весь період, зменшена на теперішню вартість інвестиційних

витрат за цей самий період. За наявності кількох варіантів здійснення інноваційного проекту вибирають варіант із максимальним показником чистого приведенного доходу.

4. Індекс рентабельності PI (Profitability Index) розраховується як відношення теперішньої вартості прибутку за період інноваційного проекту до обсягів інвестицій у цей проект. Якщо показник індексу рентабельності більший за одиницю, то чиста теперішня вартість інноваційного проекту позитивна. Крім того, показник індексу рентабельності буде більшим, коли інвестиції будуть меншими;

5. Внутрішня норма дохідності IRR (Internal Rate of Return) – це норма дисконтування, за якої чиста теперішня вартість інновації дорівнює нулю, тобто дисконтовані грошові потоки інвестиційних витрат та прибутків стають однаковими.

Оскільки, такі показники є наслідками від здійснення інноваційної діяльності та дифузії інновацій для їх оцінки необхідно сформувати певний масив вхідних даних для чого необхідно пройти ряд етапів оцінки. Відтак, показники оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств доцільно розділити на такі основні етапи комплексного аналізу (рис. 1.5).

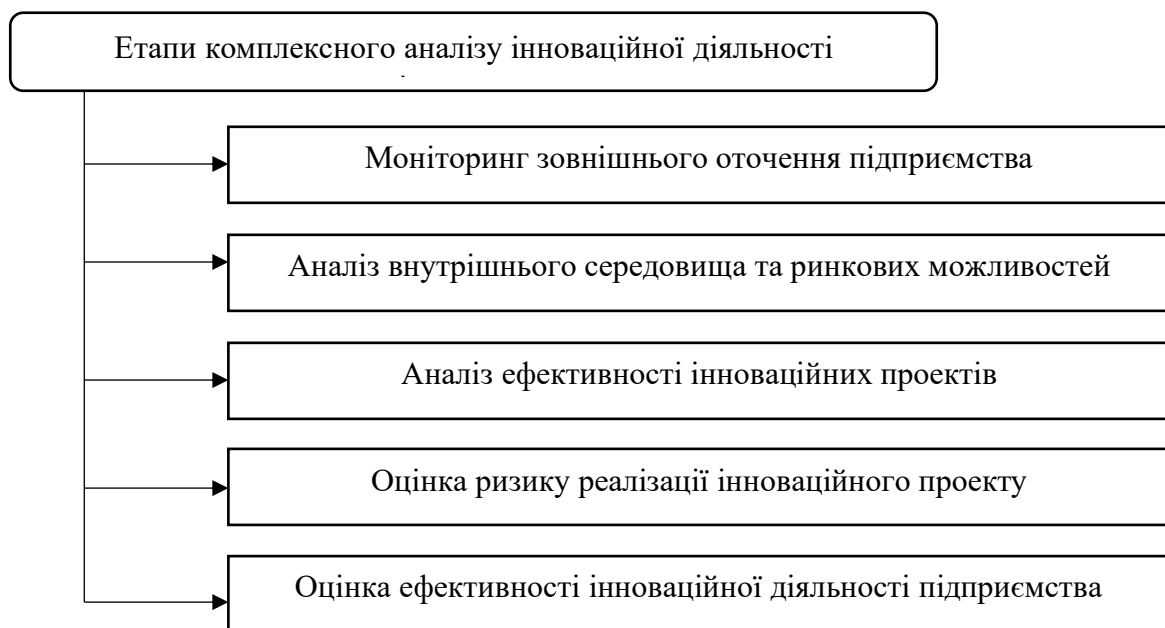

Рисунок 1.5 – Етапи комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємств

[62, с. 282]

I. Моніторинг зовнішнього середовища підприємства – це система безперервного спостереження та контролю за досягненнями НТП в галузі, в якій безпосередньо функціонує підприємство, та в сусідніх галузях. Цей етап включає:

1. аналіз досягнень науково-технічного прогресу, що включає аналіз можливостей підприємства для застосування нових видів основних засобів і сировинних ресурсів, виготовлення інноваційної продукції, виробництво продукції на базі прогресивних технологій, впровадження організаційно-технічних рішень;

2. аналіз нововведень ринку контрактних НДДКР та ринку технологічних ліцензій.

II. Процес аналізу внутрішнього середовища складається з таких етапів.

1. Аналізування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, тобто аналіз доцільності вкладень фінансових активів або інших видів інвестиційних ресурсів, може бути забезпечено за рахунок такого набору індикаторів:

1.1 фінансову стійкість та незалежність підприємства (самоокупність та платоспроможність);

1.2 ліквідність та кредитоспроможність протягом тривалого періоду (коефіцієнти абсолютної та швидкої ліквідності, величина чистого оборотного капіталу);

1.3 рівень ділової активності (коефіцієнт оборотності усіх активів, необоротних та оборотних активів, запасів, дебіторсько-кредиторської заборгованості; відносно невисокий період їх обороту);

1.4 рівень ринкової активності (дохід на акцію, рентабельність акцій, коефіцієнт дивідендних виплат);

1.5 рівень прибутковості (рентабельність основної та операційної діяльності, продукції, продажу активів, нематеріальних активів, чистих активів, персоналу, власного капіталу).

2. Дослідження можливостей підприємства до інноваційного розвитку – розробка та впровадження заходів інноваційного розвитку на агропромисловому підприємстві, тобто можливість з'ясувати наявність та вартість завершених

НДДКР; наявність придбаних ліцензій, що можуть бути впроваджені у виробництво, та їх ринкову вартість; спроможність підприємства замінити застарілі засоби, технології, продукції [63, с. 355].

Пошук, оцінка і вибір варіантів інноваційного розвитку ринкових можливостей є одними з основних завдань, що підлягають розв'язанню в процесі досягнення цілей тривалого виживання і стійкого розвитку суб'єктів господарювання відповідно до обраної ними місії.

Оцінку варіантів розвитку ринкових можливостей традиційно здійснюють за допомогою методу SWOT-аналізу, зіставляючи ринкові можливості й загрози (зовнішнє середовище) із сильними і слабкими сторонами діяльності конкретного суб'єкта господарювання (внутрішнє середовище) [64, с. 122].

3. Оцінювання рівня продукції підприємства (динаміка обсягів продажу, рівень оновлення асортименту продукції, рівень конкурентоспроможності продукції, рівень сертифікованої продукції, частка продукції, що відповідає аналогам, частка освоєння ринку, частка експортної продукції).

4. Оцінювання організаційно-технічного та управлінського рівнів (професійно-кваліфікаційний склад персоналу і рівень організації праці, тобто визначення рівня освіти професійної, перепідготовки, підвищення кваліфікації, використання фонду робочого часу, ступінь плинності кадрів; техніко-технологічне забезпечення підприємства – рівень автоматизації і механізації виробництва, коефіцієнти оновлення та вибуття основних засобів, озброєність нематеріальними активами, коефіцієнт вибуття основних засобів та їх середній вік, частка інноваційних основних засобів та прогресивних технологічних процесів і методів обробки; організація виробництва на агропромисловому підприємстві – коефіцієнти спеціалізації, кооперування, наявність вільних потужностей, використання виробничої потужності; організація управління на підприємстві агропромислового комплексу – показник економічності апарата управління, ступінь централізації управлінських функцій, коефіцієнт ефективності управління) [65, с. 81].

III. Аналіз ефективності інноваційних проектів включає визначення доцільності інвестиційних вкладень у певний варіант інноваційного проекту. Тут варто визначити можливі ризики за усіма варіантами розвитку подій та беззбитковий обсяг продажу продукції.

Показниками економічної ефективності від реалізації інноваційних проектів є кінцеві виробничі результати (виручка від реалізації інновацій); соціальні та екологічні результати, які розраховані відповідно до спільних дій учасників проекту в регіоні; прямі фінансові результати; кредитні займи, інвестиції інших установ та держав; побічні фінансові результати, отримані від зміни доходів сторонніх організацій та громадян, ринкової вартості земельних ділянок, споруд, надзвичайних ситуацій [66, с. 288].

Оцінювання економічної ефективності від реалізації інноваційного проекту розраховується на основі таких показників:

– інтегральний ефект (чистий дисконтований дохід) Net Present Value:

$$NPV = \sum_{t=1}^{T_p} \frac{B_t - C_t}{(1 + i)^t}, \quad (1.1)$$

де NPV – чиста проведена вартість;

B_t – дохід (вигода) від проекту в t-му році;

C_t – витрати на проект в t-му році;

i – ставка дисконту;

t – кількість років циклу життя проекту;

- внутрішня норма доходності (прибутковості) Internal Rate of Return – відсоткова ставка, за якій дохід від проекту пропорційний витратам на цей же проект, тобто це максимальний відсоток, який можна сплатити для мобілізації інвестицій у проект. Для реалізації інноваційних проектів внутрішня норма прибутковості (IRR) повинна бути вище 15–20%. Величина IRR показує очікувану прибутковість проекту та максимально допустимий рівень витрат за цим же

проектом, тобто його варто застосовувати для оцінки ефективності окремих проектів.

– рентабельність інвестицій, тобто для інноваційної діяльності розраховувати слід індекс рентабельності:

$$JR = \frac{\sum_{t=0}^{T_p} D_j r^t}{\sum_{t=0}^{T_p} K_t r^t}, \quad (1.2)$$

де D_j – дохід у періоді j , тобто величина доходів до початку реалізації інновацій;

K_t – розмір інвестицій в інноваційний проект у періоді t ; варто зазначити, що якщо інтегральний ефект позитивний, то індекс рентабельності $JR > 1$, а якщо $JR < 1$, то інноваційний проект вважається неефективним;

– період і строк окупності інвестицій (Payback Period):

$$PP = \frac{1}{N_{pt} + P_t + D_t}, \quad (1.3)$$

де PP – період окупності;

I – загальні інвестиції;

N_{pt} – чистий прибуток за час t ;

P_t – відсотки за кредит (показник капіталу);

D_t – амортизація;

– точка беззбитковості (Break-Even Point) [67, с. 237]:

$$Q = \frac{C_{уп}}{Ц_{од} - B_{зм}}, \quad (1.4)$$

де $C_{уп}$ – умовно-постійні витрати підприємства, грн.;

$Ц_{од}$ – ціна на одиницю продукції, грн.;

$V_{зм}$ – змінні витрати на одиницю продукції, грн

Точку беззбитковості застосовують для визначення обсягу нової продукції за прогнозованого рівня цін, під час якого сукупний дохід дорівнює сукупним витратам.

IV. Оцінка ризику реалізації інноваційного проекту повинна враховувати макро- та мікроекономічні показники на ринку створення та реалізації проекту [6, с. 304].

Тому, на нашу думку, необхідно визначити чутливість очікуваних результатів, зокрема прибутку, чистого поточного ефекту, до зміни чинників:

1. на макрорівні (зміна обмінного курсу національної валюти, ставки оподаткування, дисконтна ставка, динаміка інфляції, відсоткова ставка);

2. на мікрорівні (обсяг продажу інноваційної продукції, ціна одиниці інноваційної продукції, потреба в оборотних активах, постійні витрати на одиницю інноваційної продукції, змінні витрати на одиницю інноваційної продукції, обсяг капіталовкладень в інноваційний проект).

Перевірку проекту здійснюють шляхом зміни одного з вищеназваних параметрів за умови незміни інших параметрів та встановлення чистого поточного ефекту (ЧПЕ), який отримується шляхом зміни параметрів чинників ЧПЕ та $ЧПЕ_1$.

Відносні переваги (недоліки) варіанта інноваційного проекту:

$$ЧПЕ = \frac{ЧПЕ}{ЧПЕ_1}, \quad (1.5)$$

якщо: 1. $ЧПЕ = 1$, то проект не зазнає змін;

2. $ЧПЕ < 1$, то зменшення могло бути викликане збільшенням податкової ставки, курсу національної валюти тощо;

3. $ЧПЕ > 1$, то зростання викликане зростанням цін на одиницю продукції, зменшенням змінних та постійних витрат.

Абсолютні переваги (недоліки) варіанта інноваційного проекту:

1. якщо $ЧПЕ_1 - ЧПЕ = 0$, то проект ймовірний;

2. якщо $ЧПЕ1-ЧПЕ=-\Delta ЧПЕ$, то проект песимістичний;
3. якщо $ЧПЕ1-ЧПЕ= \Delta ЧПЕ$, то проект оптимістичний.

Наступним кроком для оцінки економічної ефективності інновацій є розрахунок стійкості проекту за допомогою точки беззбитковості:

$$T_6 = \frac{Z_c}{C - Z_y}, \quad (1.6)$$

де T_6 – точка беззбитковості;

C – ціна одиниці продукту;

Z_c – умовно постійні витрати на виробництво продукції, що виготовлена на основі впровадження новацій;

Z_y – умовно-змінні витрати, що змінюються пропорційно обсягу виробництва.

V. Оцінка ефективності інноваційної діяльності агропромислового підприємства та шляхи її підвищення охоплюють оцінювання показників інноваційної діяльності підприємства та динаміку результатів інноваційної діяльності [68, с. 81-82].

Таким чином, можна стверджувати, що для сучасних українських суб'єктів господарювання доцільно здійснювати оцінку ефективності інноваційної діяльності на основі комплексного підходу, який включає результативний, цільовий, витратний та статико-динамічний підходи (табл.1.7).

Таблиця 1.7 – Комплексний підхід до визначення ефективності інноваційної діяльності

Особливості інноваційної діяльності	Складова комплексного підходу	Змістове відображення складових комплексного підходу
Варіативний розподіл отримання результату	Результативний підхід Цільовий підхід	Співвідношення наявного рівня прибутку від інноваційної діяльності до запланованого (max) рівня прибутку
Цільова спрямованість (отримання максимального прибутку)		
Висока капіталомісткість	Витратний підхід	Співвідношення прибутку від інноваційної діяльності та витрат на здійснення інноваційної діяльності
Значна тривалість інноваційного процесу		
Дуалістичний характер отримання результатів в часі (розвиток інновації на ринку)	Статико-динамічний підхід	Співвідношення результатів та витрат інноваційної діяльності з урахуванням фактору часу

Використання зазначеного комплексного підходу до оцінки ефективності інноваційної діяльності дозволить вирішити такі завдання:

1. оцінити кінцевого результату здійснення інноваційної діяльності (результативний підхід);
2. оцінити ступеню досягнення поставлених цілей підприємства (цільовий підхід);
3. оцінити ефективності здійснення витрат на досягнення кінцевого результату від інноваційної діяльності з урахуванням її складності, тривалості та динамічності (витратний та статико-динамічний підходи).

Перевагою цього підходу є те, що він відображає ступінь ієрархічності кожного підходу, які одночасно можуть виступати необхідними умовами визначення ефективності інноваційної діяльності (рис. 1.6).

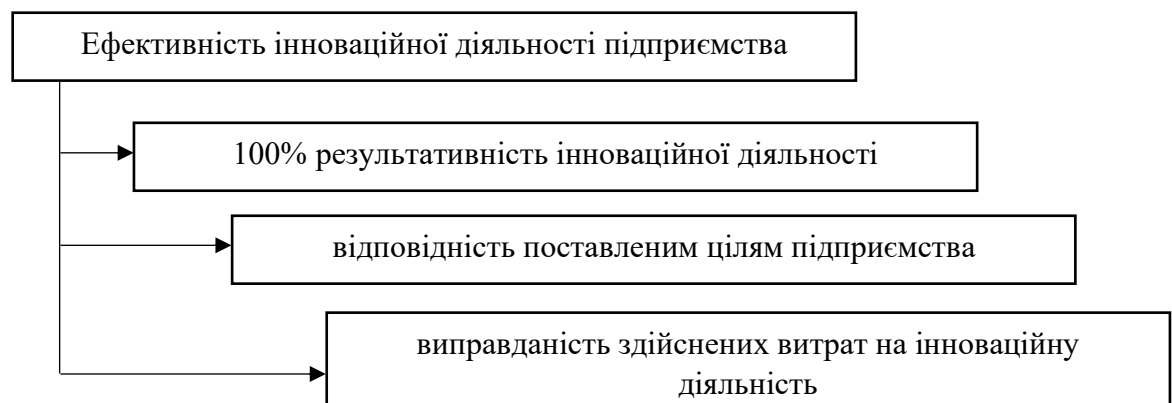

Рисунок 1.6 – Умови необхідності та достатності визначення ефективності інноваційної діяльності підприємства [69, с. 26]

Таким чином, оцінювання ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів є доволі складним і багатоетапним процесом, тому вимагає застосування різноманітних підходів до вибору аналітичних інструментів та оцінювальних процедур. Слід зазначити, що кожна підприємство самостійно визначає підхід до оцінювання ефективності своєї роботи. Однак, очевидним є те, що традиційне використання показників прибутковості є недостатнім для повного уявлення про потенціал і можливості організації на шляху до інноваційного розвитку. В цьому випадку необхідно обрати найбільш значущі фактори, що

впливають на прийняття та реалізацію інноваційної діяльності та дифузії її результатів із врахуванням можливих наслідків.

Висновки до розділу 1

Інноваційна діяльність є специфічною діяльністю підприємства, що характеризується впровадженням інновацій (дифузії) різного рівня складності, що мають на меті спричинити якісні та кількісні зміни на підприємстві на основі впровадження нових прогресивних розробок різного роду складності та спрямованості на всіх етапах ланцюга формування цінності: нових технологій, видів продуктів і послуг, рішень виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру й інших результатів інтелектуальної діяльності.

Інноваційна діяльність підприємства та дифузії її результатів є важливим напрямом роботи кожного підприємства, що прагне бути успішним та ефективно господарювати. Відповідно позитивним наслідком дифузії інновацій є прийняття інновації, втім варто зазначити що таке прийняття відбувається розосереджено у часі різними учасниками ринку, оскільки здійснення інноваційної діяльності та впровадження інновацій не завжди дає бажаний результат. Ось, тому підприємству необхідно розпочати використовувати технології дифузії інновацій у виробництві та маркетинговій діяльності щоб підготувати ринок до регулярних нововведень, які часто стають абсолютно новим споживчим і комунікативним досвідом для споживачів.

Основною метою управління інноваційною діяльністю підприємства є забезпечення ефективного функціонування певного інноваційного процесу виробничої діяльності і як результат забезпечення стійкого конкурентного положення на ринку й одержання прибутку в довгостроковому періоді. А безпосередньо цілі самої інноваційної діяльності можуть бути різними від задоволення нової потреби покупця до скорочення витрат і часу в процесі здійснення якого-небудь торговельного процесу. Але при цьому незалежно від мети інноваційної діяльності метою управління повинна бути досягнута ефективність.

Управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів має бути орієнтоване на досягнення поставлених цілей – завоювання більшої частки ринку, збільшення прибутку в поточному періоді чи в перспективі, забезпечення високих темпів стійкого економічного розвитку і т.п. В умовах конкурентного середовища, навіть в умовах, коли цілі інших підприємств можуть з ними не співпадати (і, як правило, не співпадають) це протиріччя цілей слід належним чином враховувати, а також намічені цілі узгоджувати з можливостями їхнього досягнення.

Ефективність інноваційної діяльності підприємства може бути оцінена з використанням економічних та фінансових показників. Проаналізувавши низку робіт можна сформулювати сучасна загальну систему показників оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності, яка підтримується багатьма науковцями і є доцільною для використання в теперішніх реаліях – норма прибутку, період окупності, чистий приведений дохід, індекс рентабельності PI, внутрішня норма доходності IRR (Internal Rate of Return).

Використання зазначеного комплексного підходу до оцінки ефективності інноваційної діяльності дозволить вирішити такі завдання:

1. оцінити кінцевого результату здійснення інноваційної діяльності (результативний підхід);
2. оцінити ступеню досягнення поставлених цілей підприємства (цільовий підхід);
3. оцінити ефективності здійснення витрат на досягнення кінцевого результату від інноваційної діяльності з урахуванням її складності, тривалості та динамічності (витратний та статико-динамічний підходи).

Таким чином, оцінювання ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів є доволі складним і багатоетапним процесом, тому вимагає застосування різноманітних підходів до вибору аналітичних інструментів та оцінювальних процедур. Слід зазначити, що кожна підприємство самостійно визначає підхід до оцінювання ефективності своєї роботи. Однак, очевидним є те, що традиційне використання показників прибутковості є недостатнім для повного уявлення про потенціал і можливості організації на шляху до інноваційного розвитку.

2 АНАЛІЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИФУЗІЇ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ (НА ПРИКЛАДІ ДИВЕРСИФІКОВАНОГО ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «СІЧ»)

2.1 Оцінка розвитку будівельного комплексу України

Будівельний комплекс – важлива складова економіки України, що включає множину галузей матеріального виробництва і проектно-пошукових робіт, які забезпечують капітальне будівництво. Відповідно до будівельного комплексу входять такі галузі як будівництво, промисловість будівельних матеріалів, виробництво будівельних конструкцій і деталей. За таких умов будівельний комплекс виступає найбільш капіталоємною і диференційованою виробничою системою економіки України, яка визначає темпи, масштаби і розміщення виробництва [70].

Місце будівельного комплексу в структурі економіки України відображено на рис. 2.1.

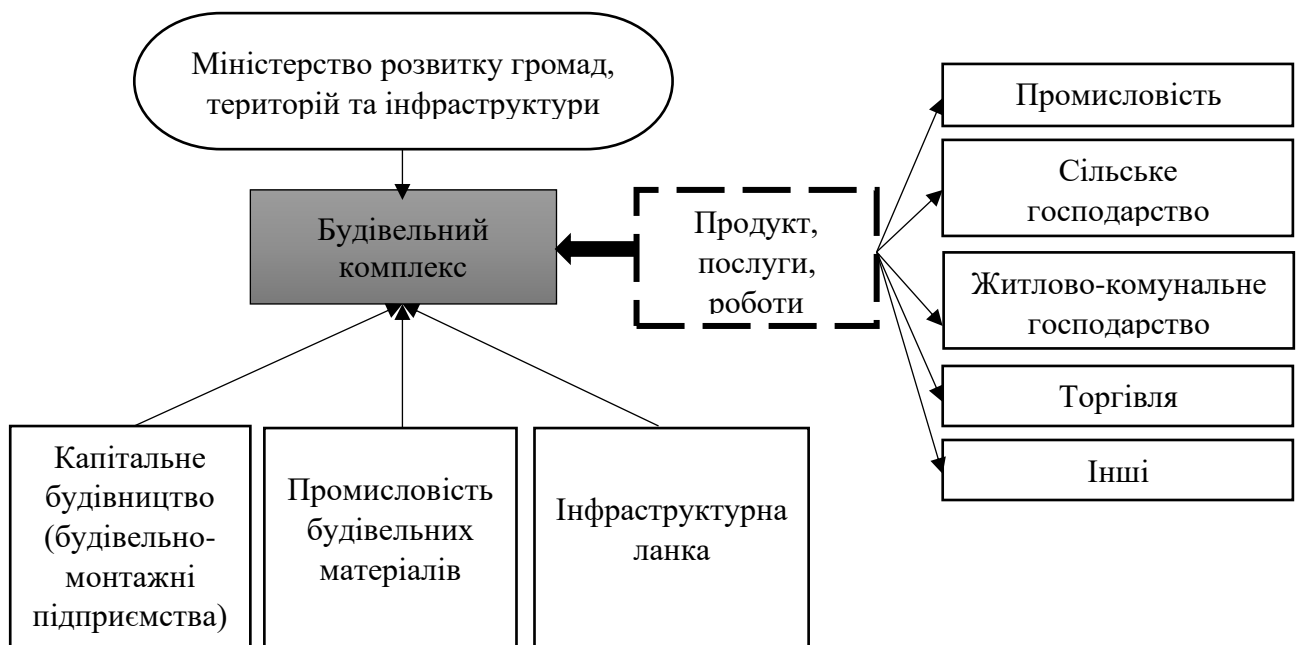

Рисунок 2.1 – Місце будівельного комплексу в структурі економіки України

Оскільки досліджуване приватне підприємство «СІЧ» належить до такого елемента будівельного комплексу як промисловість будівельних матеріалів, відповідно зосередимо дослідницькі зусилля саме на аналізі динаміки розвитку промисловості будівельних матеріалів в Україні.

Особливістю виробництва будівельних матеріалів є те, що галузь значно впливає на темпи зростання в інших галузях економіки і соціально-економічний стан суспільства в цілому.

Промисловість будівельних матеріалів включає виробництво основних видів будівельних матеріалів - цементу, цегли та інших стінових матеріалів, бетону і бетонних конструкцій, асбоцементних виробів, плитки керамічної, брущатки, теплоізоляційних матеріалів, покрівельних матеріалів і багатьох інших. Промисловість будівельних матеріалів містить виробництво цементу, вапняних, гіпсових і місцевих в'язких матеріалів і виробів з них, бетонних і збірних залізобетонних конструкцій і виробів, стінових матеріалів, будівельної кераміки, азбестових і азбестоцементних виробів, виробництво полімерних будівельних матеріалів, м'яких покрівельних і гідроізоляційних матеріалів, облицювальних матеріалів і виробів з природного каменю, пористих заповнювачів, теплоізоляційних матеріалів, санітарно-технічних виробів, опалювальних систем лакофарбових матеріалів, склоробне і деревообробне виробництво та ін. [72, с. 65-66].

Широта виробничих процесів у промисловості будівельних матеріалів визначається динамічними умовами зовнішнього середовища, які визначають можливості і загрози діяльності підприємств. Дослідимо фактори впливу зовнішнього середовища на галузь з використанням PEST-аналізу, який дозволяє оцінити вплив політичних (P), економічних (E), соціальних (S) і технологічних (T) складових макросередовища (табл. 2.1) та виявити вплив основних факторів макросередовища на результати поточної й майбутньої діяльності підприємства і представити результати досліджень за схемою «чинник — підприємство». При цьому варто пам'ятати, що він не завжди придатний для прогнозування чи передбачення майбутніх ринкових змін.

Таблиця 2.1 – PEST-аналіз підприємств промисловості будівельних матеріалів [73, с. 74-75;74; 75, с. 118-123; 76; с. 93]

Фактори	Вплив факторів на розвиток галузі	Коментар до групи факторів
1	2	3
Політичні фактори (P)		
Курс України на Європейський союз	<p>Політичні фактори проявляються у тих політичних рішеннях, які приймають органи державної влади, що і визначають порядок ведення бізнесу, тобто правила гри для учасників ринку.</p> <p>Європейська спрямованість держави в майбутньому дозволить переймати нові технології, досвід виконання робіт та адаптувати свої організації до європейських вимог, що підвищить конкурентні переваги та забезпечить вихід вітчизняним компаніям на іноземні ринки.</p> <p>Розвиток військового конфлікту проявляється у тотальній невпевненості бізнесу в майбутніх періодах в усіх напрямках розвитку бізнесу.</p>	<p>Курс України на Європейський Союз має сприятливий вплив на галузь. Підприємства будівельної сфери мають змогу налагоджувати партнерську співпрацю з колегами, вчитись закордоном та підвищувати рівень якості об'єктів нерухомості. Більше уваги приділяється стандартам якості виконання робіт. З'являються можливості відкривати підприємства в інших країнах, розширювати ринки.</p> <p>Політична ситуація (війна, постійні суперечки серед внутрішнього політичного кола), вносять незначні, але негативні коливання, що впливають на галузь.</p> <p>За останні роки спостерігались суттєві зміни, було запроваджено багато законодавчих ініціатив, які в майбутньому мають докорінно змінити правила гри на ринку (іпотека, антирейдерське законодавство, зменшення повноважень втручання органів ДАБІ) та принесуть значну користь галузі.</p> <p>Руйнування після війни потребуватимуть відновлення, що відкриває перспективи для розвитку усього будівельного комплексу в країні.</p>
Політична ситуація в Україні		
Зміни в законодавчій базі		
Військове протистояння		
Економічні фактори (E)		
Постійні коливання курсу	<p>Чинять сильний дестабілізуючий вплив на функціонування підприємств будівельного комплексу. Події останніх років (коливання курсу валют, ріст цін на матеріали, зниження</p>	<p>Колівання курсу валют та знецінення гривні зумовлює зростання вартості імпортованих будматеріалів, що приводить до підвищення вартості будівельних об'єктів та зниження темпів будівництва.</p> <p>Зниження купівельної спроможності населення України спричиняє постійні коливання попиту на об'єкти різного виду.</p> <p>Активний розвиток галузі в останні три роки спричинив зростання конкуренції, що</p>
Зростання вартості сировини та матеріалів		
Зниження купівельної спроможності населення		

Продовження табл. 2.1

1	2	3
<p>Зростання конкуренції в галузі</p> <p>Зростання заробітної плати працівників</p> <p>Низькі обсяги власних фінансових ресурсів</p>	<p>купівельної спроможності громадян України, пандемія, війна) перешкоджають ефективній діяльності учасників будівельної галузі та гальмують її розвиток.</p>	<p>вплинуло на основних гравців ринку. Компанії в галузі змагаються між собою не лише за клієнтів та якість виконання робіт та послуг, але й за персонал.</p> <p>Зростання заробітної плати працівників галузі відповідно до прийнятого на законодавчому рівні підвищення мінімальної заробітної плати та низькі обсяги власних фінансових ресурсів чинять негативний вплив на фінансовий стан суб'єктів господарювання в галузі.</p>
Соціокультурні фактори (S)		
<p>Зміна уподобань та цінностей споживачів (фізичні особи, юридичні особи) будівельної галузі України</p> <p>Трудова міграція фахівців за кордон</p> <p>Демографічна криза</p> <p>Професійний розвиток галузі</p>	<p>Несприятлива демографічна ситуація, відтік кадрів за кордон та їх низька кваліфікація є однією з суттєвих проблем галузі.</p>	<p>Незважаючи на ріст цін та зниження купівельної спроможності, на ринку спостерігається зміна уподобань споживачів в сторону більш якісних та дорожчих об'єктів, підвищення їх комфорту, наявності інфраструктури тощо. Ці тенденції в майбутньому суттєво впливатимуть на рівень конкуренції за якістю та стимулюватимуть галузь до розвитку.</p> <p>Безвізовий режим та бажання отримати за власну працю більші кошти сприяють трудовій міграції, та водночас спонукають власників будівельного бізнесу підняти рівень заробітної плати працівникам.</p> <p>Демографічна криза 90-х років зумовлює брак кадрів на ринку, що є суттєвою проблемою галузі. Відсутність коштів на розвиток закладів професійної освіти також негативно впливають на рівень фахівців на ринку.</p>
Технологічні фактори (Т)		
<p>Розвиток діджиталізації</p> <p>Автоматизація процесів</p> <p>Розвиток ІТ</p> <p>Розвиток нових технологій</p>	<p>Виступають рушійними силами для подальшого розвитку галузі. Використання технологічних інновацій, підвищення якості, швидкість реагування на зміни в зовнішньому середовищі та вміння адаптуватись до нових викликів сьогодення допоможуть вирішити учасникам ринку проблеми з кадрами та надати конкурентні переваги на ринку</p>	<p>Діджиталізація дає потужний поштовх для реформування системи архітектурно-будівельного контролю та нагляду за об'єктами, дозволяє спростити процедури, зменшити корупційний вплив на галузь.</p> <p>Автоматизація робочих процесів та управління дозволяють поступово зменшити залежність від людського фактору.</p> <p>Розвиток ІТ-галузі сприяє створенню нових продуктів та програм за контролем будівництва, планування та оптимізації робочого часу, що сприяє розвитку галузі. Також основними споживачами галузі є представники сфери ІТ (офісна нерухомість, житлова тощо)</p> <p>Розвиток нових технологій сприяє підвищенню якості виконуваних робіт та рівню будівництва загалом.</p>

Наслідком впливу такої множини факторів на промисловість будівельних матеріалів є формування певних тенденцій на ринку будівельних матеріалів України (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Основні тенденції розвитку ринку будівельних матеріалів [77, с. 186]

Фактори	Характеристики
Укрупнення бізнесу	Створення груп компаній, холдингів, вертикально-інтегрованих структур, мереж, що включають як виробників цементу і бетону, так і підприємства інших галузей
Локальні особливості конкуренції	У містах з великою кількістю населення склалася конкурентна система, коли 3-4 великих оператори конкурують між собою, формуючи ринкову ціну на будівельні матеріали
Залежність від економічних очікувань споживачів	Стабілізація курсу валют і поліпшення девальваційних очікувань впливають на зростання попиту у сфері нерухомості, і відповідно на будівельні матеріали. Непередбачуваність розвитку економічної ситуації, пов'язана з пандемією коронавірусу та початком війни, стримує перспективний попит
Зміна структури споживання	Сьогодні основними споживачами є великі будівельні об'єкти, яким поставляються в основному високомарочні залізобетонні вироби; з боку приватного будівництва, яке споживає залізобетонні вироби, наприклад, попит різко впав. Також відзначається зниження попиту на спеціальні види бетонів
Товарний кредит	Багато будівельних проектів в середньому і великому сегменті відчувають нестачу фінансування. Клієнтів часто цікавить не тільки співвідношення ціна/якість, але і можливість надання відстрочки платежів
Розширення інструментарію просування продукції і послуг	Підвищується рекламна активність компаній, розвиваються дилерські мережі та сервісні пропозиції для споживачів
Сезонність	Ринок будівельних матеріалів має сезонні коливання попиту, пов'язані зі зміною обсягів будівельних робіт протягом року. Пік попиту припадає на період з травня по листопад. В інший час обсяги будівництва падають в два-три рази, що призводить до істотного зниження попиту, у тому числі на залізобетонні конструкції.

Втім, сукупність зазначених тенденцій на сьогодні суттєво порушена з огляду на початок війни, що проявилось у певних втратах на ринку будматеріалів за сегментами [78]:

1. Ринок сухих цементних сумішей — втрати виробничих потужностей складають 20% (підприємства в Харківській і Миколаївській областях, Херсоні, Павлограді). Працюють не на повну потужність ще 10 заводів у різних регіонах країни;

2. Ринок сухих гіпсових сумішей — втрати 75% (зупинення виробництва);
3. Ринок скла — втрати 75 — 90% (імпорт із РФ і Білорусі);
4. Ринок скловати — втрати внаслідок воєнних дій 90% (імпорт із РФ і Білорусі);
5. Ринок кам'яної вати — втрати внаслідок воєнних дій: 30% виробництва та 5% імпорту (з РФ і Білорусі);
6. Ринок металоконструкцій — виробничі втрати 50% (2 заводи в Маріуполі).

Таким чином, підприємства будівельного комплексу постали перед складною ситуацією недостача різних видів сировини та матеріалів на різних етапах бізнес-процесів. Нині основний попит на будівельні матеріали формують два напрями. Перший – це відновлення пошкодженої нерухомості. Підприємства вже зараз відчують зростання запитів від таких об'єктів – це й обстеження, і поставка матеріалів. Враховуючи вплив погодніх умов і те що до зими залишилось кілька місяців, отже необхідно закрити теплі контури зруйнованих будівель – виробничих, торговельних, житлових. Стратегічно прогнозується зростання попиту на будівельні після завершення воєнних дій, зокрема із боку приватного сектора. Другий напрям, як було зазначено, – це добудова об'єктів нерухомості, що мали високий ступінь готовності. Наприклад, активність лише на тих проектах, де вже приступили до скління і де роботи не можна зупинити. Є така специфіка у склінні, що треба закривати периметр, і замовники попри воєнні дії все ж намагаються довести цей процес до кінця. Щодо активних ринків, то спостерігається легкий попит на будівельні матеріали в Одесі. У Львові завершуються об'єкти, спостерігається хороша тенденція в Києві – відновлюється скління великих будівель. Підприємства здійснюють активно нове проектування [79].

Оскільки досліджуване приватне підприємство «СІЧ» належить до такого елемента будівельного комплексу як промисловість будівельних матеріалів, відповідно зосередимо дослідницькі зусилля саме на аналізі динаміки розвитку промисловості будівельних матеріалів в Україні. Особливістю виробництва

будівельних матеріалів є те, що галузь значно впливає на темпи зростання в інших галузях економіки і соціально-економічний стан суспільства в цілому.

Промисловість будівельних матеріалів включає виробництво основних видів будівельних матеріалів - цементу, цегли та інших стінових матеріалів, бетону і бетонних конструкцій, асбоцементних виробів, плитки керамічної, брущатки, теплоізоляційних матеріалів, покрівельних матеріалів і багатьох інших. Промисловість будівельних матеріалів містить виробництво цементу, вапняних, гіпсових і місцевих в'язких матеріалів і виробів з них, бетонних і збірних залізобетонних конструкцій і виробів, стінових матеріалів, будівельної кераміки, азбестових і азбестоцементних виробів, виробництво полімерних будівельних матеріалів, м'яких покрівельних і гідроізоляційних матеріалів, облицювальних матеріалів і виробів з природного каменю, пористих заповнювачів, теплоізоляційних матеріалів, санітарно-технічних виробів, опалювальних систем лакофарбових матеріалів, склоробне і деревообробне виробництво та ін. [80, с. 65-66].

Для спрощення аналізу використаємо такі статистичні узагальнення роботи підприємств, що виготовляють будівельні матеріали, як діяльність у сферах:

1. Виробництво будівельних матеріалів із глини;
2. Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки;
3. Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей;
4. Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу;
5. Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю.

Дослідимо кількість підприємств, що функціонують у зазначених напрямках за останні роки (табл. 2.3).

Динаміка розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів засвідчила невтішні тенденції щодо скорочення кількості суб'єктів господарювання у галузі у досліджуваних 2019-2021 роках. Таке скорочення відбулося зокрема у напрямі виробництво будівельних матеріалів із глини де відбулося скорочення із 544 підприємств у 2019 році до 480 у 2021 році. Варто

Таблиця 2.3 – Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності

	Роки	Усього, одиниць	з них фізичні особи-підприємці, одиниць	у % до загального показника суб'єктів господарювання
Виробництво будівельних матеріалів із глини	2019	544	101	18,6
	2020	489	92	18,8
	2021	480	81	16,9
Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки	2019	556	459	82,6
	2020	503	405	80,5
	2021	449	353	78,6
Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей	2019	117	49	41,9
	2020	109	44	40,4
	2021	103	45	43,7
Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу	2019	4279	2958	69,1
	2020	4027	2663	66,1
	2021	3861	2385	61,8
Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю	2019	3226	2805	86,9
	2020	3123	2718	87,0
	2021	2897	2492	86,0

значити, що у структурі виробників частка фізичних осіб-підприємців складала близько 18% у 2019-2020 роках і 16,9 % у 2021 році, кількість яких також скоротилася із 101 одиниці у 2019 році до 81 фізичної особи-підприємця у 2021 році.

Аналіз виробників, залучених до виробництва іншої продукції з фарфору та кераміки засвідчив скорочення із 556 одиниць у 2019 році до 503 суб'єктів господарювання у 2020 році та до 449 одиниць у 2021 році, що відображає негативні тенденції скорочення підприємств-виробників. Така ж тенденції торкнулася і залучених до виробництва іншої продукції з фарфору та кераміки фізичних осіб-підприємців, кількість яких скоротилася із 82,6% у 2019 році до 78,6% у 2021 році, що засвідчує суттєве переважання саме невеликих виробників у цій підгалузі.

Дослідження діючих суб'єктів господарювання, що займаються виробництвом цементу, вапна та гіпсових сумішей також підтвердило негативні тенденції щодо скорочення кількості виробників будівельних матеріалів в Україні

із 117 одиниць у 2019 році до 103 у 2021 році. Варто підкреслити, що для цієї галузі досить значне місце посідають невеликі виробники - фізичні особи-підприємці, частка яких у 2019-2021 роках коливалася в межах 40,4%-43,7%.

Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу у 2019 році здійснювало 4279 виробників, з яких 2958 - фізичні особи-підприємці (69,1%), втім вже у 2020 році кількість таких виробників скоротилася до 4027, а кількість фізичних осіб-підприємців становила – 2663(66,1%), така ж ситуація повторилася у 2021 році коли число виробників скоротилося до 3861, а кількість фізичних осіб-підприємців становила – 2385 (61,8%).

При дослідженні напряму різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю було також зафіксоване скорочення кількості виробників з 3226 у 2019 році до 2897 у 2021 році, а фізичних осіб-підприємців – з 2805 до 2492, втім їх частка була стабільною і становила близько 87,0%.

Відтак, встановлено, що кількість підприємств, задіяних у виробництві будівельних матеріалів на протязі досліджуваного періоду стабільно знижувалася, що відображено на рис. 2.2.

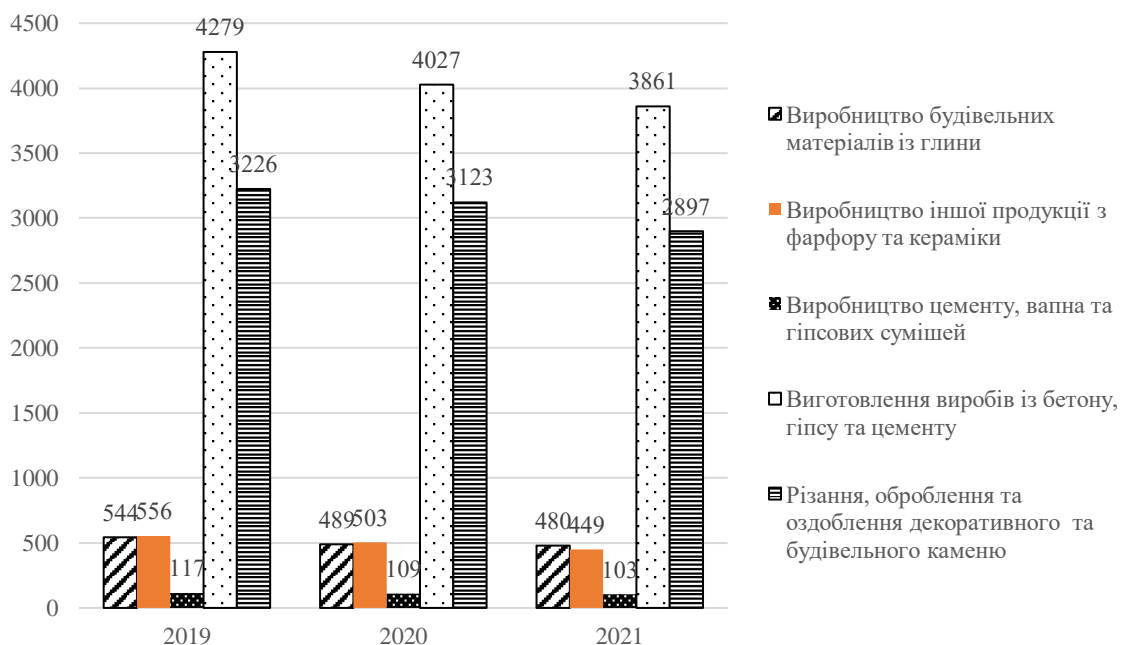

Рисунок 2.2 – Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання-виробників будівельних матеріалів

Відзначаючи, те, що кількість діючих підприємств не повністю відображає динаміку розвитку галузі, дослідимо кількість зайнятих у галузі працівників (табл. 2.4 ; рис. 2.3).

Таблиця 2.4 – Кількість зайнятих працівників [81]

	Роки	Усього, тис. осіб	з них фізичні особи- підприємці, тис. осіб	у % до загального показника суб'єктів господарювання
Виробництво будівельних матеріалів із глини	2019	12626	385	3,0
	2020	12115	379	3,1
	2021	12225	410	3,4
Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки	2019	3439	906	26,3
	2020	2869	666	23,2
	2021	3024	597	19,7
Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей	2019	7039	105	1,5
	2020	7305	94	1,3
	2021	7358	99	1,3
Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу	2019	36682	6419	17,5
	2020	36775	5709	15,5
	2021	38254	5209	13,6
Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю	2019	9170	6202	67,6
	2020	8846	5716	64,6
	2021	8433	5279	62,6

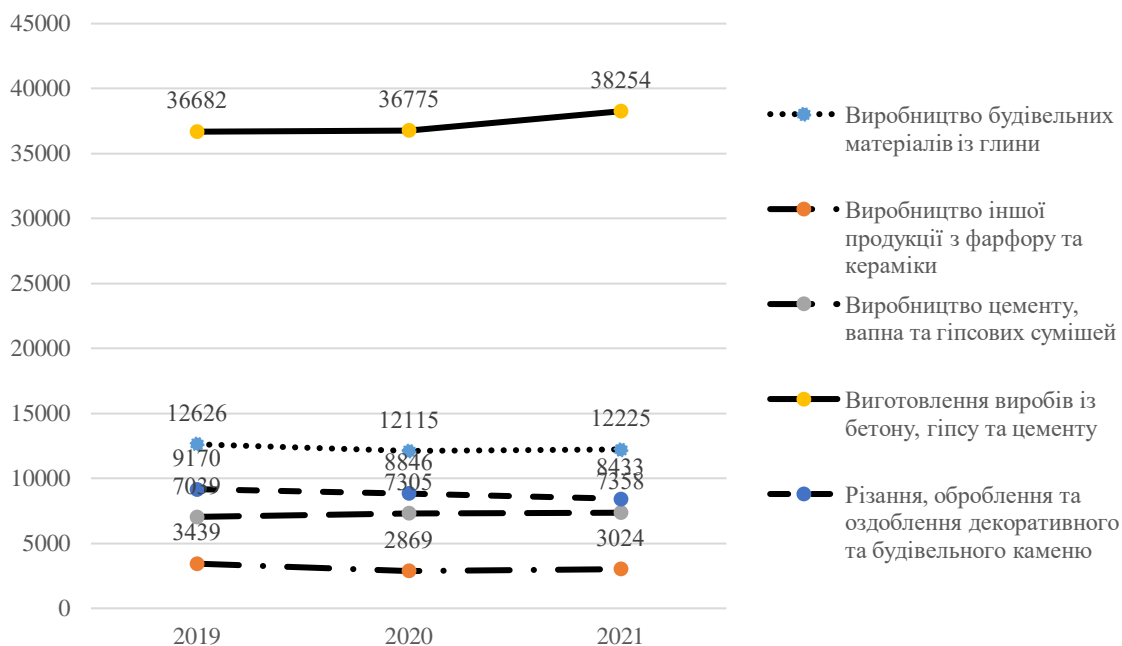

Рисунок 2.3 – Динаміка кількості працівників у промисловості будівельних матеріалів

Аналіз кількості зайнятих у галузі працівників засвідчив незначні коливання:

1. У сфері виробництва будівельних матеріалів із глини відбувалися за 2019-2021 роки незначні зміни, втім кількість зайнятих залишалася трохи більше 12000 тис. працівників, що стосується фізичних осіб-підприємців – то їх число було близьким до 400, при цьому варто підкреслити, що у вказаній сфері вони склали лише 3% у загальній частині суб'єктів господарювання;
2. Напрямок виробництва іншої продукції з фарфору та кераміки був нестабільним, оскільки із 3439 тис. працівників, зайнятих к 2019 році їх кількість у 2020 році скоротилася до 2869 співробітників, хоча у 2021 році знову показник зріс до 3024 тис. працівників можна відзначити негативні тенденції у сфері Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки, які підтверджуються динамікою кількості зайнятих у фізичних осіб-підприємців де кількість зайнятих із 906 тис. осіб у 2019 році скоротилася до 597 тис. у 2021 році, що свідчить про скорочення виробництва;
3. Позитивні аспекти спостерігалися у виробництві цементу, вапна та гіпсових сумішей, де кількість виробничих кадрів наростили саме великі виробничі підприємства із 7039 тис. осіб у 2019 році до 7358 тис. осіб у 2021 році, в свою чергу у діяльності фізичних осіб-підприємців спостерігалася протилежна тенденція – кількість зайнятих скоротилася із 105 тис. осіб у 2019 році до 99 тис. осіб у 2021 році, що свідчить про витіснення великими виробниками малих підприємств з ринку;
4. Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу у 2019-2021 характеризувалася зростанням кількості зайнятих працівників із 36682 тис. осіб у 2019 році до 38254 тис. осіб у 2021 році, що свідчить про збільшення обсягів виробництва, протилежна тенденція спостерігалася у діяльності фізичних осіб-підприємців, де відбувалося зменшення кількості зайнятих. Такий результат може бути пояснений зростанням обсягів виробництва на великих підприємствах, які володіють значними виробничими фондами, що дозволяє їм легко збільшувати та модифікувати обсяги виробництва;

5. Динаміка скорочення кількості зайнятих працівників, як у великих виробників, так і у фізичних осіб-підприємців спостерігалася у сфері різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю де, загалом із 2019 року по 2021 рік відбулося скорочення працівників із 9170,0 тис. осіб до 8433 тис. осіб.

Таким чином, аналіз кількості зайнятих працівників у промисловості будівельних матеріалів засвідчив їх відносно стабільну кількість із суттєвим переважанням кількості працівників у виготовленні виробів із бетону, гіпсу та цементу.

Для більш детального дослідження динаміки розвитку промисловості будівельних матеріалів проаналізуємо стан виробництва у галузі (табл. 2.5; рис. 2.4).

Таблиця 2.5 – Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) у промисловості будівельних матеріалів, млн. грн.

	Роки	Усього, млн. грн.	з них фізичні особи- підприємці, одиниць	у % до загального показника суб'єктів господарювання
Виробництво будівельних матеріалів із глини	2019	9216599,5	80579,5	0,9
	2020	9109573,0	90540,5	1,0
	2021	11870337,3	117381,0	1,0
Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки	2019	1489020,3	237619,3	16,0
	2020	1427728,3	226412,7	15,9
	2021	1872717,3	292730,1	15,6
Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей	2019	20771924,9	44162,2	0,2
	2020	21754487,8	41043,6	0,2
	2021	26134979,8	37279,2	0,1
Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу	2019	43098035,9	2166876,2	5,0
	2020	47560849,3	2070476,1	4,4
	2021	63326476,7	2211137,2	3,5
Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю	2019	2689711,1	1205167,5	44,8
	2020	2957536,4	1276300,9	43,2
	2021	4660276,4	1674458,8	35,9

Кінцевим результатом функціонування галузі є обсяг випущеної та реалізованої продукції, зокрема у промисловості будівельних матеріалів спостерігалися такі основні тенденції:

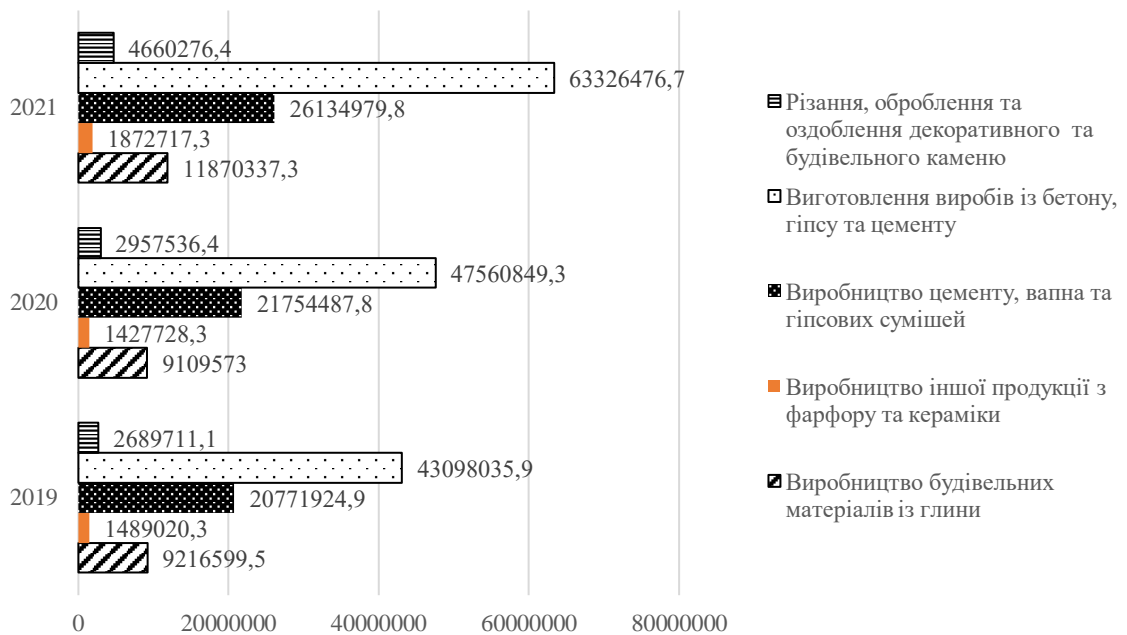

Рисунок 2.4 – Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) у промисловості будівельних матеріалів

1. У напрямі виробництва будівельних матеріалів із глини відбувалися незначні коливання, втім на кінець 2021 року в порівнянні із 2019 роком відбулося зростання із 9216599,5 млн. грн. до 11870337,3 млн. грн., що свідчить про зростання обсягів виробництва і позитивно характеризує ринок;
2. Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки було нестабільним із незначним зменшенням обсягів виробництва у 2020 році – якщо у 2019 році було реалізовано продукції на суму 1489020,3 млн. грн., то у 2020 році показник скоротився до 1427728,3 млн. грн., що свідчить про зменшення попиту на продукцію і потребує більш детального виявлення чинників, що спровокували таке падіння. Втім у 2021 році негативна тенденція була подолана і виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки було відносно і обсяг реалізації складав 1872717,3 млн. грн., що свідчить про вчасну реакцію виробників на скорочення виробництва та правильне вжиття відповідних заходів;
3. Діяльність виробників у сфері виробництва цементу, вапна та гіпсових сумішей була ефективною, оскільки обсяг реалізованої продукції постійно

зростав із 20771924,9 млн. грн. у 2019 році до 21754487,8 млн. грн., 2020 році та до 26134979,8 млн. грн. у 2021 році, що позитивно характеризує ефективність підприємств у цій сфері. При цьому варто зазначити, що спостерігалася протилежна тенденція у діяльності фізичних осіб-підприємців, обсяги реалізації яких у досліджуваному періоді стабільно скорочувалися із 44162,2 млн. грн. у 2019 році до 41043,6 млн. грн. у 2020 році та до 37279,2 млн. грн. у 2021 році, що свідчить про наявність системних проблем саме у невеликих виробників такої продукції.

4. Позитивно також можна охарактеризувати діяльність підприємств, що виготовляють вироби із бетону, гіпсу та цементу оскільки за аналізований період обсяги реалізованої ними продукції зросли із 43098035,9 млн. грн. у 2019 році до 63326476,7 млн. грн. у 2021 році, що свідчить про поступових розвиток таких підприємств;
5. Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю за своїми обсягами у 2019-2021 роках також зросло із 2689711,1 млн. грн. у 2019 році до 4660276 млн. грн. у 2021 році, що свідчить про зростання доданої вартості продукції і позитивно характеризує розвиток промисловості будівельних матеріалів.

Наслідком розвитку промисловості будівельних матеріалів стало постачання на будівництво якісних будівельних матеріалів. Проаналізуємо окремі найважливіші тенденції у будівництві в Україні, що були забезпечені за рахунок діяльності підприємств промисловості будівельних матеріалів (табл. 2.6; рис. 2.5).

Таблиця 2.6 – Динаміка будівництва в Україні, млн. грн.

	Роки		
	2019	2020	2021
Будівництво	181697,9	202080,8	258073,6
Будівлі	83589,3	80625,6	102894,3
житлові	33208,8	29083,6	39147,9
нежитлові	50380,5	51542,0	63746,4
Інженерні споруди	98108,6	121455,2	155179,3

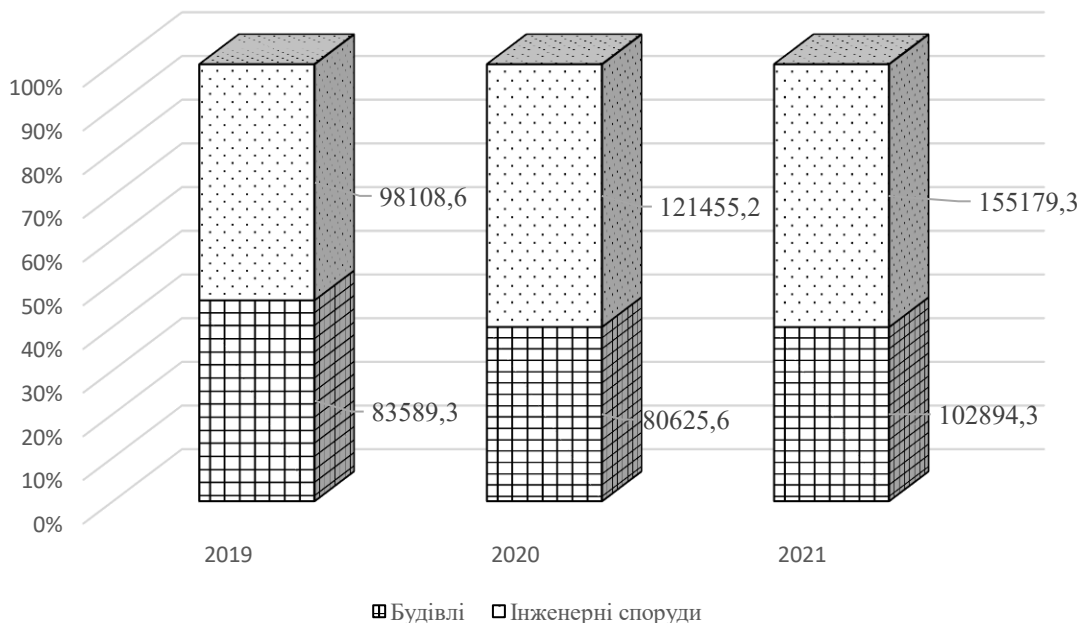

Рисунок 2.5 – Тенденції будівництва в Україні, млн. грн.

Дослідження динаміки будівництва в Україні засвідчило наявність стабільних позитивних тенденцій, що проявилися у вартості побудованих об'єктів яка зростає із 181697,9 млн. грн. у 2019 році до 202080,8 млн. грн. у 2020 році та до 258073,6 млн. грн. у 2021 році. При цьому більшу частку у вартості побудованих об'єктів складало будівництво інженерних споруд, вартість яких зростає із 98108,6 млн. грн. у 2019 році до 121455,2 млн. грн. у 2020 році та до 155179,3 млн. грн. у 2021 році. Подібну динаміку також було зафіксовано у напрямі будівництва будівель яке за досліджуваний період зросло із 83589,3 млн. грн. у 2019 році до 102894,3 млн. грн. у 2021 році, що свідчить про зростання обсягів будівництва загалом, як житлових, так і нежитлових приміщень.

Поряд з такими позитивними наслідками, аналіз особливостей розвитку промисловості будівельних матеріалів у 2019-2021 роках в Україні дозволив виділити низку таких проблем:

1. основним фактором стримування розвитку виробництва будівельних матеріалів є зростання собівартості продукції;
2. стабільне зростання вартості робіт та послуг;
3. пропорційне зменшення попиту відповідно до зростання вартості товарів;

4. Значний вплив сезонності будівельної галузі, а відповідно і споживання нею продукції;
5. зменшення інвестиційних можливостей домінуючої частини суб'єктів господарювання
6. недостатність власного фінансування підприємств;
7. обмежене коло джерел можливого фінансування виробників будівельної продукції;
8. значне скорочення обсягів державних централізованих капітальних вкладень;
9. високий ступінь зносу основних фондів, їх занедбаність через відсутність інвестиційного попиту [82, с. 123-124];
10. ліквідація великих будівельних підрозділів, здатних виконувати багатомільйонні проекти;
11. неможливість конкурувати з такими крупними структурами, здатних реалізовувати великі інфраструктурні проекти;
12. недосконала система ціноутворення;
13. бюрократичні перешкоди на шляху реалізації інвестиційних проектів;- відсутність рівних правових умов діяльності всім учасникам інвестиційного процесу;
14. постійно змінювана система механізмів нормативно-правового регулювання економічних, соціальних і правових відносин у будівництва [83].

Сукупність аналітично виявлених характеристик діяльності підприємств промисловості будівельних матеріалів узагальнимо у вигляді SWOT-аналізу галузі через розкриття її сильних та слабких сторін, можливостей та загроз функціонування (табл. 2.7).

Отже, промисловість будівельних матеріалів, як і увесь будівельний комплекс в Україні перебуває на стадії розвитку для якої найбільш важливими аспектами є якість продукції та платоспроможний попит.

Таблиця 2.7 – SWOT-аналіз підприємств промисловості будівельних матеріалів [84, с. 68-69]

Сильні сторони	Можливості
<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий ступінь дотримання договірних зобов'язань відносно кінцевих споживачів; 2. Позитивний імідж у суспільно-політичному житті; 3. Ефективна політика ціноутворення; 4. Володіння політичним ресурсом, зв'язками в адміністрації міст і районів; 5. Досконало вивчений ринок та попит на ринку; 6. Близькість джерел сировини для виробництва будівельних матеріалів; 7. Значна ринкова частка у регіональній структурі економіки; 8. Наявність інтелектуального та наукового потенціалу; 9. Наявність розгалуженої транспортної інфраструктури; 10. Наявність значної сировинної бази для виробництва будівельних матеріалів. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реалізація проектів на засадах державно-приватного партнерства; 2. Виведення нової серії будинків в сегмент вище середнього; 3. Розширення будівництва об'єктів комерційної нерухомості; 4. Створення інформаційного будівельного порталу; 5. Партнерство з банківською сферою для реалізації будівельних і фінансових проектів; 6. Наявність програм поліпшення якості будівництва; 7. Залучення закордонних інвесторів; 8. Зменшення кількості будівель та інженерних споруд незавершеного будівництва; 9. Підвищення інвестиційної привабливості України та бізнес-клімату.
Слабкі сторони	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання дешевих матеріалів і «дешевої» робочої сили приводить до низької якості готової продукції; 2. Брак коштів та досить висока збитковість підприємств будівельної галузі; 3. Відсутність дієвих механізмів реалізації рентабельних виробничих програм; 4. Низька інноваційна активність; 5. Низька платоспроможність населення; 6. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів, фахівців галузі; 7. Стримуючий вплив чинного законодавства, систематичні зміни у ньому; 8. Низька частка фінансування державних програм будівництва; 9. Неприятливий інвестиційний клімат. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільна політична ситуація; 2. Посилення конкуренції на ринку будівельних матеріалів; 3. Зменшення рентабельності будівництва типового житла; 4. Через різке зростання курсу іноземної валюти зростання ціни на будівельні матеріали і зменшення попиту на будівельну продукцію; 5. Посилення податкового тиску на виробників будматеріалів; 6. Зростання світової фінансової кризи; 7. Низька частка централізованих капітальних вкладень на розвиток будівельної галузі; 8. Корупційні схеми; 9. Коливання відсоткових ставок та систематичні зміни умов кредитування, що призводить до недоступності та нестачі фінансових ресурсів.

Конкурентоспроможність будівельних матеріалів, що виробляються та послуг, що надаються забезпечується через ринкові механізми, втім основним інструментом впливу на виробників будівельної продукції є потреба відповідати

вимогам ДСТУ ISO 9001-2001, що ідентичні МС ISO 9001:2000. Українські та міжнародні правила бізнесу вимагають задоволення споживача у питаннях безпеки і якості виконуваних робіт і продукції, що виробляється. Відповідно успіхи українських виробників пояснюються виконанням вимог якості, що відповідають стандартам, закріпленим законодавчо.

2.2 Загальна характеристика приватного підприємства «СІЧ» та результатів його фінансово-господарської діяльності

Приватне підприємство «СІЧ» – один з найбільших виробників тротуарної плитки у м.Вінниці та один із провідних девелоперів в Україні. Підприємство у своїй діяльності об'єднує низку виробництв, що виконують повний обсяг робіт: від видобування сировини і виготовлення продукції до післяпродажного обслуговування.

ПП «СІЧ — надійний і добросовісний виробник будівельних матеріалів, який невпинно розвивається, освоює нові розробки, впроваджує новітні технології. Бажання бути лідером будівельної галузі постійно підштовхує освоювати нові конструкції, застосовувати новітні розробки, шукати нестандартні рішення.

Завдання ПП «СІЧ — задовольнити потреби будівельних підприємств, надаючи їм весь спектр бетонних та залізобетонних конструкцій безкомпромісної якості.

Філософія ПП «СІЧ» – побудова довгострокових і взаємовигідних відносин із замовниками, бездоганна якість і дотримання узгоджених термінів проектування, виготовлення і монтажу, зростання довіри і лояльності клієнтів.

Цінності ПП «СІЧ»:

1. Порядність:

- 1.1 підприємство дотримується етичних правил ведення бізнесу;
- 1.2 підприємство завжди виконує свої зобов'язання;
- 1.3 підприємство розвиває стабільні відносини з нашими партнерами;
- 1.4 слідування правил добросовісної конкуренції;

2. Результативність та ефективність:

- 1.1 підприємство визначає для себе довгострокові і короткострокові цілі, намічає результати;
- 1.2 підприємство цінує внесок кожного співробітника в досягненні намічених результатів;
- 1.3 підприємство підтримує баланс між результативністю та ефективністю;

2. Персонал:

- 2.1 підприємство заохочує здорові амбіції і лідерські якості співробітників;
- 2.2 підприємство сприяє навчанню та професійному розвитку персоналу;
- 2.3 підприємство підтримує здоровий командний дух в колективі;
- 2.4 підприємство цінує внесок наших співробітників у загальну справу;

3. Відданість справі:

- 3.1 підприємство прагне постійно вдосконалюватися;
- 3.2 підприємство розвиває і покращує свої бізнес процеси;
- 3.3 підприємство докладает великих зусиль для розробки і виведення на ринок нових видів тротуарної плитки за допомогою яких наші споживачі зможуть втілити найрізноманітніші дизайнерські задуми.

Асортимент продукції приватного підприємства «СПЧ» є досить не великим (рис. 2.6).

Асортимент продукції підприємства постійно розширюється. Потреби ринку бетонних виробів дали поштовх на освоєння нових видів продукції серед яких: опори ЛЕП ($L = 9,5 - 10,5$ м), стінові кільця колодязів та каналізацій ($D = 1; 1,5; 2$ м, $H = 0,9$ м), стовпчики для садівництва ($L = 3$ м), лотки дорожні водовідвідні та ін.

Підприємство використовує кар'єр гранітної продукції неподалік м. Вінниця. Малинівське родовище гранітів забезпечує не тільки потреби підприємства у якісною продукцією, але й потреби найвибагливіших замовників.

Вся продукція випускається на підставі діючих ДСТУ і ТУ затверджених Держбудом України, повністю відповідають вимогам, що пред'являються до сучасних матеріалів, – висока морозостійкість, екологічна і гігієнічна безпека.

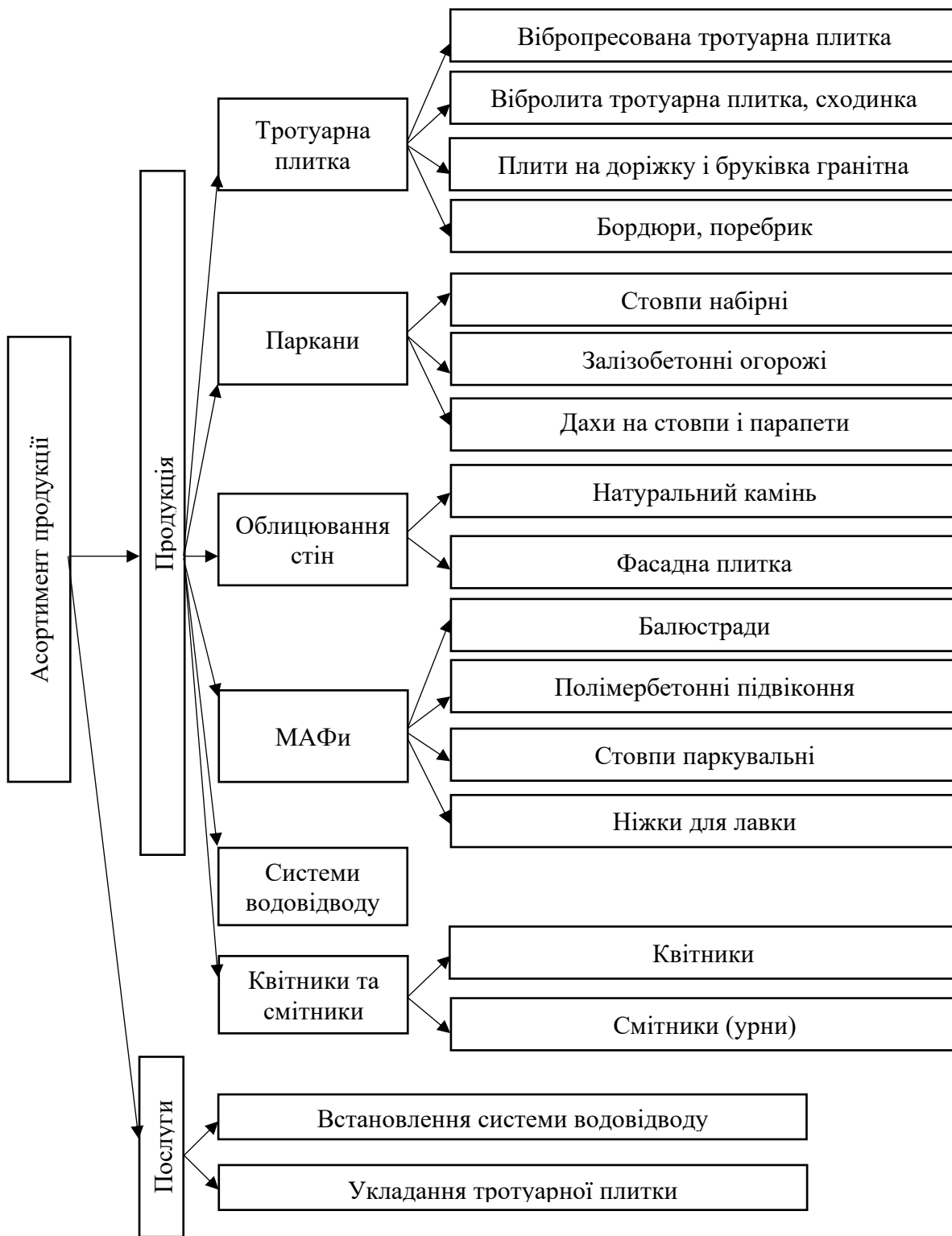

Рисунок 2.6 – Глибина і широта асортименту продукції ПП «СІЧ»

Підприємство ретельно стежить за якістю продукції, що випускається. Її надійність, доступність вже оцінили багато наших постійних клієнтів. На здійснення відповідних видів діяльності ПП «СІЧ» має сертифікати відповідності

«УкрСЕПРО». Продукція підприємства виготовляється з екологічно чистих матеріалів, які перевіряються в атестованій виробничо-вимірjuвальній лабораторії. Виробничий процес дозволяє виготовляти вироби по індивідуальних кресленнях замовника.

Основним принципом в нашій роботі є дотримання якості понад усе. Саме тому на підприємстві працюють лише кваліфіковані та досвідчені фахівці своєї справи. Кожен працівник вже має за плечима роки досвіду створення якісної залізобетонної продукції, будівництва надійних конструкцій, тощо. Працівники регулярно проходять курси підвищення кваліфікації, що дозволяє їм завжди бути впевненими: ми йдемо вірним шляхом, реалізуючи надійний продукт та надаючи фахово якісні послуги. Відтак, асортимент продукції.

Незважаючи на широту та глибину асортименту продукції, що виготовляється та послуг, що надаються підприємством його організаційна структура є простою (рис. 2.7).

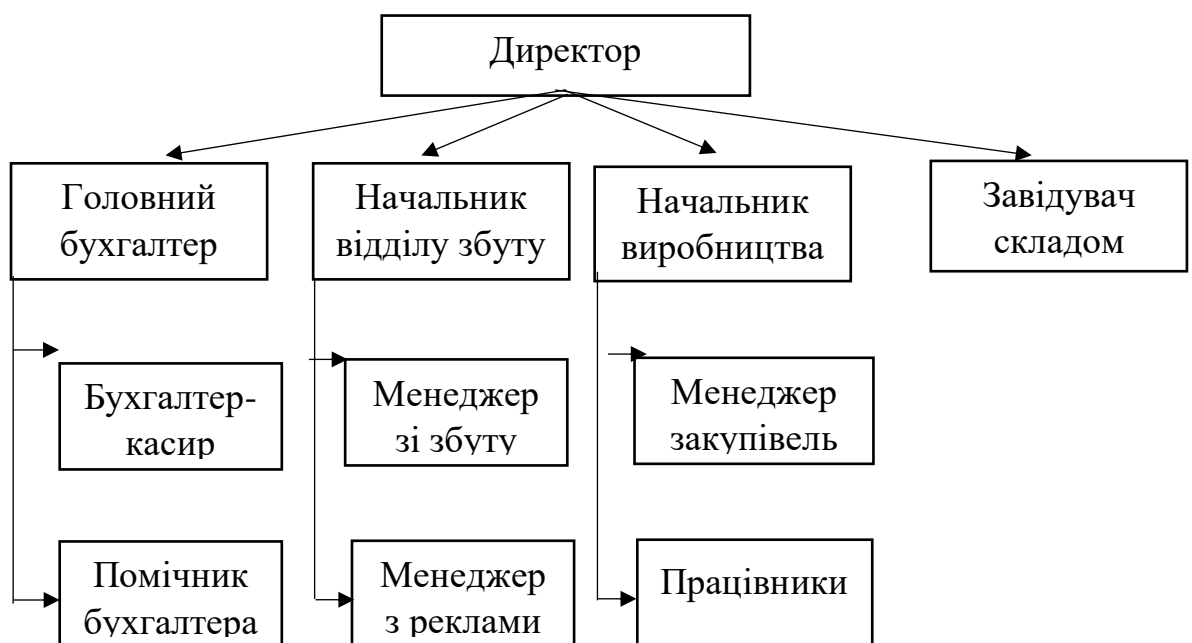

Рисунок 2.7 – Організаційна структура ПП «СІЧ»

Зазначена організаційна структура дозволяє підприємству успішно функціонувати у складному зовнішньому середовищі (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – PEST-аналіз ПП «СІЧ» [85, с. 74-75]

Фактори	Зміни в галузі	Зміни в компанії	Дії
1	2	3	4
Політичні			
Військові дії у країні	Військовий конфлікт на має потенціал здійснення негативного впливу на діяльність підприємства та його інвестиційну привабливість. Також слід ураховувати, невпевненість населення в майбутньому сприяла зменшенню попиту на продукцію	Підприємство може зазнати збитків через подальше зниження купівельної спроможності населення й тенденцій до «економії ресурсів». Споживчий попит на тлі зростання цін може призводити до скорочення вжитку	Вдосконалити виробничі стандарти й зробити акцент на експортну діяльність послуг та орієнтація на виконання державних замовлень
Стійкість політичної влади та існуючого уряду	Стійкість політичної влади безпосередньо впливає на економічну стабільність та інвестиційну привабливість як галузі у цілому, так і досліджуваного підприємства. Однак аналіз політичного середовища дає змогу зробити висновок щодо відсутності позитивних змін даного фактору	Підприємство може втратити частину впливу та прибутку у зв'язку з нестабільною політичною ситуацією	Прогнозувати стан політичної ситуації й мати запасні виходи з непередбачуваних ситуацій
Бюрократизація і рівень корупції	Рівень корупції та бюрократизації знижуватиме ефективність підприємства та зменшуватиме потенціал подальшого розвитку	Підприємство може втратити частину впливу та прибутку у зв'язку з нестабільною політичною ситуацією	Прогнозувати стан політичної ситуації й мати запасні виходи з непередбачуваних ситуацій
Податкова політика (тарифи і пільги)	Низьке податкове навантаження позитивно відобразатиметься на роботі підприємства, і навпаки. Зараз слід констатувати досить лояльну податкову політику, яка не подає ознак на різкі зміни	Безпосереднє реагування розміру доходів на будь які зміни в законодавстві. Лібералізація податкового навантаження підвищить розмір прибутку	Ретельно слідкувати за змінами податкового законодавства, шукати законні шляхи оптимізації податкового навантаження

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4
Економічні			
Темпи зростання економіки	Негативний сценарій впливу темпів зростання економіки на підприємство: ріст ціни на будівельні матеріали для споживача за незмінної якості, пониження платоспроможності населення, абстрагованість промисловості будівельних матеріалів країни від світової	Для підприємства зміни зростання темпів економіки прямо пропорційні можливому прибутку, оскільки зростання економіки здійснює вплив на добробут громадян, а відповідно і сприяє збільшенню попиту на продукцію підприємства	Розвиток та модернізація виробництва, оскільки стагнація на тлі уповільнених темпів зростання економіки є шляхом до закриття
Рівень інфляції і процентні ставки	Зростання інфляції та процентних ставок кредитування здійснюватиме негативний вплив на підприємство	Зростання інфляції та процентних ставок звужує можливості для інвестування, а освоєння нових видів продукції – довгий та ресурсовитратний процес, тобто це прямо звужує можливості для розвитку	Пошук іноземних інвесторів, емісія акцій
Ступінь глобалізації та відкритості економіки	Сьогодні й у найближчому майбутньому ступінь глобалізації та відкритості економіки, особливо в галузі, досить невисокий. Українська промисловість будівельних матеріалів здебільшого орієнтована на внутрішній ринок	Глобалізаційні процеси можуть позитивно змінити підприємство, якщо воно буде готове до роботи та конкуренції з міжнародними компаніями	Робота за міжнародними стандартами, виконання протоколів безпеки та кваліфікації
Рівень розвитку підприємництва та бізнес-середовища	В умовах глобальної пандемії рівень розвитку підприємництва та бізнес-середовища у цілому має несприятливий прогноз. Як результат – застій у підприємства у сфері освоєння нових технологій	Зменшення кількості партнерів, зниження кількості продажів через скорочення місткості ринку	Укріплення бізнес-зв'язків, розроблення спеціальних програм для партнерів, що можуть постраждати від змін бізнес-середовища та компаній, що шукають нових партнерів

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4
Соціально-культурні			
Вимоги до якості продукції і рівня сервісу	Якщо рівень вимог щодо якості буде більш високим, галузь понесе витрати для забезпечення даного рівня якості. Підвищення вимог до якості можна прогнозувати у разі переорієнтації галузі на зовнішній ринок	Підприємство несе витрати на забезпечення певного рівня якості, якщо поріг якості буде підвищено на підприємстві зросте розмір витрат	Перехід на інноваційні способи видобутку, на більш прогресивне обладнання
Ставлення до натуральних і екологічно чистих продуктів	Сьогоднішні у суспільстві набувають популярності настрої щодо важливості збереження природи та використання екологічно чистих продуктів, тож підприємства, що виготовляють будівельні матеріали вже змушені шукати більш безпечні шляхи виробництва	Зростання витрат на організацію більш безпечного способу видобутку	Демонстрація соціальної відповідальності, економічний видобуток, перехід на інноваційне обладнання
Рівень кваліфікованості і освіченості населення	Україна має достатньо невелику кількість кваліфікованих робітників і активної молоді, особливо через відтік кадрів, що негативно впливатиме в майбутньому	Негативний вплив на підприємство через великий відбір кадрів, дуже довгий період тестування, унікальність і важливість кожного робітника	Користуватися послугами HR-агентств, пошук робітників на конкурентних підприємствах, конкурси на високі посади
Технологічні			
Рівень інновацій і технологічного розвитку галузі	Залишатиметься незадовільним через брак коштів і нестачу державної підтримки	Неефективне високовитратне виробництво, дорога логістика, а отже, й обмеження можливостей отримання прибутку	Створення, розроблення й упровадження нових інноваційних технологій, підготовка і перепідготовка кадрів для інноваційної діяльності
Законодавство у сфері технологічного оснащення галузі	Незмінність законодавства у сфері технологічного оснащення галузі в Україні стійка	Робота компанії відповідно до необхідних та дозволених норм	Робота компанії відповідно до необхідних та дозволених норм

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4
Витрати на дослідження і розробки	Низька частка витрат на інновації в загальному обсязі продукції, незначна частка витрат на НДДКР галузі, низька частка інноваційної продукції фінансування інноваційних проектів за залишковим принципом	Недостатній відсоток витрат на НДДКР	Переглянути величину витрат на інноваційний розвиток, підвищити фінансування технологічної сфери

Внутрішнє середовище підприємства доцільно розкрити з використанням SWOT-аналізу (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – SWOT-аналіз ПП «СІЧ»

Складові SWOT-аналізу	<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> оптимізація оплати праці у відповідності до зростання складності виконуваних робіт; використання різних форма оплати праці; освоєння випуску нових видів продукції; стабілізація обсягу замовлень; розвиток малого та середнього бізнесу. 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> зменшення обсягу будівельно-монтажних робіт; скорочення обсягів нових замовлень на будівельні роботи; високі процентні ставки кредиту; висока конкуренція; зростання рівня вимог покупців і постачальників; підвищення впливу несприятливих погодних умов
<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> стабілізація цінової політики; забезпеченість замовленнями у середньому на 4 місяці роботи; достатній рівень виробничих потужностей для виконання наявної кількості замовлень 	<ol style="list-style-type: none"> стабілізація цінової політики та скорочення заборгованості з оплати сприятиме стабілізації фінансово-економічного стану підприємств; достатній рівень виробничих потужностей сприятиме вчасному виконанню замовлень 	<ol style="list-style-type: none"> конкурентний тиск, високі банківські відсотки негативно вплинуть на обсяг робіт та їх оплату замовниками
<p>Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> зменшення завантаженості виробничих потужностей; зменшення кількості працівників; нестача фінансування; нестача оборотних коштів; задовільний рівень продуктивності праці; відсутність чіткого стратегічного напряму розвитку. 	<ol style="list-style-type: none"> сприяти стабілізації кількості працівників, підвищенню заробітної плати та продуктивності праці; стабілізація обсягу оборотних коштів, достатніх для виконання робіт і задоволення попиту 	<ol style="list-style-type: none"> несприятливі погодні умови додатково ускладнюють умови праці, погіршують продуктивність праці та сприяють скороченню чисельності працівників; несприятлива політика банків та висока конкуренція негативно впливають на обсяги будівельно-монтажних робіт

Сукупність розкритих за допомогою PEST-аналізу та SWOT-аналізу аспектів роботи ПП «СІЧ» засвідчило, що підприємство є успішним (табл. 2.10) активно працює, освоює нові види продукції та розвивається.

Таблиця 2.10 – Ключові фактори успіху ПП «СІЧ»

Елемент	Ключові фактори
Виробничі ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження собівартості продукції; 2. Забезпечення високого рівня фондівіддачі; 3. Наявність розвинутої транспортної інфраструктури в місці розташування підприємства та його підрозділів у м.Гнівань; 4. Можливість виконання індивідуальних замовлень на будівництво; 5. Наявність високоякісної арматури, дешевих джерел енергії, використання інновацій у процесі виробництва; 6. Наявність прогресивних матеріалів; 7. Використання запатентованих технологій.
Фінансові ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Контроль за погашенням кредиторської заборгованості; 2. Підвищення коефіцієнтів абсолютної ліквідності; 3. Рефінансування дебіторської заборгованості.
Інвестиційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пошук шляхів залучення грантових коштів; 2. Формування дієвої інвестиційної стратегії.
Трудові ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність висококваліфікованих кадрів, професіоналів у сфері виробництва будівельних матеріалів; 2. Досвід персоналу в будівельній сфері; 3. Висока оплата праці персоналу; 4. Наявність системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до стратегічних цілей діяльності; 5. Реалізація способів стимулювання персоналу; 6. Моніторинг охорони праці та здоров'я працівників.

Розвиток ПП «СІЧ» є успішним, продемонструємо це низкою фінансових показників (табл. 2.11).

Таблиця 2.11– Основні фінансово-економічні показники ПП «СІЧ»

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	140683,0	144309,0	3626,0	2,58	150705,0	6396,0	4,43
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	80118,0	84252,0	4134,0	5,16	87147,0	2895,0	3,44

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	80118,0	84252,0	4134,0	5,16	87147,0	2895,0	3,44
Валовий прибуток, тис. грн	60565,0	60057,0	-508,0	-0,84	63588,0	3531,0	5,88
Чистий прибуток	16950,0	15321,0	-1629,0	-9,61	18589,0	3268,0	21,33
Рентабельність (збитковість) продаж, %	12,05	10,62	-1,4	-11,87	12,33	1,7	16,10
Рентабельність продукції, %	21,16	18,18	-3,0	-14,08	21,33	3,2	17,33
Рентабельність (збитковість) витрат, %	16,20	13,61	-2,6	-15,99	14,97	1,4	9,99
Власний капітал (середньорічне значення), тис. грн	94362,0	112920,0	18558,0	19,67	132298,0	19378,0	17,16
Позиковий капітал (середньорічне значення), тис. грн.	73993,0	33596,0	-40397,0	-54,60	55437,0	21841,0	65,01
Первісна вартість основних фондів, тис. грн	47023,0	61133,0	14110,0	30,01	73333,0	12200,0	19,96
Знос, тис. грн	22383,0	108443,0	86060,0	384,49	120078,0	11635,0	10,73
Фондоозброєність, тис грн/чол	1000,9	1273,6	272,7	27,25	1560,3	286,7	22,51
Середньооблікова чисельність персоналу, чол.	47	48	1,0	2,13	47	-1,0	-2,08
Виробіток на 1 робітника, тис. грн	2993,3	3006,4	13,1	0,44	3206,5	200,1	6,66
Середньомісячна заробітна плата, тис грн	26,8	34,3	7,5	27,99	42,0	7,7	22,45
Валюта балансу, тис. грн	168355,0	146516,0	-21839,0	-12,97	187735,0	41219,0	28,13

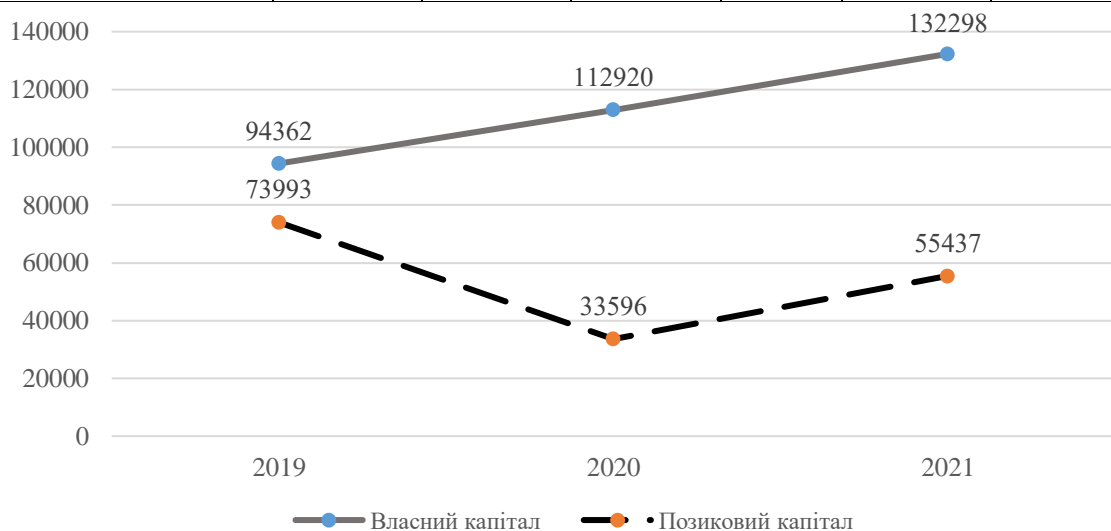

Рисунок 2.8 – Динаміка власного та залученого капіталу ПП «СІЧ»

Дослідження низки фінансово-економічних показників діяльності ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках засвідчило такі тенденції:

1. За досліджуваний період чистий дохід від реалізації продукції стабільно зростав із 140683,0 тис. грн. у 2019 році до 144309,0 тис. грн. у 2020 році, що свідчить про зростання на 3626,0 тис. грн. або 2,58% в порівнянні із попереднім роком. В свою чергу у 2021 році також відбулося зростання показника до 15070,0 тис. грн., що забезпечило зростання на 6396,0 тис. грн. або на 4,43 % у порівнянні із 2020 роком, що свідчить про збільшення обсягів виробництва на підприємстві на протязі усіх трьох років.
2. Собівартість реалізованої продукції за досліджуваний період в абсолютному вираженні зростала, наприклад якщо у 2019 році показник складав 80118,0 тис. грн., то у 2020 році він зріс на 5,16 % або на 4134,0 тис. грн. і складав 84252,0 тис. грн., що є негативним явищем, оскільки чистий дохід від реалізації продукції в цьому періоді зростав нижчими темпами і складав лише 2,58%. Аналіз собівартості у 2021 році засвідчив, що показник також зріс на 2895,0 тис. грн. або на 3,44% і складав 87147,0 тис. грн., тобто у 2021 році чистий дохід від реалізації продукції зростав швидшими темпами, ніж собівартість, що свідчить про зростання ефективності продажів на підприємстві у 2021 році.
3. Аналіз валового прибутку підприємства показав наявність значних коливань оскільки у 2019 році показник складав 60565,0 тис. грн. а у 2020 році він знизився до 60057,0 тис. грн. (-508,0 тис. грн.), що відповідає скороченню на 0,84%, що було спричинено зростанням собівартості продукції. Втім така негативна тенденція була подолана у 2021 році коли показник ріс на 3531,0 тис. грн., що відповідає збільшенню на 5,88 %.
4. Чистий прибуток ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках коливався і був нестабільним. Якщо у 2019 році показник складав 16950,0 тис. грн., то у 2020 році він скоротився на 9,61% або на 1629,0 тис. грн. і складав 15321,0 тис. грн., що свідчить про погіршення ефективності роботи підприємства. У 2021 році в порівнянні із 2020 роком відбулося зростання чистого прибутку на 3268,0 тис.

- грн. до рівня 18589,0 тис. грн, тобто на 21,33%, що свідчить про різке підвищення ефективності роботи підприємства у 2021 році.
5. Рентабельність продажів у 2019-2021 роках змінювалася відповідно до динаміки змін чистого прибутку підприємства – якщо у 2019 році рентабельність продажу була 12,05%, то у 2020 році показник знизився до рівня 10,62%, а у 2021 році знову зріс до 12,33%, що свідчить про ефективність продажів ПП «СІЧ» у досліджуваному періоді;
 6. Аналіз рентабельності продукції засвідчив її коливання, зокрема показник у 2019 році складав 21,16% проте к 2020 році він знизився до 18,18%, що свідчить про погіршення ефективності виробництва на 3,0%, втім у 2021 році показник досяг найвищого рівня і складав 21,33%, що свідчить про відновлення підприємством втрачених позицій.
 7. Аналіз рентабельності витрат у 2019-2021 роках показав їх коливання із найменшого, зафіксованого у 2020 році значення на рівні 13,61% до найбільшого значення 14,97% у 2021 році, що свідчить про найбільшу ефективність використання витрат саме у 2021 році.
 8. За досліджуваний період 2019-2021 років підприємство активно та стабільно нарощувало власний капітал – якщо у 2019 році власний капітал складав 94362,0 тис. грн., то у наступному 2020 році він зріс на 19,67% або на 18558,0 тис. грн. і складав 112920,0 тис. грн. У 2021 році показник також зріс на 19378,0 тис. грн. або на 17,16% і складав 132298,0 тис. грн., що свідчить про розширення активів підприємства та зростання його незалежності від зовнішніх кредиторів.
 9. Позиковий капітал ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках коливався – у 2019 році значення залучених ресурсів складало 73993,0 тис. грн., втім у 2020 році позиковий капітал знизився на 40397,0 тис. грн. і складав 33596,0 тис. грн., тобто відбулося зменшення залучених активів на 54,6%, що свідчить про зростання самостійності підприємства. У 2021 році позиковий капітал зріс на 21841,0 тис. грн. або на 65,01% і складав 55437,0 тис. грн., що свідчить про виникнення необхідності у додаткових джерела фінансування бізнесу саме у цьому році і відображає зростання залежності підприємства від зовнішніх кредиторів.

10. Первісна вартість основних фондів підприємства у 2019-2021 роках стабільно зростала із 47023,0 тис. грн у 2019 році до 61133,0 тис. грн. у 2020 році та до 73333,0 тис. грн. у 2021 році, що свідчить про збільшення обладнання на підприємстві, його модернізацію, а відповідно і розширення виробничих можливостей підприємства виготовляти високоякісну продукцію в більших обсягах.
11. Знос основних фондів на ПП «СІЧ» стрімко зростав у 2019-2021 роках із 22383,0 у 2019 році до 108443,0 тис. грн. у 2020 році, тобто на 86060,0 тис. грн. або на 384,49%, що вкрай негативно характеризує ситуацію і свідчить про різке застарівання основних фондів. Така ж тенденція була подолана і у 2021 році коли спостерігалось збільшення зносу до рівня 120078,0 тис. грн, тобто лише на 10,73%, що свідчить про позитивні тенденції в оновлення обладнання на підприємстві.
12. Фондоозброєність у 2019 році складала 1000,9 тис. грн. на одного працівника, у 2020 році показник зріс до 1273,6 тис. грн. або на 27,25 %, у 2021 році також відбулося зростання фондоозброєності до рівня 1560,3 тис. грн. або на 22,51 %, що свідчить про стабільну політику менеджмент підприємства на підвищення оснащеності працівників підприємств сфери матеріального виробництва основними виробничими фондами .
13. Дослідження середньооблікової кількості працівників підприємства засвідчило його стабільну чисельність, що свідчить про стабільну роботу злагодженого колективу.
14. У 2019-2021 роках на ПП «СІЧ» спостерігалось стабільне зростання виробітку на 1 робітника (продуктивність праці) із 2993,3 тис. грн. у 2019 році до 3006,4 тис. грн. (+0,44%) у 2020 році та до 3206,5 тис. грн. (+6,66%) у 2021 році, що свідчить про зростання ефективності роботи працівників на підприємстві.

Таким чином, аналіз основних фінансово-економічних показників ПП «СІЧ» (рис. 2.9) засвідчив його стабільну роботу із незначними коливаннями ефективності та довгостроковою далекоглядною політикою оновлення основних фондів підприємства.

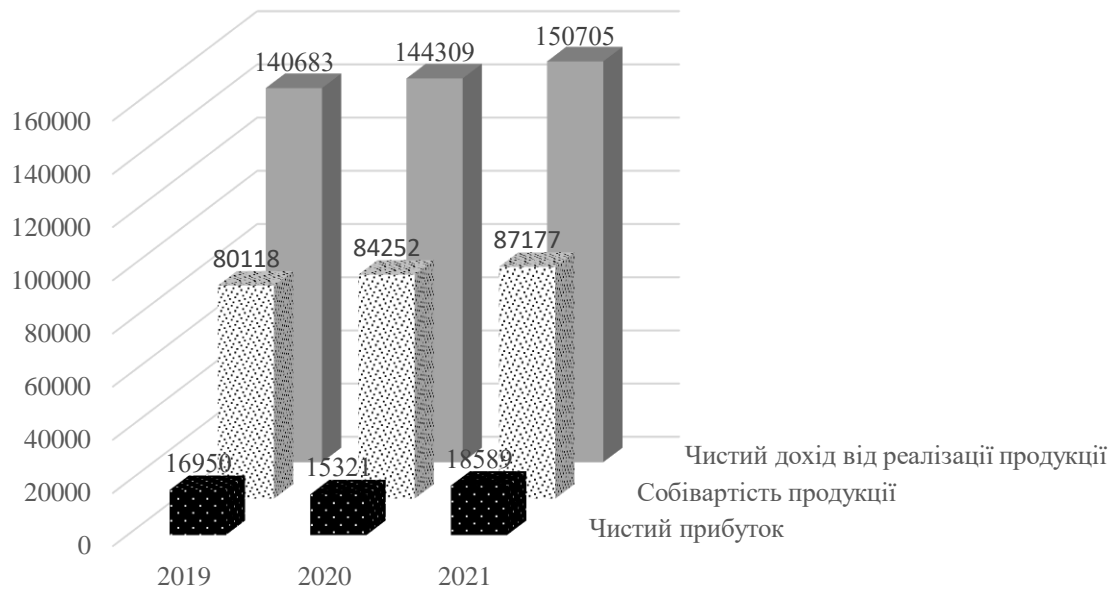

Рисунок 2.9 – Динаміка абсолютних показників ефективності діяльності ПП «СІЧ»

Проаналізуємо майновий стан досліджуваного підприємства (табл. 2.12).

За досліджуваний період 2019-2021 років показники майнового стану підприємства коливалися, зокрема Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства у 2019 році складала 168355,0 тис. грн., втім у 2020 році вона скоротилася на 21839,0 тис. грн. або на 12,97% і становила 146516,0 тис. грн., що свідчить про застарівання основних фондів на підприємстві та збільшення зносу або про зменшення кількості оборотних фондів. Проте у 2021 році ПП «СІЧ» змогло збільшити загальну суму господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства на 41219,0 тис. грн. (28,13%) і вона досягла рівня 187735,0 тис. грн.

Дослідження частки необоротних активів в структурі балансу показала, що необоротні активи складали 41,37% у 2019 році, втім у 2020 році вони зросли до 57,91%, що свідчить про зменшення обороту, а відповідно і скорочення обсягів виробництва. У 2021 році ситуація кардинально була змінена шляхом збільшення обсягів діяльності, а відповідно і розміру оборотних фондів, оскільки частка необоротних активів скоротилася до 36,04%.

Таблиця 2.12 – Показники майнового стану ПП «СІЧ»

Показники	Умовні позначення та формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
				Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства	Баланс	168355,0	146516,0	-21839,0	-12,97	187735,0	41219,0	28,13
Частка необоротних активів в активах	Необоротні активи/Баланс	41,37	57,91	16,5	39,98	36,04	-21,9	-37,77
Частка основних засобів в активах	Основні засоби/Баланс	14,64	23,78	9,1	62,43	22,72	-1,1	-4,46
Частка основних засобів в необоротних активах	Основні засоби / Необоротні активи	35,38	41,07	5,7	16,08	63,05	22,0	53,52
Коефіцієнт зносу основних засобів	Знос ОЗ / Первісна вартість	47,6	43,0	-4,6	-9,66	41,8	-1,2	-2,79
Коефіцієнт придатності	Залишкова вартість / Первісна вартість	52,4	57,0	4,6	8,78	58,2	1,2	2,11

Аналіз частки основних засобів в активах засвідчив поступове зростання її рівня із 14,64% у 2019 році до 23,78% у 2020 році та до 22,72% у 2021 році, що свідчить про збільшення кількості використовуваних підприємством основних фондів або здійснення їх модернізації або закупівлю нового обладнання на протязі досліджуваного періоду підприємства, що створює нові додаткові можливості для розширення виробництва.

Частка основних засобів в необоротних активах відображає саме технічну спроможність ПП «СІЧ» виготовляти продукцію, відтак на протязі досліджуваного періоду було виявлено, що цей показник стабільно поступово зростав із 35,38% у

2019 році до 41,07% у 2020 році та до 63,05% у 2021 році, що свідчить про правильно політику управління основними фондами підприємства.

Позитивно характеризується діяльність ПП «СІЧ» в напрямі управління основними фондами шляхом аналізу коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів. За 2019-2021 роки коефіцієнт зносу скоротився із 47,6% у 2019 році до 41,8% у 2021 році. В свою чергу коефіцієнт придатності основних засобів зріс із 52,4% у 2019 році до 58,2% у 2021 році, що свідчить про підвищення технічного рівня підприємства у досліджуваному періоді.

Для більш детального фінансово-економічного аналізу ПП «СІЧ» вважаємо за доцільне проаналізувати ефективності матеріальних витрат підприємства (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Показники ефективності матеріальних витрат ПП «СІЧ»

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Матеріальні витрати, тис.грн.	70090,0	72281,0	2191,0	3,13	72615,0	334,0	0,46
Матеріаломісткість продукції, грн	0,50	0,50	0,0	0,00	0,48	0,0	-4,00
Матеріаловіддача, грн	2,01	2,00	0,0	-0,50	2,08	0,1	4,00
Питома вага матеріальних витрат в собівартості (%)	87,48	85,79	-1,7	-1,93	83,32	-2,5	-2,88

Для визначення додаткових показників ефективності діяльності ПП «СІЧ» було проаналізовано динаміку матеріальних витрат підприємства і встановлено такі тенденції:

1. За досліджуваний період матеріальні витрати підприємства стабільно зростали із 70090,0 тис. грн. у 2019 році до 72281,0 тис. грн. у 2020 році (+3,13%) та до 72615,0 тис. грн. у 2021 році (+0,46%), що свідчить про розширення обсягів виробництва підприємством за цей період;

2. Матеріаломісткість продукції у 2019-2020 роках становила 0,5, проте у 2021 році скоротилася до 0,48, що свідчить про скорочення частки витрат матеріальних ресурсів (основних і допоміжних матеріалів, палива, енергії) на виготовлення одиниці продукції у загальних витратах і свідчить про підвищення технологічності продукції, а відповідно і зростання рівня її конкурентоспроможності;
3. Матеріаловіддача у 2019-2021 роках коливалася в рамках 2,01-2,08, що свідчить про незначні коливання у виході продукції з кожної гривні витрачених матеріальних ресурсів і відповідно свідчить про ознаки певної стабільності в діяльності ПП «СІЧ»;
4. Скорочення питома вага матеріальних витрат в собівартості із 87,48% у 2019 році до 85,79% у 2020 році та до 83,22% у 2021 році свідчить про зростання частки технологій або праці у собівартості продукції, що свідчить про підвищення технічного рівня продукції, що виготовляється підприємством.

Важливим показником для аналізу діяльності підприємства є його фінансова стійкість. Розглянемо показники фінансової стійкості ПП «СІЧ» (табл. 2.14).

Фінансова стійкість ПП «СІЧ» за 2019-2021 роки характеризується низкою показників, аналіз яких засвідчив наявність таких тенденцій:

1. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу у 2019 році складав 0,44 проте у 2020 році він скоротився до 0,23, що свідчить про зменшення частки активів підприємства, що фінансувалася за рахунок зобов'язань, втім у 2021 році показник зріс до 0,30, що свідчить про зростання використовуваного залученого капіталу підприємством. Така практика є нормальною для підприємства, оскільки показник коливався в межах нормативних значень 0,2-0,5, що свідчить про стабільність функціонування підприємства;
2. Коефіцієнт незалежності у 2019-2021 роках різко коливався, втім знаходився у рамках нормативних значень, що свідчить про достатній рівень фінансової незалежності підприємства у досліджуваному періоді попри велику суму запозичених зовнішніх ресурсів;

Таблиця 2.14 – Показники фінансової стійкості ПП «СІЧ»

Показники	Нормативні значення	Умовні позначення та формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
					Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,2-0,5	Залучений капітал / Баланс	0,44	0,23	-0,2	-47,73	0,30	0,1	30,43
Коефіцієнт незалежності	1,0-4,0	Власний капітал / Залучений капітал	1,28	3,36	2,1	162,50	2,39	-1,0	-28,87
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,25-1	Залучений капітал / Власний капітал	0,78	0,30	-0,5	-61,54	0,42	0,1	40,00
Коефіцієнт фінансової залежності	1,25-2,0	Баланс / Власний капітал	1,78	1,30	-0,5	-26,97	1,42	0,1	9,23
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05-0,10	Власний оборотний капітал / Власний капітал	0,26	0,25	0,0	-3,85	0,49	0,2	96,00
Коефіцієнт інвестування	>1,0	Власний капітал / Необоротні активи	1,35	1,33	0,0	-1,48	1,96	0,6	47,37
Коефіцієнт фінансової стійкості	-	Власний капітал / Поточні зобов'язання	3,75	4,23	0,5	12,80	4,74	0,5	12,06

3. Вдалу політику управління активами підприємства також підтверджують значення Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу, який у 2019-2021 роках змінювався із 0,78 у 2019 році до 0,30 у 2020 році та до 0,42 у 2021 році, що є повністю прийнятним відповідно до нормативних значень;
4. Коефіцієнт фінансової залежності у 2020-2021 роках скоротився в порівнянні із значенням 2019 року, коли показник складав 1,78, що свідчить про те, що на кожну гривню власного капіталу ПП «СІЧ» залучало 1,78 грн. зовнішнього капіталу. Значення показників відповідно у 2020 році складало 1,3 та 1,42 у 2021 році, що свідчить про те, що з часом підприємство стало меншою мірою залежати від зовнішніх джерел фінансування;
5. Дослідження коефіцієнта маневреності власного капіталом показало, що у 2019-2020 роках коефіцієнт залишався на приблизно однаковому рівні 25-26%, що свідчить про те, що саме таку частку власного капіталу могла бути використана для фінансування оборотних активів, проте у 2021 році ситуація змінилася і показник зріс до 0,49%, що свідчить про збільшення можливостей підприємства самостійно фінансувати власну діяльність і позитивно характеризує управління активами підприємства;
6. Коефіцієнт інвестування у 2019-2021 роках відповідав нормативним вимогами і перевищував значення більше 1, тобто в усіх роках ПП «СІЧ» володіло достатньою кількістю власного капіталу для покриття необоротних активів і участі власного капіталу у формуванні оборотних активів;
7. Коефіцієнт фінансової стійкості у 2019 році складав 3,75, проте у 2020 році збільшився до 4,23, а у 2021 році знову зріс до 4,74, що свідчить про наростання здатності підприємства залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі.

Розглянемо показники рентабельності ПП «СІЧ» (табл. 2.15)., як основні показники, які характеризують фінансові результати й ефективність діяльності підприємства та визначають прибутковість підприємства з різних позицій. В умовах ринкової економіки від прибуткової роботи залежить життєздатність підприємства,

його можливості забезпечувати інтереси інвесторів, конкурувати з іншими суб'єктами господарювання.

Таблиця 2.15 – Показники рентабельності ПП «СІЧ»

Показники	Умовні позначення та формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
				Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Рентабельність майна (активів)	Чистий прибуток / Середнє значення баланса) x100	10,07	10,46	0,39	3,87	9,90	-3,34	-33,74
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток/Середнє значення власного капіталу x 100	17,96	13,57	-4,39	-24,44	14,05	-13,57	-96,58
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток/ Середня вартість основних засобів x 100	68,78	43,97	-24,81	-36,07	43,58	-43,97	-100,89
Рентабельність продукції	Чистий прибуток / Виручка від реалізації продукції x 100	12,05	10,62	-1,43	-11,87	12,33	-10,62	-86,13
Рентабельність основної діяльності	Чистий прибуток/ Собівартість реалізації x 100	21,16	18,18	-2,98	-14,08	21,33	-18,18	-85,23
Період окупності власного капіталу, міс.	Середнє значення власного капіталу/ Чистий прибуток	5,57	7,37	1,8	32,32	7,12	-7,37	-103,51

Аналіз показників рентабельності ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках засвідчив такі тенденції:

1. У 2019 році рентабельність активів становила 10,07%, втім у 2020 році це показник зріс до 10,46%, що свідчить про зростання результативності використання компанією свого майна, включаючи кредитні запозичення. Це число повідомляє про те, що компанія може робити з тим, що має, тобто

скільки гривень заробітку отримує від кожної гривні активів, тобто ефективність використання активів в обох роках була приблизно однаковою, проте у 2021 році показник дещо погіршився і склав 9,9%, що негативно характеризує політику правління активами підприємства у 2021 році;

2. Рентабельність власного капіталу підприємства у 2019-2021 роках ще до коливалася, зокрема із 17,96% у 2019 році показник скоротився до 13,57% у 2020 році, що свідчить про погіршення ефективності використання власного капіталу у 2020 році, втім ситуація була виправлена у 2021 році коли показник відновився до рівня 14,05%;
3. Рентабельність основних засобів у 2020-2021 роках значно погіршилася в порівнянні із 2019 роком коли показник становив 68,78%. Ситуація різко змінилася у наступних роках коли рентабельність основних засобів скоротилася до 43,97% у 2020 році та до 43,58% у 2021 році, що пов'язано із різким збільшенням вартості основних фондів підприємства;
4. Аналіз рентабельності продукції засвідчив, що ефективність реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на ПП «СІЧ» була найнижчою у 2020 році і складала 10,62%, що суттєво гірше за значення показника виявлені у 2019 та 2021 роках;
5. Рентабельність основної діяльності у 2019 та 2021 роках була приблизно однаковою і становила близько 21%, проте у 2020 році показник знизився до 18,18%, що було спричинено одночасним зростанням собівартості та скороченням чистого прибутку підприємства саме у цьому році;
6. Період окупності власного капіталу найменшим був у 2019 році коли становив 5,57місяці, проте в 2020-2021 роках показник збільшився до 7 місяців, що негативно характеризує динаміку окупності роботи підприємства.

Відтак, дослідження рентабельності підприємства (рис. 2.10) засвідчило, що на протязі досліджуваного періоду 2019-2021 років підприємство працювало прибутково із достатньо високим рівнем рентабельності, проте в його роботі були виявлені певні коливання пов'язані із зниженням прибутку, що було спричинене

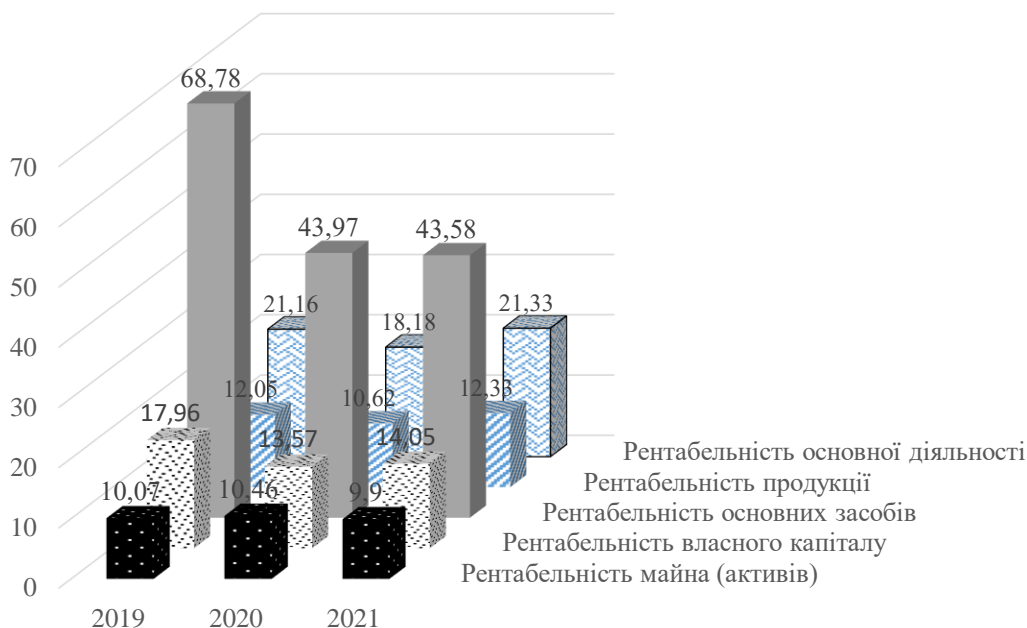

Рисунок 2.10 – Динаміка показників рентабельності діяльності ПП «СІЧ»

різким зростанням собівартості. Отже, підприємство працює успішно і має усі передумови для продовження активного зростання в майбутньому.

2.3 Аналіз інноваційної діяльності та дифузії її результатів приватним підприємством «СІЧ»

В основі впровадження на ПП «СІЧ» інновацій і подальше їх виведення на ринок покладені такі передумови

1. глибоке дослідження запитів споживачів і аналіз конкурентів;
2. виявлення найбільш ефективних засобів рекламної політики;
3. створення нової продукції;
4. постійне покращення якісних характеристик продукції;
5. модернізація обладнання;
6. пошук шляхів оптимізації витрат;
7. вдосконалення обслуговування у процесі купівлі та після продажного сервісу тощо [86]

Для аналізу структурних елементів інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів використаємо таблицю 2.16.

Таблиця 2.16 – Характеристика запроваджених інновацій в організації ПП «СІЧ»

Вид інновацій	Характеристика інновацій	Кількість інновацій по роках (шт.)			Темпи змін у % до базового року	
		2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/2019	2021/2020
1. Нові технології	Оновлення окремих технологій виготовлення бетонних виробів з використанням пластмас	1	1	-	-	-100,00
3. Нові види продукції	Виготовлення нових моделей облицювальної плитки для стін	-	-	2	-	100,00
3. Нові форми організації виробництв	-	-	-	-	-	-
4. Інновації в сфері торгівлі	1. Вихід на ринок Молдови;	1	-	-	-100,00	-
	2. Участь у тендерах	-	1	-	100,00	-100,00
5. Інновації в сфері управління	Запровадження нових підходів до планування обсягів продукції і прибутку	-	-	1	-	100,00
6. Нові організаційні форми господарювання	-	-	-	-	-	-
7. Раціоналізаторські пропозиції	-	-	-	-	-	-

Розглянувши таблицю, можна побачити, що найбільш інновації стабільно поступово впроваджувалися в кожному із досліджуваних років. Одним із найважливіших рішень було оновлення технології виготовлення бетонних виробів з використанням пластмас.

Впродовж 2019-2021 років систематично оновлювались всі види продукції підприємства, а саме відбувся випуск нових моделей облицювальної плитки для стін та збільшився асортимент товару.

Для визначення виконавців інноваційної діяльності та дифузії її результатів на ПП «СІЧ» проаналізуємо виконання функцій інноваційного менеджменту, що наведено в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Виконання функцій інноваційного менеджменту підприємства ПП «СІЧ»

Функції	Зміст	Виконавці функцій
Планування	1. Планування інноваційної діяльності; 2. встановлення цілей інноваційної діяльності; 3. планування створення нових видів продукції; 4. розподіл завдань між учасниками інноваційних впроваджень; 5. виявлення необхідних ресурсів для реалізації інноваційних впроваджень; 6. економічні розрахунки для аналізу доцільності запланованих інновацій	Директор, заступники директора, бухгалтерія
Організація	1. Розподіл функцій та створення структури управління інноваційними проектами; 2. організація процесу реалізації та розробки нових технологій та продукції; 3. організація праці персоналу в процесі реалізації інновацій.	Заступники директора, Виробничий відділ
Мотивація	1. Управління процесом мотивації персоналу; 2. розробка мотиваційної системи працівників у інноваційній діяльності.	Заступники директора, бухгалтерія
Контроль	1. Збір інформації про стан та результати інноваційної діяльності; 2. аналіз результатів інноваційної діяльності; 3. аналіз технічного рівня нововведень.	Бухгалтерія

Абсолютні значення від впроваджених результатів інноваційної діяльності відображаються у форм державного статистичного спостереження ІНН (один раз на два роки) «Обстеження інноваційної діяльності підприємства» ПП «СІЧ». Втім, цей документ подається лише в Управління статистику у Вінницькій області, відповідно його опрацювання є складним. Відтак для аналізу інноваційної діяльності ПП «СІЧ»

скористаємося Формою №3 «Звіт про рух грошових коштів», де динаміка інноваційної діяльності частково може бути простежена через рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Динаміка інвестиційної діяльності ПП «СІЧ» в інновації

Стаття	Роки		
	2019	2020	2021
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	0,0	0,0	49 998,0
необоротних активів	253,0	0,0	0,0
Надходження від отриманих:			
відсотків	0,0	0,0	0,0
дивідендів	0,0	0,0	74,0
Надходження від деривативів	0,0	0,0	0,0
Надходження від погашення позик	0,0	0,0	0,0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0,0	0,0	0,0
Інші надходження	0,0	0,0	0,0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	0,0	0,0	0,0
необоротних активів	4746,0	3871,0	273,0
Виплати за деривативами	0,0	0,0	0,0
Витрачання на надання позик	0,0	0,0	0,0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0,0	0,0	0,0
Інші платежі	0,0	0,0	0,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	- 4493,0	-3 871	48 799,0

За 2019-2021 роки ПП «СІЧ» активно інноваційну діяльність, зокрема підприємство витратило на придбання необоротних активів у 2019 році 4746,0 тис. грн., в свою чергу в 2020 році такі витрати становили 3871,0 тис. грн., а у 2021 році повни вже становили 1273,0 тис. грн. Тобто, витрати на інноваційну діяльність поступово скорочувалися, що негативно характеризує інноваційну діяльність на підприємстві і має бути змінено. Поряд з тим у 2021 році підприємство зросло великі фінансові інвестиції в розмірі 49998,0 тис. грн., що свідчить про зростання диверсифікації активів підприємства.

В результаті здійснення виявлених витрат було покращено матеріально-технічну базу підприємства, що проявилось у зростанні обсягів використовуваних основних фондів. Втім, таке зростання було здійснено за певних внутрішніх умов на підприємстві (табл. 2.19) та зовнішніх умов функціонування підприємства (табл. 2.20).

Таблиця 2. 19 – Внутрішні фактори впливу на процеси дифузії та комерціалізації інновацій [87, с. 198]

Процес	Внутрішні фактори	Реалізація на підприємстві
Дифузія інновацій	Рівень технічного та технологічного забезпечення організації	Зростання технічного рівня підприємства проявилось через зростання первісної вартості використовуваних основних фондів, що дозволило збільшити обсяги виробництва продукції
	Рівень фінансової та матеріальної забезпеченості організації	Зростання прибутку підприємства створює фінансові передумови до здійснення інноваційної діяльності
	Забезпеченість висококваліфікованим персоналом	Кількість працівників підприємства є постійною, втім підприємство регулярно вживає заходів щодо підвищення їх професійно-кваліфікаційного рівня
	Актуальний рівень «інноваційності» підприємства	Підприємство здійснює інноваційну діяльність в такому розмірі, що дозволяє його працювати прибутково і при цьому збільшувати обсяги виробництва, а ,як наслідок – чистий дохід підприємства
Комерціалізація інновацій	Наявність фінансових та матеріальних ресурсів для комерціалізації інновацій	Інновації на підприємстві комерціалізуються шляхом використанням інноваційного обладнання для виготовлення продукції з новими характеристиками, яка одразу виводиться на ринок
	Наявність персоналу для забезпечення комерціалізації	Активним продажем інноваційної продукції займається відділ збуту підприємство Впровадженням у використання інноваційної техніки займається начальник виробництва
	Наявність наукового персоналу для здійснення розробок	Підприємство може використовувати лише власний досвід інженерно-технічних фахівців для здійснення вдосконалення продукції
	Рівень автоматизації та розвиненості бізнес-процесів	Підприємство використовує програмне забезпечення «ІС: Бухгалтерія»
	Актуальна позиція організації в конкурентному середовищі	Підприємство орієнтоване на виробництво продукції для невеликих суб'єктів господарювання та приватних осіб

Поряд із внутрішніми умовами розвитку інноваційної діяльності на ПП «СТЧ» доцільно проаналізувати зовнішні умови (табл. 2.20).

Таблиця 2.20 – Зовнішні фактори впливу на процеси дифузії та комерціалізації інновацій

Процес	Зовнішні фактори	Реалізація на підприємстві
Дифузія інновацій	Рівень розвитку інноваційного потенціалу країни	Наростання глобалізаційних процесів призводить до доступу провідних технологій на український ринок
	Державне стимулювання та підтримка інноваційного розвитку вітчизняних компаній	Державна підтримка інноваційних проектів здійснюється через низку державних програм розвитку та можливості отримання державних кредитів
	Науковий потенціал країни, стимулювання наукової діяльності	Стимулювання наукової діяльності здійснюється здебільшого самостійно самими підприємствами за рахунок бажання виводити на ринок нові товари
	Інвестиційна привабливість	Інвестиційна привабливість підприємств будівельних матеріалів пов'язана із стабільним попитом та внутрішніми умовами виробництва, що створює додаткове бажання зовнішніх інвесторів вкладати кошти в підприємства
	Рівень бізнес активності в країні	Зростання обсягів будівництва сприяє розвитку підприємств, що виготовляють будівельні матеріали
Комерціалізація інновацій	Неготовність ринку до сприйняття інновації	Складність у сприйнятті інновацій може бути зумовлена їх високою вартістю, наявністю
	Присутність/відсутність латентного інновацію	Латентні інновації здійснювати дуже важко, оскільки продукція підприємства є відносно технологічно простою
	Наявність аналогів та схожих розробок	На ринку присутня велика кількість виробників з аналогічно продукцією та відмінними техніко-технологічними якостями, а відповідно і ціною
	Рівень конкуренції в галузі	Рівень конкуренції в галузі є відносно високим, що пояснюється потребою невеликого капіталу для входження в галузь

При здійсненні інноваційної діяльності на ПП «СІЧ» було виділено такі основні проблемні аспекти:

1. складність взаємодії працівників з фізичними особами-підприємцями;
2. довга тривалість впровадження нових проектів;
3. низька адаптивність до нових ринкових умов та змін.

Саме з огляду на них та інші додаткові фактори в сучасних реаліях часу в Україні та економіці в цілому притаманні низький рівень використання наукових знань і дуже повільне зростанням інноваційного виробництва. Таких позицій притримується як

менеджмент підприємства, так і низка науковців, які досліджують питання дифузії інновацій в Україні (табл. 2.21)

Таблиця 2.21 – Фактори, які стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств [88, с. 183]

Фактор	Частка підприємств (%)
Нестача власних коштів	83,0
Недостатня фінансова допомога держави	56,6
Великі витрати на нововведення	55,9
Високий економічний ризик	38,9
Недосконалість законодавчої бази	37,7
Тривалий термін окупності нововведень	34,6
Відсутність коштів у замовників	31,7
Нестача інформації про нові технології	19,5
Відсутність можливості для кооперації	18,5
Нестача інформації про ринки збуту	18,3
Відсутність кваліфікованого персоналу	17,2
Відсутність попиту на продукти	16,0
Несприйнятливність підприємства до нововведень	14,5

Проаналізувавши таблицю, можна зробити висновок, що найголовнішим фактором, який стримує інноваційну діяльність є нестача власних коштів, як це відображає відсоткове відношення.

Проте сукупність зазначених обставин все ж дозволила ПП «СІЧ» активно проводити інноваційну діяльність, зокрема оновлювати обладнання та технології, що використовувалися підприємством. Стан використання таких інновацій можна дослідити через аналіз первісної вартості використовуваних основних фондів підприємством та того прибутку, який цими інноваціями був згенерований (табл. 2.22).

Результатом інноваційної діяльності підприємства стало стабільне зростання первісної вартості використовуваних підприємством основних фондів із 470230 тис. грн. у 2019 році до 61133,0 тис. грн. у 2020 році та до 7333,0 тис. грн. у 2021

Таблиця 2.22 – Основні фінансово-економічні показники ПП «СІЧ»

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Первісна вартість основних фондів, тис. грн	47023,0	61133,0	14110,0	30,01	73333,0	12200,0	19,96
Чистий прибуток, тис. грн	16950,0	15321,0	-1629,0	-9,61	18589,0	3268,0	21,33
Рентабельність продукції, %	21,16	18,18	-3,0	-14,08	21,33	3,2	17,33
Фондоозброєність, тис грн/чол	1000,9	1273,6	272,7	27,25	1560,3	286,7	22,51

році, що свідчить про стабільну поступову інноваційну діяльність підприємства.

Наслідком постійного оновлення знарядь праці стало зростання показника фондоозброєності зі 1000,9 тис. грн. у 2019 році до 1273,6 тис. грн. у 2020 році та до 1560,3 тис. грн. у 2021 році.

Проте вузьким місцем у інноваційній діяльності підприємства є маркетингова робота, що проявилася у нестабільність рентабельності реалізації продукції, яка коливалася з огляду на зменшення чистого прибутку у 2020 році в порівнянні із 2019 роком.

Доведемо виявлену залежність графічно (рис. 2.11).

Графічне відображення динаміки первісної вартості основних фондів на ПП «СІЧ» засвідчило наявність лінійної залежності і відображається рівнянням $y=13155x-3E+07$, при цьому $R^2 = 0,9982$, що свідчить про стабільну політику нарощення основних фондів, а точніше необоротних активів підприємством. Чистий прибуток за 2019-2021 роки можна описати поліноміальною залежністю $y=2448,5x^2 - 1E+07x + 1E+10$, де $R^2=1.$, що свідчить про те, що за продовження такої політики управління інноваційною діяльністю підприємства в певний період розвитку настане момент коли підприємство не зможе нарощувати обсяги отриманого прибутку.

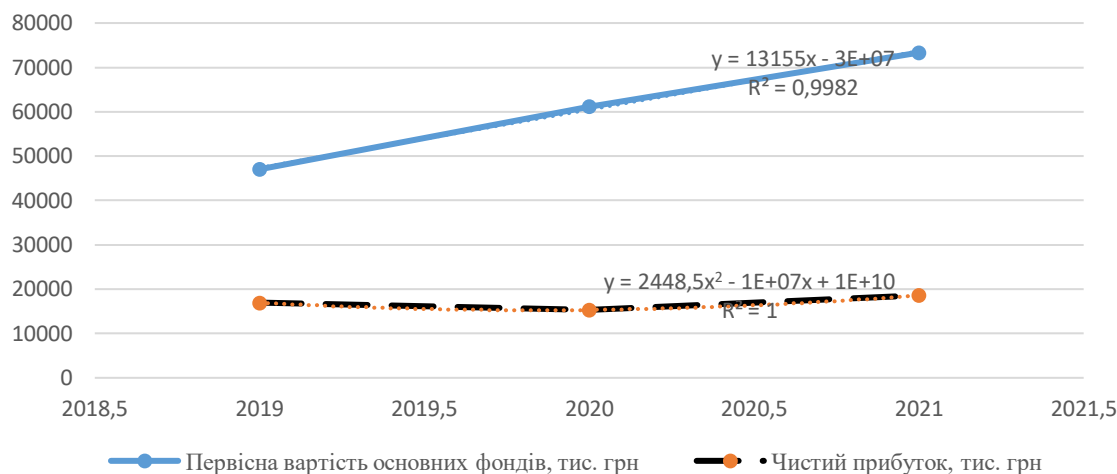

Рисунок 2.11 – Співвідношення зростання первісної вартості основних фондів підприємства та чистого прибутку

Таким чином, ефективність інноваційної діяльності ПП «СІЧ» є дискусійною, з одного боку – висока ефективність інноваційної діяльності у виробництві забезпечує прибуткову діяльність, а з іншого – слабкі маркетингові інновацій – не дозволяють максимально ефективно продавати продукцію, що, звичайно, може бути спровоковане і нестабільністю ринкового середовища та іншими факторами, які не залежать від підприємства.

Відтак, сукупність виявлених тенденцій потребує розробки заходів щодо вдосконалення інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів спочатку у виробництва, а потім – на ринок.

Висновки до розділу 2

Динаміка розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів засвідчила невтішні тенденції щодо скорочення кількості суб'єктів господарювання у галузі у досліджуваних 2019-2021 роках., втім кількість зайнятих працівників на таких підприємствах була приблизно стабільною. Галузь за дослідженням стабільно

нарощувала обсяги виробництва продукції та надання послуг. Втім активний розвиток промисловості будівельних матеріалів суттєво обмежувався низкою проблем, але і було виявлено низку можливостей для розвитку. Основною тенденцією, що сприяла розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів є зростання обсягів усіх видів будівництва, що автоматично формує попит на продукцію.

Кінцевим результатом функціонування галузі є збільшення обсягів випущеної та реалізованої продукції, що формує підстави для розвитку досліджуваного підприємства.

Управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів було здійснено на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ», яке займається виробництвом будівельних матеріалів, який невинно розвивається, освоює нові розробки, впроваджує новітні технології, освоює нові конструкції, застосовує новітні розробки та шукає нестандартні рішення на ринку будівельних матеріалів. Аналіз основних фінансово-економічних показників ПП «СІЧ» засвідчив його стабільну роботу із незначними коливаннями ефективності, що виявилася у стабільно отримуваних прибутках у 2019-2021 роках із їх незначними коливаннями. Також серед основних тенденцій розвитку ПП «СІЧ» можна підкреслити довгострокову далекоглядну політику оновлення основних фондів підприємства. За досліджуваний період 2019-2021 років показники майнового стану підприємства коливалися, зокрема Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства у 2019 році складала 168355,0 тис. грн., втім у 2020 році вона скоротилася на 21839,0 тис. грн. або на 12,97% і становила 146516,0 тис. грн., що свідчить про застарівання основних фондів на підприємстві та збільшення зносу або про зменшення кількості оборотних фондів. Проте у 2021 році ПП «СІЧ» змогло збільшити загальну суму господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства на 41219,0 тис. грн. (28,13%) і вона досягла рівня 187735,0 тис. грн.

На протязі досліджуваного періоду підприємство характеризувалося достатнім рівнем фінансової стійкості.

Дослідження рентабельності підприємства засвідчило, що на протязі досліджуваного періоду 2019-2021 років підприємство працювало прибутково із

достатньо високим рівнем рентабельності, проте в його роботі були виявлені певні коливання пов'язані із зниженням прибутку, що було спричинене зростанням собівартості. Отже, підприємство працює успішно і має усі передумови для продовження активного зростання в майбутньому.

Інноваційна діяльність на ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках проводилася стабільно, втім відбувалося стабільне скорочення коштів, витрачених на її фінансування. Основним напрямом здійснення інноваційної діяльності було використання інноваційного для підприємства обладнання, що проявилось у зростанні обсягів первісної вартості підприємства. Наслідком такої політики стало постійного оновлення знарядь праці, що призвело до зростання показника фондоозброєності зі 1000,9 тис. грн. у 2019 році до 1273,6 тис. грн. у 2020 році та до 1560,3 тис. грн. у 2021 році.

Проте вузьким місцем у інноваційній діяльності підприємства є маркетингова робота, що проявилася у нестабільності рентабельності реалізації продукції, яка коливалася з огляду на зменшення чистого прибутку у 2020 році в порівнянні із 2019 роком.

Таким чином, ефективність інноваційної діяльності ПП «СІЧ» є дискусійною, з одного боку – висока ефективність інноваційної діяльності у виробництві забезпечує прибуткову діяльність, а з іншого – слабкі маркетингові інновації – не дозволяють максимально ефективно продавати продукцію., що, звичайно, може бути спровоковане і нестабільністю ринкового середовища та іншими факторами, які не залежать від підприємства.

Відтак, сукупність виявлених тенденцій потребує розробки заходів щодо вдосконалення інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів спочатку у виробництва, а потім – на ринок.

3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДИФУЗІЇ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИВЕРСИФІКОВАНИМ ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «СІЧ»

3.1 Заходи щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»

Основними передумовами, які мають бути покладені в основу підвищення ефективності інноваційної діяльності є:

1. забезпечення можливості прогнозувати наслідки від впровадження інноваційних технологій (скорочення працівників, потреба додаткового устаткування, складів, пошук нових постачальників сировини) і на цієї повинні коригуватися управлінські дії з урахуванням ситуації, що склалася;
2. можливість порівнювати управлінські дії зі станом і тенденціями розвитку підприємства до впровадження інноваційних рішень та після;
3. відповідність базовим світовим тенденціям інноваційного розвитку, технологічного передбачення;
4. перспективне підвищення інноваційної сприятливості та інвестиційної привабливості виробництва;
5. створення подальших передумов для генерації та впровадження інноваційних рішень на підприємстві.

У сфері виробництва будівельних матеріалів дифузія інновацій повинна фокусується на:

1. використанні програмного забезпечення; інформаційних (автоматизованих) систем, комп'ютерній техніці, мережевому обладнанні, центрах зберігання даних, стандартах передавання інформації;
2. вдосконаленні технологій виробництва через застосування нових технологій, обладнання, способів організації виробничих процесів, сировини та матеріалів.

Самі по собі інновації в процесах дифузії інновацій можуть одночасно розглядатися і як продукти, і як технології. Як продукти інновації витупають через

виробництво нових зразків продукції, відмінних за параметрами, зовнішнім, видом, технічними характеристиками тощо. Коли інновації виступають як технології, вони створюють нові вдосконалені умови для виробництва продукції.

Важливим напрямом робіт у сфері активізації інноваційної діяльності ПП «СІЧ» можна вважати:

1. удосконалення системи фінансування товарно-інноваційних та інвестиційних проектів шляхом оптимізації показників кредитної лінії;
2. поліпшення інформаційної та маркетингової роботи за рахунок створення інформаційно-аналітичного відділу у складі служби маркетингу з чітко визначеною структурою та функціями фінансових спеціалістів;
3. упровадження товароорієнтовної організаційної структури управління на підприємстві, для продукції якого характерний незначний рівень наукоємності та неширокий номенклатурний діапазон;
4. удосконалення системи стимулювання інноваційної праці шляхом упровадження мотиваційних заходів, що передбачають оптимізацію структури колективного та персонального стимулювання;
5. посилення інноваційної спрямованості стратегії бізнесової поведінки підприємства та його адаптації до мережевої інформаційної системи за рахунок уведення в бізнес-план підприємства розділів, що конкретизували б інформаційну систему підприємства та систему мотиваційних чинників інноваційної діяльності [89, с. 302].

Для збільшення ефективності інноваційної діяльності на підприємстві та розширенні дифузії інновацій на ПП «СІМ» потрібно використання таких факторів:

1. оптимальне використання знарядь праці — це дасть можливість більш повного завантаження виробничих потужностей, підвищення змінності роботи устаткування, зменшення часу його перебування у ремонті, максимального використання технічних параметрів устаткування, формуватимуться резерви для його модернізації, заміни, вдосконалення;
2. скорочення часу виробництва, що представляє собою невикористані можливості зменшення періоду підготовки виробництва та освоєння нових видів

продукції, скорочення тривалості виробничого циклу виробів, що випускаються, а також зменшення розмірів виробничих запасів та заділів;

3. покращення використання трудових ресурсів, які визначають можливості зростання продуктивності праці за рахунок більш повного завантаження робітників з урахуванням їхньої кваліфікації та передового досвіду, а також скорочення втрат на непродуктивних затрат робочого часу [90];

4. підвищення якості продукції, що характеризують можливості подальшого покращення техніко-економічних параметрів виробів, що випускаються, збільшення питомої ваги високоякісної продукції у загальному об'ємі виробництва, скорочення браку [91, с. 51].

Враховуючи сучасний стан інноваційної діяльності та результати проведеного аналізу та оцінки інноваційного потенціалу підприємств промисловості будівельних матеріалів можна запропонувати такі напрями робіт із персоналом, що дозволять здійснювати вдосконалення інноваційної діяльності та дифузії її результатів:

1. організацію та кадрове забезпечення інноваційної діяльності (введення відділу інновацій, підбір спеціалістів, розробка посадових інструкцій і побудова моделей робочих місць);
2. формування інформаційної бази інноваційної діяльності (створення внутрішньої нормативної бази інноваційної діяльності, видання наказів та розробка положень й інструкцій з питань інноваційної діяльності, реєстрація та створення бази даних ідей підприємства);
3. формування та реалізація інноваційних проектів (розробка бізнес-планів підприємства щодо інноваційних проектів, планування заходів просування на ринок інноваційної продукції). З метою підвищення ефективності інноваційної діяльності на різних за масштабом здійснення інноваційної діяльності підприємств пропонується її диверсифікація із розширенням асортименту шляхом започаткування виробництва товарного бетону;:
4. для невеликого підприємства доцільним є прийом фахівця з інновацій – інженера, конструктора, проектанта;

5. для підприємства, яке має незначні масштаби та недостатні можливості для здійснення систематичної інноваційної діяльності доцільно введення штатної посади менеджера з інноваційної діяльності.

В якості функціональних обов'язків суб'єктів управління інноваційною діяльністю підприємства пропонується закріпити: реєстрацію ідей і розробок в єдиній базі даних (формування інформаційної бази інноваційної діяльності), формування внутрішньої нормативної бази інноваційної діяльності, розробку бюджету і інноваційної програми розвитку підприємства, реалізацію та контроль за виконанням інноваційної програми [92, с. 64].

Ефективний розвиток та реалізація інноваційних проектів потребує також здійснення заходів у сфері корпоративної та інноваційної культури, зокрема:

1. Синтез змін у праці і науково-технічному прогресі і постійне оновлення методів корпоративного управління.

2. Використання сучасних методів і технологій управління, які забезпечують постійний розвиток інтелектуальних та креативних здібностей людини, їх ініціативи та творчої активності як найбільш дієвішого фактора збільшення продуктивності праці.

3. Визначення цільових напрямів впливу інноваційної культури на показники, що визначають розвиток елементів якості праці та стратегії розвитку підприємства.

Втім, найбільш важливим напрямом робіт у сфері активізації інноваційної діяльності та дифузії її результатів можна вважати фінансове забезпечення. Оскільки не усі підприємства володіють достатнім розміром власного капіталу, необхідного для здійснення інновацій, а можливості державних інвестицій дуже обмежені, тому активізація інноваційної діяльності неможлива без залучення приватних інвестицій, як вітчизняних, так і іноземних.

В якості інституціональних інвесторів інноваційного розвитку можуть успішно функціонувати:

1. інвестиційні компанії і фонди (основний інструмент, за допомогою якого здійснюється інвестиційна діяльність, це акції й облігації різних компаній, тобто портфельні інвестиції);

2. венчурні компанії і фонди (основний інструмент – акції компаній, однак венчурний фонд не розпорошує коштів, тобто він не формує інвестиційного портфеля, але прагне одержати повний контроль над компанією, в яку він інвестує кошти);
3. страхові компанії (здебільшого намагаються використовувати цінні папери з гарантованою прибутковістю і високою ліквідністю – державні, муніципальні й корпоративні облігації);
4. лізингові компанії (відрізняються специфічною формою інвестицій у вигляді устаткування, техніки);
5. факторингові компанії (використовують як інструмент інвестування боргові зобов'язання підприємств і компаній);
6. банки й інші фінансово-кредитні установи (основний інструмент інвестування – гроші в готівковій і безготівковій формах). На прикладі розвинутих країн можна побачити, що серед фінансових інститутів, які беруть участь в інноваційній діяльності, найактивнішими є недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, комерційні банки, венчурні фонди.

Відтак, для пошуку додаткових джерел фінансування інновацій можна задіювати такі додаткові джерелі інвестиційних ресурсів.

Важливим напрямом у вдосконаленні управління інноваційно діяльністю підприємства є використання ІТ-інновацій, вони можуть мати різні форми. Наприклад, їх можна використовувати для перетворення бізнес-процесів на автоматизовані ІТ-функції, розробки додатків, які відкривають нові ринки, або впровадження допоміжних функцій, які допоможуть скоротити витрати на утримання персоналу тощо. Упровадження нового обладнання та програмного забезпечення знижує трудомісткість, матеріаломісткість продукції, зменшує собівартість продукції, яка випускається, підвищує її якість і, відповідно, підвищує конкурентоспроможність виготовленої продукції. Також варто зазначити, що для ініціаторів інноваційного проекту досить важливим є визначення ефективності впровадження нової техніки за рахунок економії працюючих шляхом формування інноваційних команд з різних сегментів підприємства.

Під час упровадження такого обладнання та програмного забезпечення керівники (власники) підприємств повинні орієнтуватися на зростання обсягів виробництва та отримання додаткового прибутку, тому перед упровадженням у життя інноваційного проекту ініціаторам такого проекту варто проаналізувати основні показники, які дадуть їм можливість спрогнозувати, який результат принесе їм дана інновація.

Під час визначення господарських наслідків від упровадження такого обладнання та програмного забезпечення поступово необхідно вирішувати такі завдання:

1. визначити вплив інноваційної продукції на зміну обсягу виробництва;
2. визначити зміни маржинального прибутку до та після реалізації нової продукції;
3. визначити прибуток під час виробництва нової продукції з урахуванням зростання виробництва [93, с. 333].

Наслідком ефективності впроваджень нового устаткування та технологій є розробка та виведення на ринок нового товару, що включає такі етапи:

1. Формування та добір ідей.
2. Розробка конструкторського задуму товару та його перевірка.
3. Аналіз цільового ринку та розробка стратегії маркетингу з виведення товару на ринок і подальшої його реалізації.
4. Аналіз можливостей виробництва і збут.
5. Розробка товару (фізичне втілення конструкторського задуму в новий продукт).
6. Випробування товару в ринкових умовах.
7. Розгортання комерційного виробництва товару [94, с. 268].

Розглянемо етапи просування інноваційних продуктів на ринок. Ці етапи впорядковані й подані у вигляді комплексу дій, які необхідно виконати, проаналізувати й проконтролювати на кожній стадії впровадження нового обладнання, технологій чи програмного забезпечення::

1. при первинному огляді – для забезпечення ефективної організації процесу розробки нового товару достатньо провести експертне оцінювання трудових,

фінансових і економічних ресурсів підприємства, а також здійснити відбір інноваційних ідей;

2. здійснити первинну оцінку і за попередньою оцінкою ринку – відібрані ідеї аналізують щодо їх можливого сприйняття майбутніми (для нового продукту) або споживачами, або діючими й потенційними конкурентами;

3. провести попередню технічну оцінку продукту – присвячується дослідженню новації щодо її реального втілення або реалізованості. Необхідно знайти відповіді на запитання про можливість виготовлення нового товару в масштабах масового виробництва щодо реальності, враховуючи:

- реальність виготовлення всіх необхідних комплектуючих елементів і сировини;

- наявність власних або необхідність залучення сторонніх дослідницьких ресурсів;

- можливі складнощі у зв'язку з сертифікацією;

- існування аналогічних технологій і патентів на них;

- перспективи появи товарів-замінників;

4. при детальному дослідженні ринку – вивчають потреби й потреби цільової аудиторії з числа можливих покупців, визначають способи й методи просування продукту на ринок, оцінюють конкуренти за всіма важливими маркетинговими позиціями;

5. бізнес-аналіз і фінансовий аналіз проекту – спрямований на попередню розробку бізнес-плану. Складають фінансову частину, що включає розрахунок показників фінансової стійкості, прогнозний звіт про прибутки й збитки, а також передбачає оцінку ризиків;

6. розробка – передбачає безпосереднє виготовлення продукту. На цьому етапі основним завданням є встановлення взаємодії між ціною майбутньої новинки й витратами на її виробництво [95, с. 132];

7. при тестуванні продукту всередині організації – виявляють недоліки розробленого продукту в лабораторних умовах або в ході полігонних випробувань;

8. опробування продукту споживачами – необхідний для пробного тестування інноваційного продукту майбутніми покупцями. Це дає змогу виявити недоліки й зібрати перші зауваження, які можна врахувати до запуску новинки в масове виробництво;

9. досвідчені продажі або ринкова перевірка – включає в себе реалізацію інновації на обмеженій території або незначної групи споживачів для отримання більшої кількості відгуків і думок покупців з метою внесення змін у продукт до його масового збуту та просування на ринку;

10. досвід виробництва – полягає в апробації всього виробничого комплексу, на якій планується здійснювати масове виготовлення новинки. Проводять з метою визначення технічних можливостей;

11. бізнес-аналіз проекту є основним при прийнятті кінцевого рішення про комерціалізацію інновації. Для цього складають детальний фінансовий бізнес-аналіз, який включає в себе бізнес-план виробництва з урахуванням усіх необхідних витрат і планованих доходів, нових даних станом ситуації на ринку, складу і структури управлінської команди, оцінки ризику та заходів запобігання. На цьому етапі може бути прийняте рішення про відмову від проекту, якщо на ринку відбулися зміни технології, з'явився товар-замінник або переваги споживачів радикально змінилися;

12. запуск повномасштабного виробництва – вимагає значних фінансових витрат, пов'язаних з придбанням виробничих ліній і формуванням збутових каналів. Тут також необхідна висока координація дій усього технологічного ланцюжка [5, с. 219], починаючи від постачальників сировини, матеріалів та комплектуючих виробів до виконання приписів робітниками на виробничих ділянках;

13. вихід продукту на ринок – спрямований переважно на маркетингові заходи та рекламний вплив на споживачів. Цей етап встановлення конкурентоспроможної ціни для новинки, вибір форми й змісту її рекламної компанії, способів дистрибуції і механізмів просування, а також формування потрібної суспільної думки [96, с. 220].

Таким чином, вдосконалення інноваційної діяльності підприємства може мати багато напрямів -- застосування нового обладнання, технологій, програмного забезпечення, використання диверсифікованих джерел фінансування інновацій, зміни

в роботі з персоналом та в корпоративній роботі, формування нової маркетингової стратегії тощо. Втім, найбільш важливим напрямом є все ж таки освоєння випуску нової продукції.

3.2 Обґрунтування основних напрямків підвищення ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів підприємством

Основним заходом у сфері підвищення ефективності інноваційної діяльності ПП «СІЧ» та її результатів є диверсифікація його діяльності в напрямі започаткування нового виду виробництва – товарного бетону.

Товарний бетон – це цементна суміш, що використовується у всіх видах будівництва. У більшості випадків розчин замішується прямо на робочому майданчику, але максимальну міцність має склад, зроблений з заводського матеріалу. Товарний бетон готується на заводі і за допомогою автобетонозмішувачів перевозиться на будівельні об'єкти. Для виробництва такого складу використовуються наступні компоненти:

1. цемент;
2. вода;
3. пісок;
4. щебінь;
5. можливі домішки та пластифікатори.

Пропорції у складі товарного бетону залежать від бажаного результату. Можливе додавання інших речовин, що поліпшують характеристики розчину. За якістю ця суміш перевершує приготовлену на майданчику, тому що контролюються всі етапи: від виробництва до перевезення. Використовуються точна рецептура, спеціальна техніка і кваліфіковані працівники. Для зміни властивостей складу застосовуються різні поєднання компонентів (особливо цементу і води). Ці речовини забезпечують в'язкість розчину і роблять його монолітним. Крім того, слід враховувати такі показники, як вологість піску і заповнювачів.

Суміш товарного бетону використовується для таких цілей:

1. заливки фундаментів будь-якого типу;
2. споруди несучих безшовних конструкцій;
3. укладання перекриттів;
4. облаштування доріжок, вуличних майданчиків і вимощень;
5. гідротехнічного та дорожнього будівництва;
6. заливки штучних водойм.

Рецептура суміші змінюється в залежності від необхідної щільності, пластичності і гідратаційних якостей.

Показники, що характеризують якість складу товарного бетону:

1. Марка. Варіюється в діапазоні від М50 до М1000. Даний показник визначає середню межу міцності на стиск.
2. Клас (від В3,5 до В80).
3. Морозостійкість. Величина, що показує кількість циклів замерзання, допустимих для застиглої суміші.
4. Вологостійкість. Здатність зберігати структуру і перешкоджати проникненню води.
5. Коефіцієнт температурного розширення. Відображає розширення або стиснення складу при нагріванні або охолодженні.
6. Вогнестійкість.
7. Рухливість. Плинність і здатність суміші заповнювати при заливці всі щілини.

Важкі суміші (до 2500 кг/м³) мають максимальну теплопровідність і використовуються в якості несучих конструкцій. Більш легкі - є допоміжним матеріалом і застосовуються для теплоізоляції. Висока пористість легкого складу (з щільністю від 500 до 1800 кг/м³) дозволяє використовувати його для захисту від сильного морозу.

До позитивних властивостей товарного бетону, що додатково приваблюватимуть покупців відносяться:

1. рівномірна усадка по всій оброблюваній площі;
2. вигідна вартість (з урахуванням замішування і перевезення);

3. економія трудовитрат;
4. можливість швидкого замовлення і доставки;
5. використання найбільш підходящих пластифікаторів;
6. відсутність швів.

Пластифікатори покращують характеристики експлуатації як на етапі заливки бетонної конструкції, так і вже готового виробу. Ці компоненти роблять розчин більш тягучим і пластичним. Такий бетон після застигання має високу міцність. Склад проходить лабораторні дослідження на якість і відповідність необхідним характеристикам.

Основними перевагами від використання товарного бетону покупцем будуть:

1. використання чистих компонентів (щебеню, піску, гравію);
2. контроль за вологістю і температурою;
3. застосування води потрібної температури і жорсткості;
4. перевірка щільності щебеню, його розмірів і лещадності;
5. якісний цемент;
6. точний розрахунок пропорцій;
7. технологія змішування і додавання компонентів;
8. відповідність готової продукції ДСТУ;
9. дотримання часу змішування.

Варто зазначити, що при купівлі товарного бетону у ПП «СІЧ» замовник може отримати потрібний обсяг суміші за 1 раз, тому що місткість бетонозмішувача становить до 12 м³. Приготувати таку кількість бетону вручну не представляється можливим. Навіть при мінімальному замовленні (від 2 м³) покупець залишається у виграві, тому що сумарні витрати на сировину, робочу силу і енергоносії в обох випадках будуть приблизно однакові. Але якісні характеристики готового матеріалу набагато перевершують самостійно приготовлену суміш.

Що стосується основних недоліків у виробництві товарного бетону, то до негативних моментів відноситься неможливість перевозити суміш на великі відстані. Покупець змушений шукати завод, розташований максимально близько до будівельного майданчика.

На початковому етапі виробництва пропонується виготовлення 2 видів сумішей:

1. Заводська. Склад готується на території виробника, після чого транспортується до покупців. Під час перевезення суміш перемішується, щоб не допустити зайвої жорсткості і розшарування.
2. Транспорт-бетон. Матеріали засипають в транспортувальну ємність, де вони змішуються в процесі перевезення (або перед вивантаженням).

Такі види сумішей, значно впливатимуть на їх вартість, оскільки ці суміші суттєво відрізняються за вагою та відповідно – логістичними витратами.

Залежно від цього розрізняють кілька типів сумішей товарного бетону:

1. особливо важкий (щільність перевищує 2500 кг / м³);
2. важкий (від 1800 до 2500 кг / м³);
3. крупнопористий (з використанням поризованого цементного каменю);
4. легкий (від 500 до 1800 кг / м³);
5. особливо легкий (менше 500 кг/м³).

Зазначені види сумішей передбачається готувати з таких інгредієнтів:

1. Цемент. Є основним компонентом. Являє собою сірий порошок, застигає при контакті з водою.
2. Будівельний пісок (розмір піщинок не повинен перевищувати 0,5 мм).
3. Щебінь. Використовуються камені розміром від 5 мм.
4. Баласт (суміш гравію з піском). Оптимальні пропорції складають 1:3.
5. Чиста вода.

Технологія виготовлення товарного бетону передбачає проходження таких етапів виробництва:

1. Підготовка потрібних компонентів: підігрів заповнювачів, подрібнення цементу і приготування хімічних добавок.

2. Дозування складу (використовуються спеціальні дозатори).
3. Перемішування (до отримання однорідної маси). Для створення грубозернистої суміші застосовується гравітаційна бетонозмішувальна техніка, а для дрібнозернистої — обладнання примусової дії.

Якість складу безпосередньо залежить від тривалості змішування.

Характеристики та умови експлуатації залежать від марки продукції. Великі компанії дозволяють собі відходити від встановлених нормативів. Вони заявляють власні критерії сортування та випуску продукції, що підтверджується сертифікатами якості.

Мінімальна вартість 1 м³ становить 1200 грн., максимальна — 1900 грн., саме на таку ціну пропонується орієнтуватися ПП «СІЧ».

Відтак, ПП «СІЧ» може виготовляти 11 модифікацій будівельних сумішей для максимального проникнення на ринок:

1. М-100. Використовується на початкових етапах будівництва.
2. М-150. Заливка стяжки, зведення фундаменту та інші підсобні роботи.
3. М-200. Зведення доріг, малоповерхових будинків і фундаментів.
4. М-250. Установка тротуарних блоків, сходових маршів, фундаментів монолітних будівель і парканів.
5. М-300. Будівництво різних доріг.
6. М-350. Виготовлення колон, перекриттів і несучих стін.
7. М-400. Спорудження конструкцій високого класу міцності (сховища, мости).

03.05.24р.

КЕРІВНИЦТВО ПІДПРИЄМСТВА:

Доведення до відома усіх працівників рішення керівництва про запровадження та реалізацію проекту, що передбачає підвищення впровадження нового напрямку виробництва – товарного бетону

03-04.05.24р.

ГОЛОВА ПРАВЛІННЯ, ЗБОРИ АКЦІОНЕРІВ:

Пошук фахівців на підприємстві здатних реалізувати поставлені технічні завдання, їх вивільнення та набуття нових робов'язків

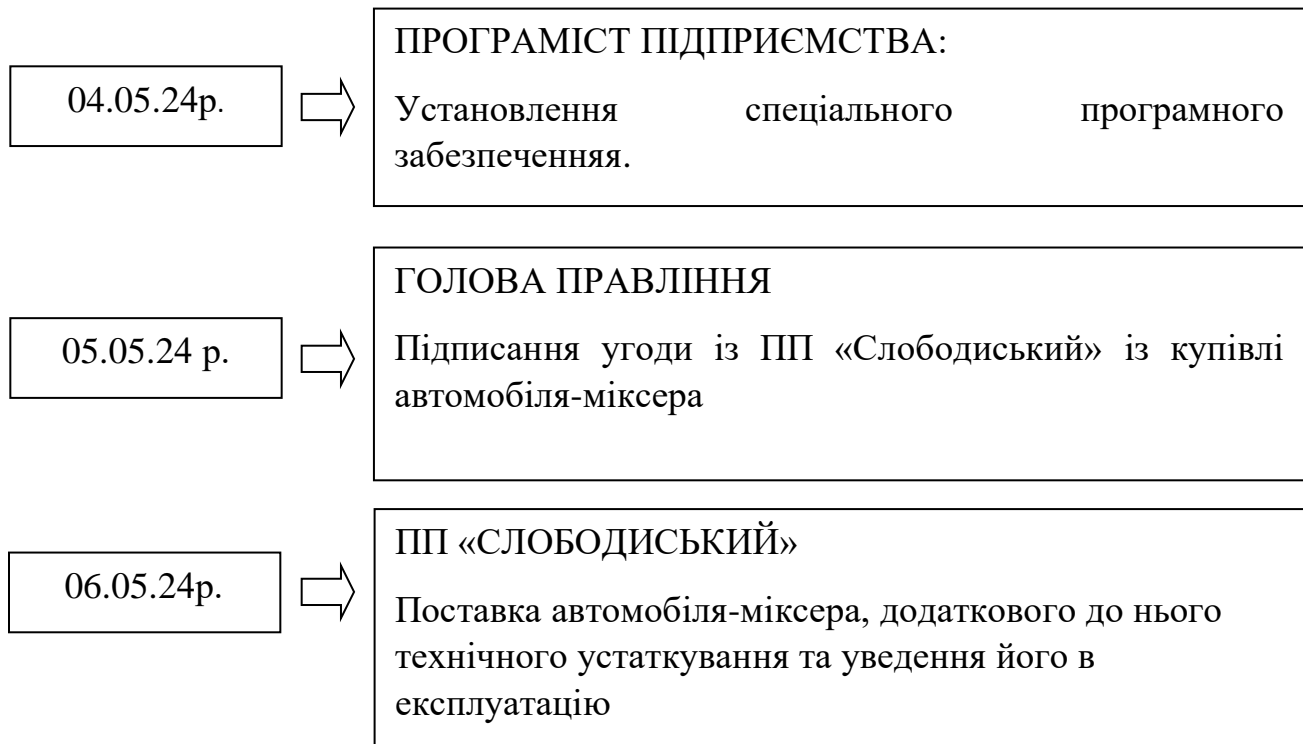

Рисунок 3.1 – Календарний план управління організацією нового інноваційного проекту

У процесі реалізації запропонованого проекту важливого значення набуває планування, що дозволяє найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно розв'язувати різноманітні завдання управління. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів спрямоване на їх здійснення в передбачені терміни з метою забезпечення своєчасного повернення вкладених засобів здійснюється із використанням календарних планів реалізації проектів. Успішна реалізація кожного інвестиційного проекту, включеного в програму реальних інвестицій підприємства, багато в чому залежить від своєчасної і якісної розробки плану його здійснення. Календарний план реалізації інвестиційного проекту являє собою одну з форм оперативного плану інвестиційної діяльності підприємства, що відбиває обсяги, терміни і виконавців окремих видів робіт, пов'язаних з його здійсненням.

З метою економії ресурсів часу, фінансів та ефективної організації праці пропонуємо розробити календарний план реалізації проекту, що передбачає посилення

контролю за ефективністю використання робочого часу. Запропонований календарний план представимо на рисунку 3.1 Початком реалізації робіт вважатимемо травень 2024 р.

У процесі реалізації запропонованого проекту можуть відбуватися відхилення від наміченого календарного плану, така практика є нормальною і передбачає необхідність вчасної реакції на умови, що змінюються.

3.3 Економічне обґрунтування основних заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»

Підприємство «СІЧ» задля реалізації заходів щодо виробництва товарного бетону повинне закупити нове обладнання, зокрема автомобіль бетон-міксер та програмне забезпечення для обрахунків складу тих бетонних сумішей, які будуть формуватися для реалізації конкретних замовників із заданими параметрами міцності, щільності та складу розчину. Повне уведення в експлуатацію комплексу обладнання буде здійснюватися на протязі 3 років в залежності від зростання та структури попиту на продукцію підприємства. При цьому використання цього обладнання вже буде дозволяти продавати готову продукцію з першого дня використання. Таким чином, грошові потоки при запуску обладнання можна подати в таблиці.

Для започаткування бізнесу пропонуємо закупити автомобіль, що вже був у використанні і коштує 1,3 млн. грн., у випадку наявності попиту на товарний бетон в наступному році, передбачається закупівля нового автомобіля-міксера, ціною 7,8 млн. грн. Що стосується програмних засобів, то на початкових етапах їх використання не передбачається, а склад бетонів формуватиметься за рахунок знань та вмінь інженерно-технічного персоналу підприємства. Відтак, сформуємо грошові потоки майбутнього бізнесу (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Грошові потоки при запуску обладнання

Рік	Витрати на запуск, млн. грн.	Чисті грошові потоки, млн.грн.
1	1,3	0,7
2	8,6	5,4
3	6,5	6,2
4	3,4	9,4
5	5,0	10,1
6	-	11,2
7	-	13,4

Для здійснення правильних розрахунків потрібно врахування коефіцієнта дисконтування (табл. 3.3)

Таблиця 3.3 – Коефіцієнт дисконтування грошових потоків зі ставкою 9%

Рік	1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт	0,9174	0,8417	0,7722	0,7084	0,6499	0,5963	0,5470

Виконаємо проміжні розрахунки ефективності інвестиційного проекту (табл. 3.4)

Таблиця 3.4 – Розрахунок ефективності інвестиційного проекту

Рік	Інвестиційні витрати в t періоді реалізації	Чистий грошовий потік в t періоді реалізації	Коефіцієнт дисконтування грошових потоків	Приведені до теперішньої вартості інвестиційні витрати	Приведені до теперішньої вартості грошові потоки	Грошові потоки з наростаючим підсумком		
	ICO_t , млн. грн.	CF_t , млн. грн.	$\frac{1}{(1+r)^t}$	$\frac{ICO_t}{(1+r)^t}$	$\frac{CF_t}{(1+r)^t}$	$\frac{CF_t}{(1+r)^t}$ нарост. підс.	$(1+r)^{T-t}$	$CF_t \cdot (1+r)^{T-t}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	з табл.1		з табл.2	ст.2·ст.4	ст.3·ст.4			ст.3·ст.8
1	1,3	0,7	0,9174	1,19	0,64	0,64	1,83	1,28
2	8,6	5,4	0,8417	7,24	4,55	5,19	1,68	9,07
3	6,5	6,2	0,7722	5,02	4,79	9,98	1,54	9,55
4	3,4	9,4	0,7084	2,41	6,66	16,64	1,41	13,25

5	5,0	10,1	0,6499	3,25	6,56	23,2	1,30	1,43
6	-	11,2	0,5963	0,60	6,68	29,88	1,19	13,33
7	-	13,4	0,5470	0,55	7,33	37,21	1,00	13,40
Σ	24,8	56,4	-	20,26	37,21	-	9,95	61,31

Тоді, обрахуємо показники

1. Чиста теперішня вартість (NPV) - це інвестиційний критерій, який складається з оновлення надходжень та платежів за проектом чи інвестицією, щоб знати, скільки буде отримано або втрачено за рахунок цієї інвестиції. Показник доводить усі грошові потоки до теперішнього моменту, дисконтуючи їх за певною процентною ставкою. Чиста теперішня вартість (NPV) показник рентабельності проекту в абсолютних чистих величинах, тобто в кількості грошових одиниць:

$$NPV=37,21-20,26=16,95 \text{ млн. грн.}$$

2. Індекс дохідності - являє собою відношення дисконтованих грошових доходів до наведених на ту ж дату інвестиційних витрат. Індекс дохідності визначає, який дохід отримає інвестор на одну умовну грошову одиницю.

$$PI = \frac{37,21}{20,26} = 1,84$$

3. Термін окупності проекту - це час, який потрібний для того, щоб сума надходжень (прибутку) від реалізації проекту відшкодувала суму витрат на його впровадження:

$$PP = 5 + \frac{20,26 - 23,2}{6,68} = 4,56 \text{ роки.}$$

4. Модифікована внутрішня норма дохідності – показник, який відбиває мінімальний внутрішній рівень прибутковості проекту під час здійснення реінвестицій у проект.

$$MIRR = \sqrt[7]{\frac{61,31}{20,26}} - 1 = 0,17 \text{ або } 17\%$$

Отже, реалізація запропонованого проекту є доцільною, оскільки генерує позитивні результати в роботі підприємства., зокрема додатню чисту теперішню вартість проекту, достатній індекс дохідності, відносно невеликий строк окупності проекту та високу внутрішню дохідність проекту.

Таким чином, запропонований нами проект характеризується як ефективний і порівняно мало витратний, його реалізація в часі є швидкою, що позитивно характеризує проект та можливий подальший вплив проекту на підприємство.

Висновки до розділу 3

Удосконалення інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів може бути здійснено за багатьма напрямками – запровадження до використання нового інноваційного обладнання, технологій, програмного забезпечення, робота із управління персоналом, вдосконалення маркетингової політики тощо.

Проте найбільш ефективним способом вдосконалення інноваційної діяльності на ПП «СІЧ» є запровадження до виробництва нового виду продукції – товарного бетону із можливостями вдосконалення структури його сумішей.

Основними перевагами від використання товарного бетону покупцем будуть:

1. використання чистих компонентів (щебеню, піску, гравію);
2. контроль за вологістю і температурою;
3. застосування води потрібної температури і жорсткості;
4. перевірка щільності щебеню, його розмірів і лещадності;
5. якісний цемент;
6. точний розрахунок пропорцій;
7. технологія змішування і додавання компонентів;
8. відповідність готової продукції ДСТУ;

9. дотримання часу змішування.

У процесі реалізації запропонованого заходу інноваційної діяльності – уведення до асортименту продукції виробництва товарного бетону, важливого значення набуває планування, що дозволяє найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно розв'язувати різноманітні завдання управління для чого було розроблено календарний план реалізації проекту.

Прикладна реалізація інноваційного проекту, що передбачає запровадження у виробництво товарного бетону передбачає тривалість проекту на протязі 7 років.

В результаті математичних обрахунків економічної ефективності проекту встановлено, що реалізація запропонованого проекту є доцільною, оскільки генерує позитивні результати в роботі підприємства., зокрема додатню чисту теперішню вартість проекту, достатній індекс дохідності, відносно невеликий строк окупності проекту та високу внутрішню дохідність проекту.

Таким чином, запропонований нами проект характеризується як ефективний і порівняно мало витратний, його реалізація в часі є швидкою, що позитивно характеризує проект та можливий подальший вплив проекту на підприємство.

ВИСНОВКИ

1. Інноваційна діяльність є специфічною діяльністю підприємства, що характеризується впровадженням інновацій (дифузія) різного рівня складності, що мають на меті спричинити якісні та кількісні зміни на підприємстві на основі впровадження нових прогресивних розробок різного роду складності та спрямованості на всіх етапах ланцюга формування цінності: нових технологій, видів продуктів і послуг, рішень виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру й інших результатів інтелектуальної діяльності.

Інноваційна діяльність підприємства та дифузія її результатів є важливим напрямом роботи кожного підприємства, що прагне бути успішним та ефективно господарювати. Відповідно позитивним наслідком дифузії інновацій є прийняття інновації, втім варто зазначити що таке прийняття відбувається розосереджено у часі різними учасниками ринку, оскільки здійснення інноваційної діяльності та впровадження інновацій не завжди дає бажаний результат. Ось, тому підприємству необхідно розпочати використовувати технології дифузії інновацій у виробництві та маркетинговій діяльності щоб підготувати ринок до регулярних нововведень, які часто стають абсолютно новим споживчим і комунікативним досвідом для споживачів.

2. Основною метою управління інноваційною діяльністю підприємства є забезпечення ефективного функціонування певного інноваційного процесу виробничої діяльності і як результат забезпечення стійкого конкурентного положення на ринку й одержання прибутку в довгостроковому періоді. А безпосередньо цілі самої інноваційної діяльності можуть бути різними від задоволення нової потреби покупця до скорочення витрат і часу в процесі здійснення якого-небудь торговельного процесу. Але при цьому незалежно від мети інноваційної діяльності метою управління повинна бути досягнута ефективність.

Управління інноваційною діяльністю та дифузиею її результатів має бути орієнтоване на досягнення поставлених цілей – завоювання більшої частки ринку, збільшення прибутку в поточному періоді чи в перспективі, забезпечення високих темпів стійкого економічного розвитку і т.п. В умовах конкурентного середовища, навіть в умовах, коли цілі інших підприємств можуть з ними не співпадати (і, як

правило, не співпадають) це протиріччя цілей слід належним чином враховувати, а також намічені цілі узгоджувати з можливостями їхнього досягнення.

3. Ефективність інноваційної діяльності підприємства може бути оцінена з використанням економічних та фінансових показників. Проаналізувавши низку робіт можна сформувати сучасна загальну систему показників оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності, яка підтримується багатьма науковцями і є доцільною для використання в теперішніх реаліях – норма прибутку, період окупності, чистий приведений дохід, індекс рентабельності PI, внутрішня норма дохідності IRR (Internal Rate of Return).

Використання зазначеного комплексного підходу до оцінки ефективності інноваційної діяльності дозволить вирішити такі завдання:

4. оцінити кінцевого результату здійснення інноваційної діяльності (результативний підхід);
5. оцінити ступеню досягнення поставлених цілей підприємства (цільовий підхід);
6. оцінити ефективності здійснення витрат на досягнення кінцевого результату від інноваційної діяльності з урахуванням її складності, тривалості та динамічності (витратний та статико-динамічний підходи).

Таким чином, оцінювання ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів є доволі складним і багатоетапним процесом, тому вимагає застосування різноманітних підходів до вибору аналітичних інструментів та оцінювальних процедур. Слід зазначити, що кожна підприємство самостійно визначає підхід до оцінювання ефективності своєї роботи. Однак, очевидним є те, що традиційне використання показників прибутковості є недостатнім для повного уявлення про потенціал і можливості організації на шляху до інноваційного розвитку.

4. Динаміка розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів засвідчила невтішні тенденції щодо скорочення кількості суб'єктів господарювання у галузі у досліджуваних 2019-2021 роках., втім кількість зайнятих працівників на таких підприємствах була приблизно стабільною. Галузь за дослідженням стабільно нарощувала обсяги виробництва продукції та надання послуг. Втім активний розвиток промисловості будівельних матеріалів суттєво обмежувався низкою проблем, але і було виявлено низку можливостей для розвитку. Основною тенденцією, що сприяла

розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів є зростання обсягів усіх видів будівництва, що автоматично формує попит на продукцію.

Кінцевим результатом функціонування галузі є збільшення обсягів випущеної та реалізованої продукції, що формує підстави для розвитку досліджуваного підприємства.

5. Управління інноваційною діяльністю та дифузією її результатів було здійснено на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ», яке займається виробництвом будівельних матеріалів, який невпинно розвивається, освоює нові розробки, впроваджує новітні технології, освоює нові конструкції, застосовує новітні розробки та шукає нестандартні рішення на ринку будівельних матеріалів. Аналіз основних фінансово-економічних показників ПП «СІЧ» засвідчив його стабільну роботу із незначними коливаннями ефективності, що виявилася у стабільно отримуваних прибутках у 2019-2021 роках із їх незначними коливаннями. Також серед основних тенденцій розвитку ПП «СІЧ» можна підкреслити довгострокову далекоглядну політику оновлення основних фондів підприємства. За досліджуваний період 2019-2021 років показники майнового стану підприємства коливалися, зокрема Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства у 2019 році складала 168355,0 тис. грн., втім у 2020 році вона скоротилася на 21839,0 тис. грн. або на 12,97% і становила 146516,0 тис. грн., що свідчить про застарівання основних фондів на підприємстві та збільшення зносу або про зменшення кількості оборотних фондів. Проте у 2021 році ПП «СІЧ» змогло збільшити загальну суму господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства на 41219,0 тис. грн. (28,13%) і вона досягла рівня 187735,0 тис. грн.

На протязі досліджуваного періоду підприємство характеризувалося достатнім рівнем фінансової стійкості.

Дослідження рентабельності підприємства засвідчило, що на протязі досліджуваного періоду 2019-2021 років підприємство працювало прибутково із достатньо високим рівнем рентабельності, проте в його роботі були виявлені певні коливання пов'язані із зниженням прибутку, що було спричинене зростанням

собівартості. Отже, підприємство працює успішно і має усі передумови для продовження активного зростання в майбутньому.

6. Інноваційна діяльність на ПП «СІЧ» у 2019-2021 роках проводилася стабільно, втім відбувалося стабільне скорочення коштів, витрачених на її фінансування. Основним напрямом здійснення інноваційної діяльності було використання інноваційного для підприємства обладнання, що проявилось у зростанні обсягів первісної вартості підприємства. Наслідком такої політики стало постійного оновлення знарядь праці, що призвело до зростання показника фондоозброєності зі 1000,9 тис. грн. у 2019 році до 1273,6 тис. грн. у 2020 році та до 1560,3 тис. грн. у 2021 році.

Проте вузьким місцем у інноваційній діяльності підприємства є маркетингова робота, що проявилася у нестабільності рентабельності реалізації продукції, яка коливалася з огляду на зменшення чистого прибутку у 2020 році в порівнянні із 2019 роком.

Таким чином, ефективність інноваційної діяльності ПП «СІЧ» є дискусійною, з одного боку – висока ефективність інноваційної діяльності у виробництві забезпечує прибуткову діяльність, а з іншого – слабкі маркетингові інновацій – не дозволяють максимально ефективно продавати продукцію., що, звичайно, може бути спровоковане і нестабільністю ринкового середовища та іншими факторами, які не залежать від підприємства.

Відтак, сукупність виявлених тенденцій потребує розробки заходів щодо вдосконалення інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів спочатку у виробництва, а потім – на ринок.

7. Удосконалення інноваційної діяльності підприємства та дифузії її результатів може бути здійснено за багатьма напрямками – запровадження до використання нового інноваційного обладнання, технологій, програмного забезпечення, робота із управління персоналом, вдосконалення маркетингової політики тощо.

8. Проте найбільш ефективним способом вдосконалення інноваційної діяльності на ПП «СІЧ» є запровадження до виробництва нового виду продукції – товарного бетону із можливостями вдосконалення структури його сумішей.

Основними перевагами від використання товарного бетону покупцем будуть:

1. використання чистих компонентів (щебеню, піску, гравію);
2. контроль за вологістю і температурою;
3. застосування води потрібної температури і жорсткості;
4. перевірка щільності щебеню, його розмірів і лещадності;
5. якісний цемент;
6. точний розрахунок пропорцій;
7. технологія змішування і додавання компонентів;
8. відповідність готової продукції ДСТУ;
9. дотримання часу змішування.

У процесі реалізації запропонованого заходу інноваційної діяльності – уведення до асортименту продукції виробництва товарного бетону, важливого значення набуває планування, що дозволяє найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно розв'язувати різноманітні завдання управління для чого було розроблено календарний план реалізації проекту.

9. Прикладна реалізація інноваційного проекту, що передбачає запровадження у виробництво товарного бетону передбачає тривалість проекту на протязі 7 років.

В результаті математичних обрахунків економічної ефективності проекту встановлено, що реалізація запропонованого проекту є доцільною, оскільки генерує позитивні результати в роботі підприємства., зокрема додатню чисту теперішню вартість проекту, достатній індекс дохідності, відносно невеликий строк окупності проекту та високу внутрішню дохідність проекту.

Таким чином, запропонований нами проект характеризується як ефективний і порівняно мало витратний, його реалізація в часі є швидкою, що позитивно характеризує проект та можливий подальший вплив проекту на підприємство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартинов А. А., Чернодубова Е. В. Дослідження сутності базових категорій інноваційної діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2018. Вип.18. Ч. 2. С.74-79.
2. Шацкова Л. П., Станкова Л. І. Теоретичні аспекти визначення сутності інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9. Ч. 7. С. 149-153
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1561-12 (з чинними змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.05.2023).
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 25.04.2022).
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 28.04.2023).
6. Кузнєцова А. Я. Удосконалення банківського і небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні. К.: УБС НБУ, 2009. 175 с.
7. Чумак О. В. Соціально-філософський аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність». URL:http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISnIK_36_14.pdf (дата звернення: 30.04.2023).
8. Файчук О. М., Файчук О. В. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання. *Бізнес-Інформ*. 2013. № 10. С. 66–70.
9. Поліщук О. О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3 (21). С. 169–171
10. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підручник. К. : Знання, 2021. 423 с.
11. Захаркін О. О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 274-280.
12. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2004. 376 с.

13. Шацкова Л. П., Станкова Л. І. Теоретичні аспекти визначення сутності інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 9. Ч.7. 2019. С. 149-153.
14. Квасницька Р. С., Ардашкіна Н. С. Особливості інноваційної діяльності підприємств у сучасних умовах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Т. 3. С.247-251.
15. Колодяжна І. В. Розвиток інноваційної діяльності підприємства в умовах конкуренції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18. Ч.2. С.57-62.
16. Крисанов Д.Ф. Інноваційний фактор розвитку харчової промисловості України. *Економіка України*. 2019. № 4. С. 71–81.
17. Онишко О.С. Економічна сутність інноваційної діяльності торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць*. 2007. Вип. 17.5. С. 167-171.
18. Середюк Т. Б. Сучасні модифікації теорії дифузії інновацій та шляхи їх реалізації на ринках високих технологій. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 105-111.
19. Шамота Г. М. Дифузія інновацій в Україні на сучасному етапі. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56821/7/Shamota_innovation.pdf (дата звернення: 25.05.2023).
20. Bogdanienko J. W pogoni za nowoczesnością : wybrane aspekty tworzenia i wprowadzania zmian / Jerzy Bogdanienko. –Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, 2018. 236 s.

21. Hägerstrand T. Innovation diffusion as a spatial process. Postscript and translation by Allan Pred. Chicago: University of Chicago Press. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56821/7/Shamota_innovation.pdf<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1538-4632.1969.tb00626.x/pdf>. дата звернення: 29.05.2023).
22. Kosińska E. Marketing międzynarodowy Zarys problematyki E. Kosińska. *Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa* 2018. URL: http://zieteka.files.wordpress.com/2013/02/wiktor_marketing_miedzynarodowyroz1do3.pdf дата звернення: 25.05.2023).
23. Масляк П. О. Словник-довідник учня з економічної соціальної географії світу. К.: Лібра, 2017. 328 с.
24. Шейко С. Г. Інноваційна діяльність як вектор розвитку підприємства. *Економіка та держава*. 2023. №1. С. 51-53..
25. Самборський Р. М.. Інноваційний фактор розвитку харчової промисловості України. *Економіка України*. 2019. № 4. С. 71–81
26. Baran S. J. *Teorie komunikowania masowego*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. URL: http://www.wuj.pl/page,produkt,prodid,58,strona,Teorie_komunikowania_masowego,katid,27.html. (дата звернення: 30.05.2023).
27. Peres R. Innovation diffusion and new product growth models: A critical review and research directions. *International Journal of Research in Marketing*. 2020. Vol. 27. P. 91–106.
28. Шамота Г. М. Дифузія інновацій в Україні на сучасному етапі. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2021. № 31. С. 288–296.
29. Пилипенко А. А. Менеджмент: навч. посіб. Х.: Видавничий Дім ІНЖЕК, 2005. 456 с.
30. Власова А. М. Інноваційний менеджмент: навч. посіб.К. : КНЕУ, 1997. 92 с.
31. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2003. 505 с.
32. Ваньковича Л. Я. Сутність поняття "дифузія результатів інноваційної діяльності підприємства". *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*.

Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 851. С. 134-139.

33. Середюк Т. Б. Сучасні модифікації теорії дифузії інновацій та шляхи їх реалізації на ринках високих технологій. *Економіка та держава.* 2018. № 12. С. 105-111.
34. Дифузія інновацій - що це таке, визначення та поняття - 2021 - Economy-Wiki.com URL: <https://uk.economy-pedia.com/11035627-diffusion-of-innovations> (дата звернення: 25.05.2023).
35. Рошка М. С. Управління інноваційною діяльністю торговельного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2019. № 4. Т. 2. С.123-127.
36. Захаркін О. О. Інноваційна діяльність підприємства: теоретичний аспект. *Проблеми економіки.* 2013. № 4. С. 274-280
37. М. С. Рошка Управління інноваційною діяльністю торговельного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2022. № 6. Т. 2. С.123-127.
38. Слободиський В. І. Управління інноваційною діяльністю торговельного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2021. № 4.Т. 2. С.123-127.
39. Шинкаренко В. Г., Малов В. С., Інноваційна діяльність підприємства як об'єкт управління. *Економіка транспортного комплексу.* 2019. Вип. 28. С.41-52
40. Ілляшенко, С.М. Інноваційний менеджмент. Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. 334 с.
41. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 /Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2020864 с.
42. Комарницька Н. М. Пріоритетні шляхи розвитку системи управління інноваційною діяльністю підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2021. № 16. С.86-88
43. Турчіна С.Г., Шеїна О.В. Особливості управління інноваційною діяльністю у підприємствах хімічної промисловості (на прикладі ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»). *Приазовський економічний вісник.* 2020. Вип. 5(22). С. 126-132.
44. Фецович Т.В. Аналіз формування інноваційної стратегії розвитку підприємства. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє.* 2010. № 14–15. С. 296–303.

45. Супрун С. Д. Давидюк Л. П. Основні принципи активізації інноваційної діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2020. № 159 С.111-114
46. Комарницька Н. М. Фактори впливу на систему управління інноваційною діяльністю підприємства. *Бізнесінформ*. 2015. № 7. С.129-134.
47. Пожуєва Т. О. Сучасні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємства. *Економіка і регіон*. 2018. № 5 (24). С. 103-109
48. Василенко О. В. Особливості стратегічного управління інноваційною діяльністю при підготовці фахівців ресторанної справи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип.5. С.44-50
49. Брюшкова Н. О. Луць В. Ю. Система управління інноваційною діяльністю на підприємстві: основні поняття та функції. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 236-239
50. Пожуєва Т. О. Сучасні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємства. *Економіка і регіон*. 2020. № 1 (44). С. 103-109
51. Горобець О. А. Методи оцінки ефективності запровадження інновацій на підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 2. Т. 1. С. 124-127
52. Литвин З. Б. Необхідність аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2016. Том 25. № 2. С. 99.
53. Литвин З. Б. Аналіз взаємозв'язку інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Кримський економічний вісник*. 2014. № 6 (13). С. 95.
54. Борецька Н. П., Якимчук І. Ю. Оцінка ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 26. Частина 2. 2017 С.33-35
55. Черешнюк О. М. Оцінка ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств. *Економічний аналіз : зб. наук. праць*. 2014. Том 15. № 3. С. 218. С. 379
56. Бабчинська О. І., Левченко А. Р. Особливості оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічна*. 2014. № 4. Т. 1. С. 13.

57. Маслак О. І., Квятковська Л. А. Система оцінки показників інноваційного потенціалу промислового підприємства. *Ефективна економіка*. URL: www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=298. (дата звернення: 25.05.2023).
58. Левицька І. В., Постова В. В. Основні поняття та значення підвищення економічної ефективності інноваційної діяльності підприємств машинобудування. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. №4(04), Ч.1. С. 103–108.
59. Рудь Н. Т. Нові методичні підходи до аналізу інноваційного потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2015. №3. С.323–332.
60. Лихолет С. І. Сучасні підходи оцінки ефективності економічного стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №1. С. 9–14.
61. Завальнюк В. В. Методика проектування підсистеми інформаційного забезпечення стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. 8(1). 82–85
62. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність. К. : Центр учбової л-ри, 2019. 392 с
63. Заблоцький Б.Ф. Економіка і організація інноваційної діяльності. Львів : Новий світ – 2000.2007. 456 с
64. Скібницький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент. К. : Центр учбової л-ри, 2009. 408 с.
65. Радіонова Я. В. Комплексний аналіз та оцінка ефективності інноваційної діяльності агропромислових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 10. Ч. 2. С. 80-83.
66. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність. К. : Центр учбової л-ри, 2009. 392 с.
67. Яценко О. І. Економічні та соціальні аспекти оцінки ефективності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Вип. 18.6. С. 237–238.
68. Радіонова Я. В. Комплексний аналіз та оцінка ефективності інноваційної діяльності агропромислових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 10. Ч 2. С.80-83

69. Чорна М.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 210 с.
70. Будівельний комплекс України. URL: <https://we.org.ua/ekonomika/budivelnij-kompleks/> (дата звернення: 27.05.2023).
71. Романчук А. Л. Оцінка сучасного стану промисловості будівельних матеріалів: «вузькі місця» та перспективи подальшого розвитку. URL: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2012/v1/1-2012-25.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
72. Борейко В. І., Притула М. Ю. Перспективи виробництва будівельних матеріалів в Україні. Збірник наукових праць. Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. 2011. Вип. XVII. № 4. С. 64-71.
73. Духновський І. М. PEST-аналіз як інструмент формування стратегії розвитку підприємства. *Бізнес-навігатор*. Вип. 2 (63). 2021. С.71-76.
74. Лучко Г. Й., Когут І. В. Актуальні проекти стратегічного розвитку будівельної галузі України. *Ефективна економіка*. 2020. №8. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/8_2020/67.pdf (дата звернення: 20.05.2023).
75. Микуланинець С. І. Застосування результатів PEST-, SNW- та SWOT- аналізів під час розроблення стратегії розвитку туристично-рекреаційного комплексу Закарпатської області. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2018. Т. 29(68), № 5. С. 118-123.
76. Садов'як М. Регулювання розвитку інвестиційно-будівельної діяльності в Україні: організаційно-правовий аспект. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29(1). С. 92-100.
77. Кузнецова К. Тенденції розвитку ринку будівельних матеріалів України. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/33648/Stkd1_20_77.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 18.05.2023).
78. Соловчук Л. Дефіцит металу та скла. URL: <https://thepage.ua/ua/real-estate/budmateriali-dlya-vidbudovi-ukrayini-de-yih-vzyati> (дата звернення: 18.05.2023).

79. Виробництво та постачання будівельних матеріалів: що відбувається у секторі. URL: <https://dia.dp.gov.ua/virobnictvo-ta-postachannya-budivelnix-materialiv-shho-vidbuvayetsya-u-sektori/> (дата звернення: 19.05.2023).
80. Борейко В. І., Притула М. Ю. Перспективи виробництва будівельних матеріалів в Україні. Збірник наукових праць. Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. 2011. Вип. XVII. № 4. С. 64-71.
81. Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у 2010-2021 роках. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).
82. Дмитренко В.І. Проблеми та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. №2(58). С.120-127.
83. Ліпич Л. Г., Чорнуха І. В., Цимбалюк І. О. Формування стратегії розвитку будівельного підприємства в умовах інвестиційної конкуренції: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 212 с
84. Семчук Ж. В. Інструменти забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія Економічна*. 2020. Т.4. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/240> (дата звернення: 25.05.2023).
85. Духновський І. М. PEST-аналіз як інструмент формування стратегії розвитку підприємства. *Бізнес-навігатор*. Випуск 2 (63) 2021. С.71-76.
86. Янгъоз А., Сілічева Н. Шляхи підвищення конкурентоспроможності ТОВ «БК «БАСТІОН». URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2019/264/pdf/167-185.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
87. Заріпова А.О. Фактори впливу на процеси дифузії та комерціалізації інновацій в Україні. URL: <https://core.ac.uk/reader/84323400> (дата звернення: 29.05.2023).
88. Сімшаг К. Проблеми інноваційного розвитку економіки України. Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовт. 2020 р.)/відп. ред. О. М.

- Полінкевич, Л. В. Шостак. Електрон. дані. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки.2020. 754 с.
89. Фецович Т. Аналіз формування інноваційної стратегії розвитку підприємства. *Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє*. 2020. № 14-15. С. 296-303.
90. Економічний аналіз у системі стандартизації ви" робництва продукції підприємства. *Економічний аналіз*. URL: <http://econa.org.ua/index.php/econa/article/download/233/130> (дата звернення: 25.05.2023).
91. Воронкова Т. Є., Васильєва М. О. Підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 49-52
92. Чернякова Р.А. Розвиток інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості. *Економіка харчової промисловості*. 2016. Т. 8. Вип. 1. С.62-66
93. Помірча О. М. Продуктові та процесові інновації та їх вплив на господарське становище промислових підприємств. URL: <http://global-national.in.ua/archive/12-2016/70.pdf> (дата звернення: 22.05.2023).
94. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент. Київ. 2007. С. 79-268.
95. Ткаченко А. М. Поняття, види продуктових інновацій та запровадження їх у підприємство. *Держава та регіони*. 2015. № 3 (84). С. 130-133.
96. Нікітін І. В. Поняття, види продуктових інновацій та методи оцінки ефективності їх запровадження підприємством. *Соціально-економічні явища та процеси*. 2021. № 12. С. 217-221.
97. Несен Л. М., Околіта І. І. Чинники активізації інноваційної та новаторської діяльності в Україні на макро- та мікрорівнях. *Економіка та суспільство*. 2016. №3. URL: <http://economyandsociety.in.ua>. (дата звернення: 6.06.2023).
98. Руденко Д. В., Несен Л. М., Матюк М. Ю. Дослідження інструментарію Інтернет-маркетингу та аналізування його комунікаційних можливостей. Матеріали ІІІ Науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету Вінниця. 2023. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2023/paper/view/17469/14501> (дата звернення: 1.06.2023).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
(обов'язковий)
Протокол перевірки кваліфікаційної роботи
на наявність текстових запозичень

Назва роботи: Управління інноваційними процесами та дифузією їх результатів підприємств будівельного комплексу (на прикладі диверсифікованого приватного підприємства «СІЧ»))

Тип роботи: магістерська кваліфікаційна робота

Підрозділ кафедра ММЕ, факультет МІБ
(кафедра, факультет)

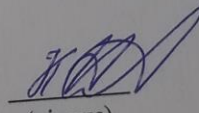
Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 94,2% Схожість 5,8%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

- Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.
- Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

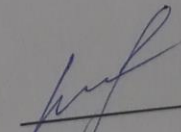
Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

Карачина Н.П.
(прізвище, ініціали)

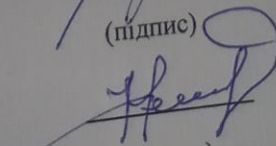
Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Матюк М.Ю.
(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Несен Л.М.
(прізвище, ініціали)

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Приватне підприємство

«СІЧ»

за 2019-2021 роки

Річна фінансова звітність 2019 рік

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СІЧ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2018
Територія	Вінницька область, м.Вінниця	за КОАТУУ	00374870
			7123480301
Організаційно-пра вова форма		за КОПФГ	230
господарювання			21.20
Вид економічної діяльності	Виробництво будівельних матеріалів	за КВЕД	

Середня кількість працівників: 47

Адреса, телефон: 19100 м. Вінниця, вулиця Максимовича, 8, 047462310676

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2019 р. Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	23 132	26 149
первісна вартість	1011	44 819	49 227
знос	1012	(21 687)	(23 078)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	40 002	49 998
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	63 134	76 147

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	41 066	47 552
Виробничі запаси	1101	23 581	27 031
Незавершене виробництво	1102	329	6
Готова продукція	1103	17 156	20 508
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	41 306	47 569
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	148	158
з бюджетом	1135	31	9
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 890	4 519
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	6 462	4 718
Готівка	1166	2	3
Рахунки в банках	1167	6 460	4 715
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	92 903	104 525
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	156 037	180 672

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 575	1 575
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	86 328	99 245
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	87 903	100 820

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	341	553
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	44 204	52 554
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	44 545	53 107
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	2 908	2 908
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	18 336	15 822
розрахунками з бюджетом	1620	406	1 496
у тому числі з податку на прибуток	1621	195	747
розрахунками зі страхування	1625	234	329
розрахунками з оплати праці	1630	887	1 202
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	3 771
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	647	702
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	171	515
Усього за розділом III	1695	23 589	26 745
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	156 037	180 672

Керівник

Головний бухгалтер

Домашук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"СІЧ"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2018
00374870

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2**

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	140 683	142 280
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(80 118)	(81 109)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	60 565	61 171
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3 921	4 673
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(13 059)	(9 047)
Витрати на збут	2150	(2 547)	(3 348)
Інші операційні витрати	2180	(16 545)	(12 456)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	32 335	40 993
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	399	304
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(11 507)	(11 237)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(159)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	21 068	30 060
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-4 118	-5 506
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	16 950	24 554
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	16 950	24 554

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	70 090	69 802
Витрати на оплату праці	2505	15 127	11 810
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 300	2 464
Амортизація	2515	1 577	1 520
Інші операційні витрати	2520	14 544	18 568
Разом	2550	104 638	104 164

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 301 624	6 301 624
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 301 624	6 301 624
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	3,896460

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	3,896460
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СІЧ"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2019
00374870

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2019
рік
Форма
№3

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	146 949	143 359
Повернення податків і зборів	3005	0	134
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	34
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	3 880	3 764
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(108 051)	(98 359)
Праці	3105	(11 598)	(9 393)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(3 664)	(3 136)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(7 599)	(12 230)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(3 325)	(8 564)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1 356)	(1 605)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(2 918)	(2 061)
Витрачання на оплату авансів	3135	(404)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1 700)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(9 060)	(4 670)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(3 097)	(6 203)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	5 656	13 300
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	253	0
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	304
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(4 746)	(679)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-4 493	-375
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	10 000	1 700
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(1 650)	(3 487)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(11 255)	(11 883)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-2 905	-13 670
Чистий рух коштів за звітний період	3400	-1 742	-745
Залишок коштів на початок року	3405	6 462	7 220
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-2	-13
Залишок коштів на кінець року	3415	4 718	6 462

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

**Річна фінансова звітність
2020 рік**

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СІЧ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2018
Територія	Вінницька область, м.Вінниця	за КОАТУУ	00374870
			7123480301
Організаційно-пра вова форма		за КОПФГ	230
господарювання		за КВЕД	21.20
Вид економічної діяльності	Виробництво будівельних матеріалів		

Середня кількість працівників: 47

Адреса, телефон: 19100 м. Вінниця, вулиця Максимовича, 8, 047462310676

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

Баланс

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2020 р.

Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	26 149	43 540
первісна вартість	1011	49 227	73 038
знос	1012	(23 078)	(29 498)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	49 998	49 998
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	76 147	93 538

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	47 552	51 203
Виробничі запаси	1101	27 031	32 474
Незавершене виробництво	1102	6	7
Готова продукція	1103	20 508	18 722
Товари	1104	7	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	47 569	55 932
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	158	128
з бюджетом	1135	9	14
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 519	3 462
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4 718	1 621
Готівка	1166	3	5
Рахунки в банках	1167	4 715	1 616
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	104 525	112 360
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	180 672	205 898

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 575	1 575
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3 993	12 872
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	95 252	110 573
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	100 820	125 020

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	553	77
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	52 554	54 194
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	53 107	54 271
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	2 908	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	15 822	22 262
розрахунками з бюджетом	1620	1 496	1 861
у тому числі з податку на прибуток	1621	747	0
розрахунками зі страхування	1625	329	344
розрахунками з оплати праці	1630	1 202	1 361
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	3 771	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	702	616
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	515	163
Усього за розділом III	1695	26 745	26 607
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	180 672	205 898

Керівник

Головний бухгалтер

Домашук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"СІЧ"

Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
	01.01.2019
	00374870

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	144 309	140 683
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(84 252)	(80 118)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	60 057	60 565
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	6 393	3 921
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(12 771)	(13 059)
Витрати на збут	2150	(4 032)	(2 547)
Інші операційні витрати	2180	(19 737)	(16 545)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	29 910	32 335
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	5	0

Інші доходи	2240	888	399
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(13 139)	(11 507)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(255)	(159)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	17 409	21 068
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 088	-4 118
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	15 321	16 950
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	8 879	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	8 879	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	8 879	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	24 200	16 950

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	72 281	70 090
Витрати на оплату праці	2505	19 760	15 127
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 059	3 300
Амортизація	2515	2 616	1 577
Інші операційні витрати	2520	13 824	14 544
Разом	2550	112 540	104 638

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 301 624	6 301 624
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 301 624	6 301 624
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2,431280	2,689780

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2,431280	2,689780
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,64

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"СІЧ"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2021

00374870

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2020 рік
Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	146 438	146 949
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	247	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	5	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	4 023	3 880
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(86 569)	(108 051)
Праці	3105	(15 356)	(11 598)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4 567)	(3 664)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(8 320)	(7 599)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(3 262)	(3 325)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(920)	(1 356)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4 135)	(2 918)
Витрачання на оплату авансів	3135	(128)	(404)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(1 700)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(11 120)	(9 060)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(6 969)	(3 097)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	17 684	5 656
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	0	253
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(3 871)	(4 746)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-3 871	-4 493
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	2 000	10 000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(2 000)	(1 650)
Сплату дивідендів	3355	(3 771)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(13 139)	(11 255)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-16 910	-2 905
Чистий рух коштів за звітний період	3400	-3 097	-1 742
Залишок коштів на початок року	3405	4 718	6 462
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	-2
Залишок коштів на кінець року	3415	1 621	4 718

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Річна фінансова звітність 2021 рік

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СІЧ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2018
			00374870
			Територія
Вид економічної діяльності	Виробництво будівельних матеріалів	за КОАТУУ	7123480301
			за КОПФГ
Організаційно-правова форма господарювання		за КВЕД	21.20

Середня кількість працівників: 47

Адреса, телефон: 19100 м. Вінниця, вулиця Максимовича, 8, 047462310676

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2021 р. Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	130	130
накопичена амортизація	1002	(130)	(130)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	43 540	41 777
первісна вартість	1011	72 908	73 758
знос	1012	(29 368)	(31 981)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	49 998	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	93 538	41 777

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	51 203	58 547
Виробничі запаси	1101	32 474	38 161
Незавершене виробництво	1102	7	0
Готова продукція	1103	18 722	20 386
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	55 932	58 710
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	128	302
з бюджетом	1135	14	18
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 462	2 852
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 621	7 366
Готівка	1166	5	1
Рахунки в банках	1167	1 616	7 365
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	112 360	127 795
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	205 898	169 572

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 575	1 575
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	12 872	12 872
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	110 573	125 129
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	125 020	139 576

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	77	69
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	54 194	669
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	54 271	738
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	22 262	21 940
розрахунками з бюджетом	1620	1 861	2 164
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	1 214
розрахунками зі страхування	1625	344	414
розрахунками з оплати праці	1630	1 361	1 710
одержаними авансами	1635	0	22
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	616	498
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	163	2 510
Усього за розділом III	1695	26 607	29 258
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	205 898	169 572

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

КОДИ 150

01.01.2020

00374870

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «СІЧ»

Дата

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)

за ЄДРПОУ

за 2021 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	150 705	144 309
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(87 147)	(84 252)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	63 558	60 057
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	8 182	6 393
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(16 294)	(12 771)
Витрати на збут	2150	(3 827)	(4 032)
Інші операційні витрати	2180	(17 303)	(19 737)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	34 316	29 910
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	5

Інші доходи	2240	50 075	888
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(11 091)	(13 139)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(50 374)	(255)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	22 926	17 409
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-4 337	-2 088
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	18 589	15 321
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	8 879
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	8 879
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	8 879
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	18 589	24 200

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	72 615	72 281
Витрати на оплату праці	2505	23 702	19 760
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 883	4 059
Амортизація	2515	2 994	2 616
Інші операційні витрати	2520	19 961	13 824
Разом	2550	124 155	112 540

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	6 301 624
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	6 301 624
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	2,431280

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	2,431280
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Головний бухгалтер

Домащук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО
"СІЧ"Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2020
00374870

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)За 2021 рік
Форма №3

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	161 075	146 438
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	75	247
Надходження від повернення авансів	3020	28	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	5
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	3 505	4 023
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(88 199)	(86 569)
Праці	3105	(18 457)	(15 356)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(5 320)	(4 567)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(12 040)	(8 320)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(4 437)	(3 262)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(3 012)	(920)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4 591)	(4 135)
Витрачання на оплату авансів	3135	(335)	(128)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(1 821)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(12 715)	(11 120)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(2 682)	(6 969)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	23 114	17 684
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	49 998	0

необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	74	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(1 273)	(3 871)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	48 799	-3 871
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	8 400	2 000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(58 504)	(2 000)
Сплату дивідендів	3355	(3 770)	(3 771)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(10 834)	(13 139)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(1 421)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-66 129	-16 910
Чистий рух коштів за звітний період	3400	5 784	-3 097
Залишок коштів на початок року	3405	1 621	4 718
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-39	0
Залишок коштів на кінець року	3415	7 366	1 621

Керівник

Головний бухгалтер

Домашук Богдан Борисович

Марчук Оксана Василівна

Додаток В
(обов'язковий)

ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ТА ДИФУЗІЄЮ ЇХ
РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ (НА
ПРИКЛАДІ ДИВЕРСИФІКОВАНОГО ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА
«СТЧ»»)

Таблиця 1 – Мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження роботи

Мета роботи	вивчення сутності, методичних засад управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузиею її результатів, а також розробка заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю підприємства
Об'єкт дослідження	процес управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузиею її результатів
Предмет дослідження	теоретико-методичні та прикладні аспекти управління інноваційною діяльністю підприємства та дифузиею її результатів на прикладі ПП «СІЧ».
Завдання дослідження	<ul style="list-style-type: none"> - розглянути економічну сутність інноваційної діяльності та особливості дифузії її результатів; - провести дослідження основних засад управління інноваційною діяльністю та дифузиею її результатів; - розкрити методичні засади оцінки інноваційної діяльності та дифузії її результатів; - проаналізувати стан розвитку будівельного комплексу України; - провести аналізування приватного підприємства «СІЧ» та результатів його фінансово-господарської діяльності; - оцінити стан інноваційної діяльності та дифузії її результатів на приватному підприємству «СІЧ»; - розкрити заходи щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузиею її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ»; - обґрунтувати основні напрямків підвищення ефективності інноваційної діяльності та дифузії її результатів підприємством; - здійснити економічне обґрунтування основних заходів щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю та дифузиею її результатів диверсифікованим приватним підприємством «СІЧ».
Наукова новизна	<p><i>удосконалено:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - понятійно-термінологічний апарат категорії «інноваційна діяльність», що на відміну від існуючих визначень, передбачає трактування з позиції уточнення сутності якісних та кількісних змін на підприємстві на основі впровадження нових прогресивних розробок різного роду складності та спрямованості на всіх етапах ланцюга формування цінності: нових технологій, видів продуктів і послуг, рішень виробничого, фінансового, адміністративного або іншого характеру й інших результатів інтелектуальної діяльності. <p><i>набули подальшого розвитку:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - способи організації інноваційної діяльності, що на відміну від існуючих, передбачають диференціацію використовуваних стратегій в залежності від суб'єкта використання зазначених способів інноваційної діяльності.

Таблиця 2 – Визначення категорії «інноваційна діяльність» науковцями

Джерело	Визначення
1	2
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інноваційна діяльність – випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища [3].
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [4]
Господарський кодекс України	Інноваційна діяльність у сфері господарювання – діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [5].
А.Я. Кузнєцова, Н.Я. Зінько	Інноваційна діяльність – це діяльність щодо забезпечення здійснення всього інноваційного процесу [6, с. 25].
О.В. Чумак	Інноваційна діяльність – це діяльність, в результаті якої народжується щось нове (новація), яке відзначається неповторністю та оригінальністю і якого до того не існувало в природі, суспільстві [7].
О.М. Файчук	Інноваційна діяльність виступає способом впливу на конкурентоспроможність продукту, зокрема зміни його структури товару, технології виробництва, способу використання тощо. Основної метою таких дій є підвищення якісних характеристик товару – зовнішнього вигляду, якості компонентів, підвищення продуктивності праці, вдосконалення ергономічності [8, с. 67].
О.О. Поліщук	Автор пояснює категорію через систематичний процес розробки, генерування інновацій, подальшу імплементацію успішно розроблених та схвалених результатів досліджень та нововведень задля впровадження у масове виробництво нових продуктів. Наслідком інноваційної діяльності за таких умов стає новий або покращений товар, що продується на ринку, що активно продається і має перспективи щодо подальшого вдосконалення та забезпечення довгого життєвого циклу товару [9, с. 170].
Т.О. Скрипко	Процес, спрямований на реалізацію результатів завершення наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також супутні наукові дослідження і розробки [10, с. 47].

Таблиця 3 – Трактування поняття “дифузія інновацій” різними авторами

Автори	Визначення	Характер означення
Богданенко Є.	Дифузія інновації – це способи, завдяки яким технологічні інновації поширюються ринковими і неринковими каналами з місця першої появи до різних країн і регіонів, а також до різних секторів економіки та підприємств [20, с. 21]	Просторовий, управлінський
Гегерstrand Т.	Дифузія інновацій – основний чинник соціального ефекту, географічний процес, швидкість якого залежить не від географічної відстані, а від передавальної можливості міст, через які вона реалізується, та від того, наскільки сильні та ефективні там зв'язки між людьми [21]	Просторовий
Косінська Е.	Дифузія інновацій (у міжнародному масштабі) – це процес поширення нового товару серед споживачів на закордонних ринках [22, с. 196–197]	Просторовий
Масляк П. О., Олійник Я. Б., Степаненко А. В.	Дифузія нововведень – концепція, яка описує закономірності поширення культурних, соціальних, економічних та інших явищ (наприклад, новин, ідей, інформації), спочатку сконцентрованих в одному або декількох місцях-джерелах [23]	Просторовий, часовий
Скопін А. Ю.	Дифузія нововведень – процес поширення економічних, соціальних, культурних та інших нововведень у геопросторі, що має певні причини, закономірності та послідовність [24, с. 235]	Просторовий
Анісімов Ю., Борисенко І.	Дифузія інновацій – це процес поширення нововведень у суспільстві, закономірності поширення нових продуктів, технологій та ідей серед потенційних споживачів (користувачів) з моменту їхньої появи [25, с. 67]	Соціальний, часовий
Баран С. Д., Денніс К. Д.	Дифузія інновацій – це теорія, що пояснює, як інновації вводяться і як вони будуть прийняті в різних спільнотах [26, с. 198]	Соціальний
Перес Р., Мюллер Е.,	Махаджан В. Дифузія інновацій – це процес надходження на ринок нових продуктів і послуг, що здійснюється за допомогою соціальних впливів, які включають всі взаємозалежності між споживачами, що впливають на різних учасників ринку з або без їхнього знання про це [27, с. 92]	Соціальний
Шамота Г. М.	Дифузія інновацій – це процес передавання нововведення по комунікаційних каналах між членами соціальної системи в часі. Нововведеннями можуть бути ідеї, технології тощо, які є новими для суб'єкта господарювання. Це означає, що дифузія інновації – це розповсюдження вже одного разу освоєної й впровадженної інновації у нових умовах [28, с. 294].	Соціальний, технічний, часовий
Пилипенко А. А., Пилипенко С. М., Отенко В. І.	Поширення інновацій – це інформаційний процес, форми і способи якого залежать від потужності комунікаційних каналів, особливостей сприйняття інформації суб'єктами, що хазяюють, їхніх здібностей до практичного використання цієї інформації тощо [29, с. 151]	Технічний
Власова А. М., Краснокутська Н. В.	Поширення нововведення – це процес втілення та поширення нових видів продуктів, послуг, виробничих процесів, ідей, методів роботи, усього нового щодо організації або її оточення [30, с. 77]	Управлінський
Краснокутська Н. В.	Дифузія інновацій – це інформаційний процес, форма і швидкість якого залежать від комунікаційних каналів, спроможності суб'єктів господарювання сприймати цю інформацію та практично використовувати [31, с. 73]	Управлінський

Рисунок 1 – Функції управління інноваційною діяльністю та дифузією інновацій підприємства

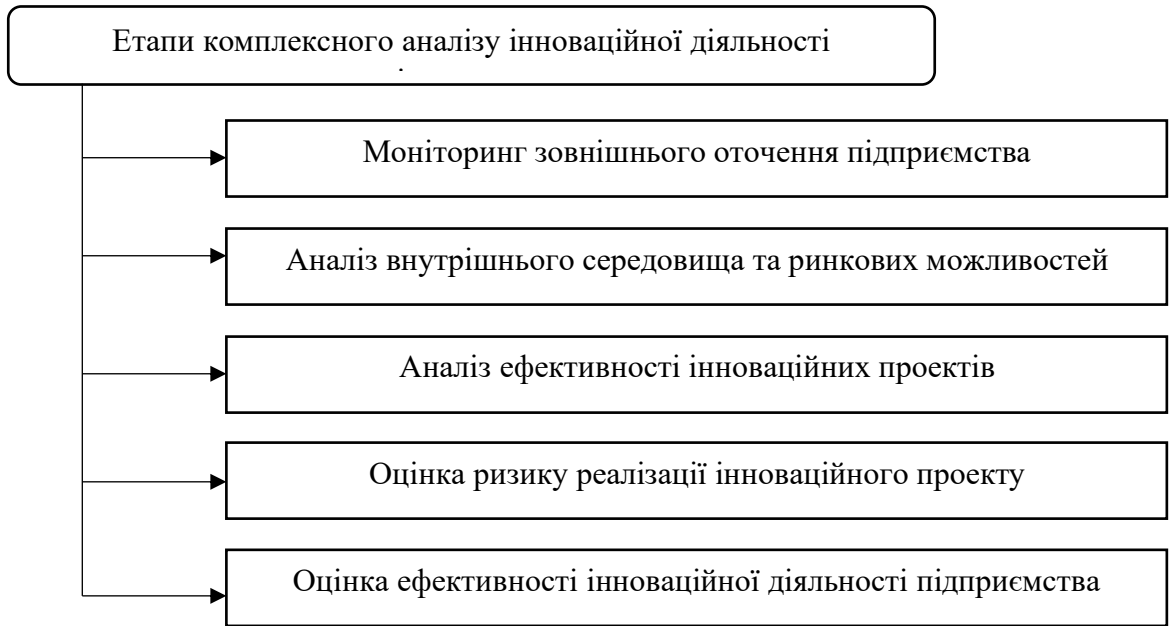

Рисунок 2 – Етапи комплексного аналізу інноваційної діяльності підприємств

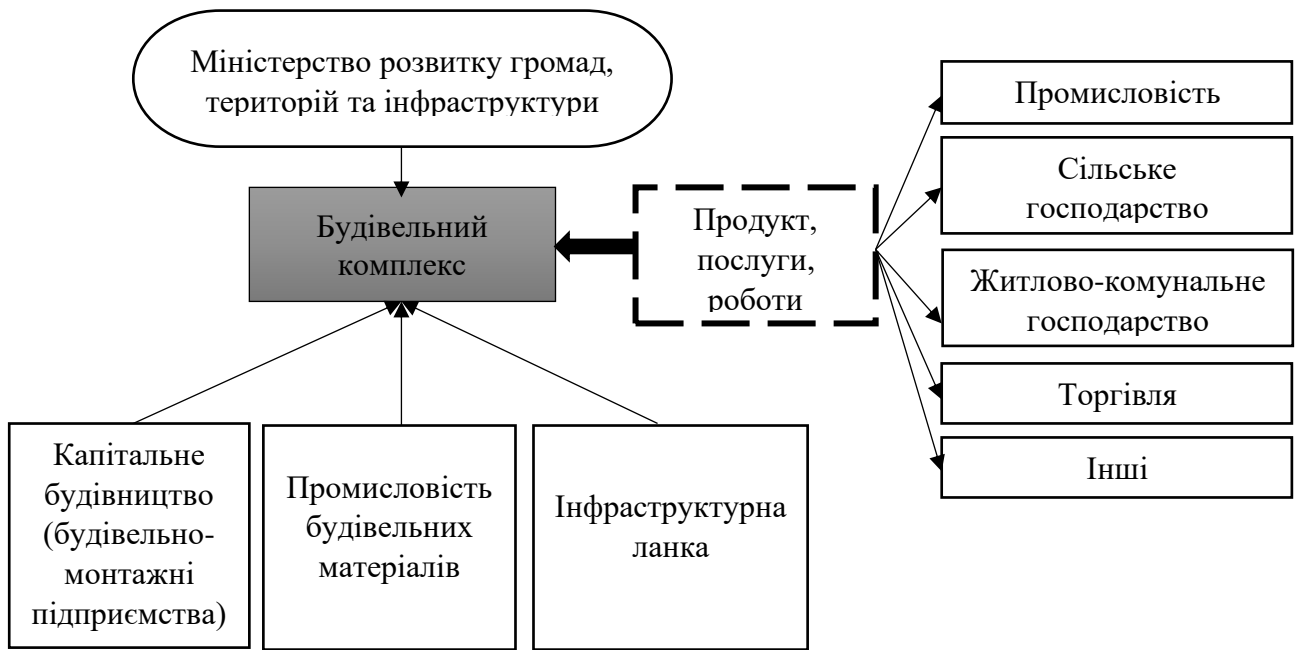

Рисунок 3 – Місце будівельного комплексу в структурі економіки України

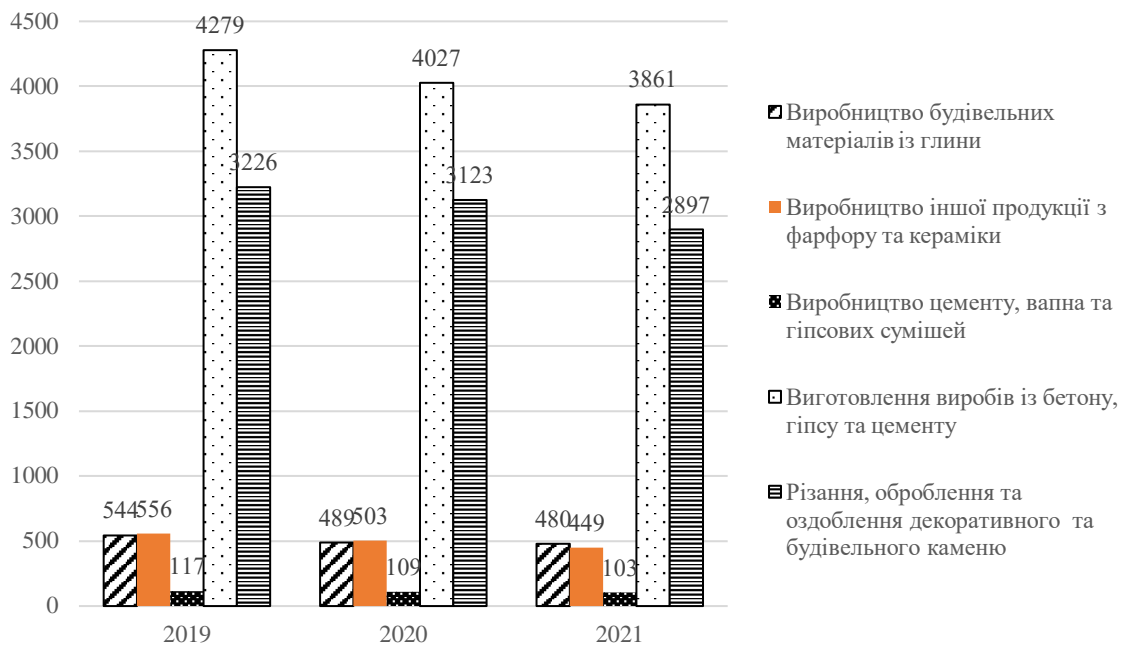

Рисунок 4 – Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання-виробників будівельних матеріалів

Таблиця 4 – Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) у промисловості будівельних матеріалів, млн. грн.

	Роки	Усього, млн. грн.	з них фізичні особи-підприємці, одиниць	у % до загального показника суб'єктів господарювання
Виробництво будівельних матеріалів із глини	2019	9216599,5	80579,5	0,9
	2020	9109573,0	90540,5	1,0
	2021	11870337,3	117381,0	1,0
Виробництво іншої продукції з фарфору та кераміки	2019	1489020,3	237619,3	16,0
	2020	1427728,3	226412,7	15,9
	2021	1872717,3	292730,1	15,6
Виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей	2019	20771924,9	44162,2	0,2
	2020	21754487,8	41043,6	0,2
	2021	26134979,8	37279,2	0,1
Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу	2019	43098035,9	2166876,2	5,0
	2020	47560849,3	2070476,1	4,4
	2021	63326476,7	2211137,2	3,5
Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю	2019	2689711,1	1205167,5	44,8
	2020	2957536,4	1276300,9	43,2
	2021	4660276,4	1674458,8	35,9

Таблиця 5 – Фактори, які стримують інноваційну діяльність вітчизняних підприємств

Фактор	Частка підприємств (%)
Нестача власних коштів	83,0
Недостатня фінансова допомога держави	56,6
Великі витрати на нововведення	55,9
Високий економічний ризик	38,9
Недосконалість законодавчої бази	37,7
Тривалий термін окупності нововведень	34,6
Відсутність коштів у замовників	31,7
Нестача інформації про нові технології	19,5
Відсутність можливості для кооперації	18,5
Нестача інформації про ринки збуту	18,3
Відсутність кваліфікованого персоналу	17,2
Відсутність попиту на продукти	16,0
Несприйнятливність підприємства до нововведень	14,5

Таблиця 6 – PEST-аналіз ПП «СІЧ»

Фактори	Зміни в галузі	Зміни в компанії	Дії
Політичні			
Військові дії у країні	Військовий конфлікт на має потенціал здійснення негативного впливу на діяльність підприємства та його інвестиційну привабливість. Також слід урахувати, невпевненість населення в майбутньому сприяє зменшенню попиту на продукцію	Підприємство може зазнати збитків через подальше зниження купівельної спроможності населення й тенденції до «економії ресурсів». Споживчий попит на тлі зростання цін може призводити до скорочення вжитку	Вдосконалити виробничі стандарти й зробити акцент на експортну діяльність послуг та орієнтація на виконання державних замовлень
Стійкість політичної влади та існуючого уряду	Стійкість політичної влади безпосередньо впливає на економічну стабільність та інвестиційну привабливість як галузі у цілому, так і досліджуваного підприємства. Однак аналіз політичного середовища дає змогу зробити висновок щодо відсутності позитивних змін даного фактору	Підприємство може втратити частину впливу та прибутку у зв'язку з нестабільною політичною ситуацією	Прогнозувати стан політичної ситуації й мати запасні виходи з непередбачуваних ситуацій
Бюрократизація і рівень корупції	Рівень корупції та бюрократизації знижуватиме ефективність підприємства та зменшуватиме потенціал подальшого розвитку	Підприємство може втратити частину впливу та прибутку у зв'язку з нестабільною політичною ситуацією	Прогнозувати стан політичної ситуації й мати запасні виходи з непередбачуваних ситуацій
Податкова політика (тарифи і пільги)	Низьке податкове навантаження позитивно відображатиметься на роботі підприємства, і навпаки. Зараз слід констатувати досить лояльну податкову політику, яка не подає ознак на різкі зміни	Безпосереднє реагування розміру доходів на будь які зміни в законодавстві. Лібералізація податкового навантаження підвищить розмір прибутку	Ретельно слідкувати за змінами податкового законодавства, шукати законні шляхи оптимізації податкового навантаження
Економічні			
Темпи зростання економіки	Негативний сценарій впливу темпів зростання економіки на підприємство: ріст ціни на будівельні матеріали для споживача за незмінної якості, пониження платоспроможності населення, абстрагованість промисловості будівельних матеріалів країни від світової	Для підприємства зміни зростання темпів економіки прямо пропорційні можливому прибутку, оскільки зростання економіки здійснює вплив на добробут громадян, а відповідно і сприяє збільшенню попиту на продукцію підприємства	Розвиток та модернізація виробництва, оскільки стагнація на тлі уповільнених темпів зростання економіки є шляхом до закриття
Рівень інфляції і процентні ставки	Зростання інфляції та процентних ставок кредитування здійснюватиме негативний вплив на підприємство	Зростання інфляції та процентних ставок звужує можливості для інвестування, а освоєння нових видів продукції – довгий та ресурсовитратний процес, тобто це прямо звужує можливості для розвитку	Пошук іноземних інвесторів, емісія акцій
Ступінь глобалізації та відкритості економіки	Сьогодні й у найближчому майбутньому ступінь глобалізації та відкритості економіки, особливо в галузі, досить невисокий. Українська промисловість будівельних матеріалів здебільшого орієнтована на внутрішній ринок	Глобалізаційні процеси можуть позитивно змінити підприємство, якщо воно буде готове до роботи та конкуренції з міжнародними компаніями	Робота за міжнародними стандартами, виконання протоколів безпеки та кваліфікації
Рівень розвитку підприємництва та бізнес-середовища	В умовах глобальної пандемії рівень розвитку підприємництва та бізнес-середовища у цілому має несприятливий прогноз. Як результат – застій у підприємства у сфері освоєння нових технологій	Зменшення кількості партнерів, зниження кількості продажів через скорочення місткості ринку	Укріплення бізнес-зв'язків, розроблення спеціальних програм для партнерів, що можуть постраждати від змін бізнес-середовища та компаній, що шукають нових партнерів
Соціально-культурні			
Вимоги до якості продукції і рівня сервісу	Якщо рівень вимог щодо якості буде більш високим, галузь понесе витрати для забезпечення даного рівня якості. Підвищення вимог до якості можна прогнозувати у разі переорієнтації галузі на зовнішній ринок	Підприємство несе витрати на забезпечення певного рівня якості, якщо поріг якості буде підвищено на підприємстві зростає розмір витрат	Перехід на інноваційні способи видобутку, на більш прогресивне обладнання
Ставлення до натуральних і екологічно чистих продуктів	Сьогоднішні у суспільстві набувають популярності настрої щодо важливості збереження природи та використання екологічно чистих продуктів, тож підприємства, що виготовляють будівельні матеріали вже змушені шукати більш безпечні шляхи виробництва	Зростання витрат на організацію більш безпечного способу видобутку	Демонстрація соціальної відповідальності, економічний видобуток, перехід на інноваційне обладнання
Рівень кваліфікованості і освіченості населення	Україна має достатньо невелику кількість кваліфікованих робітників і активної молоді, особливо через відтік кадрів, що негативно впливатиме в майбутньому	Негативний вплив на підприємство через великий відбір кадрів, дуже довгий період тестування, унікальність і важливість кожного робітника	Користуватися послугами HR-агентств, пошук робітників на конкурентних підприємствах, конкурси на високі посади
Технологічні			
Рівень інновацій і технологічного розвитку галузі	Залишатиметься незадовільним через брак коштів і нестачу державної підтримки	Неефективне високвитратне виробництво, дорога логістика, а отже, й обмеження можливостей отримання прибутку	Створення, розроблення й упровадження нових інноваційних технологій, підготовка і перепідготовка кадрів для інноваційної діяльності
Законодавство у сфері технологічного оснащення галузі	Незмінність законодавства у сфері технологічного оснащення галузі в Україні стійка	Робота компанії відповідно до необхідних та дозволених норм	Робота компанії відповідно до необхідних та дозволених норм
Витрати на дослідження і розробки	Низька частка витрат на інновації в загальному обсязі продукції, незначна частка витрат на НДДКР галузі, низька частка інноваційної продукції фінансування інноваційних проєктів за залишковим принципом	Недостатній відсоток витрат на НДДКР	Переглянути величину витрат на інноваційний розвиток, підвищити фінансування технологічної сфери

Таблиця 7 – SWOT-аналіз ПП «СІЧ»

Складові SWOT-аналізу	<p>Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. оптимізація оплати праці у відповідності до зростання складності виконуваних робіт; 6. використання різних форма оплати праці; 7. освоєння випуску нових видів продукції; 8. стабілізація обсягу замовлень; розвиток малого та середнього бізнесу. 	<p>Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. зменшення обсягу будівельно-монтажних робіт; 8. скорочення обсягів нових замовлень на будівельні роботи; 9. високі процентні ставки кредиту; 10. висока конкуренція; 11. зростання рівня вимог покупців і постачальників; 12. підвищення впливу несприятливих погодних умов
<p>Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. стабілізація цінової політики; 5. забезпеченість замовленнями у середньому на 4 місяці роботи; 6. достатній рівень виробничих потужностей для виконання наявної кількості замовлень 	<ol style="list-style-type: none"> 3. стабілізація цінової політики та скорочення заборгованості з оплати сприятиме стабілізації фінансово-економічного стану підприємств; 4. достатній рівень виробничих потужностей сприятиме вчасному виконанню замовлень 	<ol style="list-style-type: none"> 2. конкурентний тиск, високі банківські відсотки негативно вплинуть на обсяг робіт та їх оплату замовниками
<p>Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. зменшення завантаженості виробничих потужностей; 8. зменшення кількості працівників; 9. нестача фінансування; 10. нестача оборотних коштів; 11. задовільний рівень продуктивності праці; 12. відсутність чіткого стратегічного напрямку розвитку. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. сприяти стабілізації кількості працівників, підвищенню заробітної плати та продуктивності праці; 4. стабілізація обсягу оборотних коштів, достатніх для виконання робіт і задоволення попиту 	<ol style="list-style-type: none"> 3. несприятливі погодні умови додатково ускладнюють умови праці, погіршують продуктивність праці та сприяють скороченню чисельності працівників; 4. несприятлива політика банків та висока конкуренція негативно впливають на обсяги будівельно-монтажних робіт

Таблиця 8 – Основні фінансово-економічні показники ПП «СІЧ»

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	140683,0	144309,0	3626,0	2,58	150705,0	6396,0	4,43
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	80118,0	84252,0	4134,0	5,16	87147,0	2895,0	3,44
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	80118,0	84252,0	4134,0	5,16	87147,0	2895,0	3,44
Валовий прибуток, тис. грн	60565,0	60057,0	-508,0	-0,84	63588,0	3531,0	5,88
Чистий прибуток	16950,0	15321,0	-1629,0	-9,61	18589,0	3268,0	21,33
Рентабельність (збитковість) продаж, %	12,05	10,62	-1,4	-11,87	12,33	1,7	16,10
Рентабельність продукції, %	21,16	18,18	-3,0	-14,08	21,33	3,2	17,33
Рентабельність (збитковість) витрат, %	16,20	13,61	-2,6	-15,99	14,97	1,4	9,99
Власний капітал (середньорічне значення), тис. грн	94362,0	112920,0	18558,0	19,67	132298,0	19378,0	17,16
Позиковий капітал (середньорічне значення), тис. грн.	73993,0	33596,0	-40397,0	-54,60	55437,0	21841,0	65,01
Первісна вартість основних фондів, тис. грн	47023,0	61133,0	14110,0	30,01	73333,0	12200,0	19,96
Знос, тис. грн	22383,0	108443,0	86060,0	384,49	120078,0	11635,0	10,73
Фондоозброєність, тис грн/чол	1000,9	1273,6	272,7	27,25	1560,3	286,7	22,51
Середньооблікова чисельність персоналу, чол.	47	48	1,0	2,13	47	-1,0	-2,08
Виробіток на 1 робітника, тис. грн	2993,3	3006,4	13,1	0,44	3206,5	200,1	6,66
Середньомісячна заробітна плата, тис грн	26,8	34,3	7,5	27,99	42,0	7,7	22,45
Валюта балансу, тис. грн	168355,0	146516,0	-21839,0	-12,97	187735,0	41219,0	28,13

Таблиця 9 – Показники рентабельності ПП «СІЧ»

Показники	Умовні позначення та формула розрахунку	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2021 рік	Відхилення	
				Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %		Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Рентабельність майна (активів)	Чистий прибуток / Середнє значення балансу) x100	10,07	10,46	0,39	3,87	9,90	-3,34	-33,74
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток/Середнє значення власного капіталу x 100	17,96	13,57	-4,39	-24,44	14,05	-13,57	-96,58
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток/ Середня вартість основних засобів x 100	68,78	43,97	-24,81	-36,07	43,58	-43,97	-100,89
Рентабельність продукції	Чистий прибуток / Виручка від реалізації продукції x 100	12,05	10,62	-1,43	-11,87	12,33	-10,62	-86,13
Рентабельність основної діяльності	Чистий прибуток/ Собівартість реалізації x 100	21,16	18,18	-2,98	-14,08	21,33	-18,18	-85,23
Період окупності власного капіталу, міс.	Середнє значення власного капіталу/ Чистий прибуток	5,57	7,37	1,8	32,32	7,12	-7,37	-103,51

Таблиця 10 – Характеристика запроваджених інновацій в організації ПП «СІЧ»

Вид інновацій	Характеристика інновацій	Кількість інновацій по роках (шт.)			Темпи змін у % до базового року	
		2019 рік	2020 рік	2021 рік	2020/2019	2021/2020
1. Нові технології	Оновлення окремих технологій виготовлення бетонних виробів з використанням пластмас	1	1	-	-	-100,00
4. Нові види продукції	Виготовлення нових моделей облицювальної плитки для стін	-	-	2	-	100,00
3. Нові форми організації виробництв	-	-	-	-	-	-
4. Інновації в сфері торгівлі	1. Вихід на ринок Молдови;	1	-	-	-100,00	-
	2. Участь у тендерах	-	1	-	100,00	-100,00
5. Інновації в сфері управління	Запровадження нових підходів до планування обсягів продукції і прибутку	-	-	1	-	100,00
6. Нові організаційні форми господарювання	-	-	-	-	-	-
7. Раціоналізаторські пропозиції	-	-	-	-	-	-

Таблиця 11 – Динаміка інвестиційної діяльності ПП «СІЧ» в інновації

Стаття	Роки		
	2019	2020	2021
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	0,0	0,0	49 998,0
необоротних активів	253,0	0,0	0,0
Надходження від отриманих:			
відсотків	0,0	0,0	0,0
дивідендів	0,0	0,0	74,0
Надходження від деривативів	0,0	0,0	0,0
Надходження від погашення позик	0,0	0,0	0,0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0,0	0,0	0,0
Інші надходження	0,0	0,0	0,0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	0,0	0,0	0,0
необоротних активів	4746,0	3871,0	273,0
Виплати за деривативами	0,0	0,0	0,0
Витрачання на надання позик	0,0	0,0	0,0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0,0	0,0	0,0
Інші платежі	0,0	0,0	0,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	- 4493,0	-3 871	48 799,0

Таблиця 12 – Грошові потоки при запуску обладнання

Рік	Витрати на запуск, млн. грн.	Чисті грошові потоки, млн.грн.
1	1,3	0,7
2	8,6	5,4
3	6,5	6,2
4	3,4	9,4
5	5,0	10,1
6	-	11,2
7	-	13,4

Таблиця 13 – Коефіцієнт дисконтування грошових потоків зі ставкою 9%

Рік	1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт	0,9174	0,8417	0,7722	0,7084	0,6499	0,5963	0,5470

Таблиця 14 – Розрахунок ефективності інвестиційного проекту

Рік	Інвестиційні витрати в t періоді реалізації	Чистий грошовий потік в t періоді реалізації	Коефіцієнт дисконтування грошових потоків	Приведені до теперішньої вартості інвестиційні витрати	Приведені до теперішньої вартості грошові потоки	Грошові потоки з наростаючим підсумком		
	ICO_t , млн. грн.	CF_t , млн. грн.	$\frac{1}{(1+r)^t}$	$\frac{ICO_t}{(1+r)^t}$	$\frac{CF_t}{(1+r)^t}$	$\frac{CF_t}{(1+r)^t}$ нарост. підс.	$(1+r)^{T-t}$	$CF_t \cdot (1+r)^{T-t}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	з табл.1		з табл.2	ст.2·ст.4	ст.3·ст.4			ст.3·ст.8
1	1,3	0,7	0,9174	1,19	0,64	0,64	1,83	1,28
2	8,6	5,4	0,8417	7,24	4,55	5,19	1,68	9,07
3	6,5	6,2	0,7722	5,02	4,79	9,98	1,54	9,55
4	3,4	9,4	0,7084	2,41	6,66	16,64	1,41	13,25
5	5,0	10,1	0,6499	3,25	6,56	23,2	1,30	1,43
6	-	11,2	0,5963	0,60	6,68	29,88	1,19	13,33
7	-	13,4	0,5470	0,55	7,33	37,21	1,00	13,40
Σ	24,8	56,4	-	20,26	37,21	-	9,95	61,31

1. Чиста теперішня вартість (NPV):

$$NPV = 37,21 - 20,26 = 16,95 \text{ млн. грн.}$$

2. Індекс дохідності:

$$PI = \frac{37,21}{20,26} = 1,84$$

3. Термін окупності проекту:

$$PP = 5 + \frac{20,26 - 23,2}{6,68} = 4,56 \text{ роки.}$$

4. Модифікована внутрішня норма дохідності:

$$MIRR = \sqrt[7]{\frac{61,31}{20,26}} - 1 = 0,17 \text{ або } 17\%$$